

بیستوفیل

جزوه سوالات علوم فنون
پایه دوازدهم
رشته انسانی

بهترین سوالات امتحانی

- پاسخنامه تشریحی
- پوشش کامل فصل های کتاب

بچه‌ی نوتروفیلی من ، سلام 🍷

به رسم همیشه که توی این مسیر کنارت بودیم ، این بار هم یک مجموعه سوال برای شب امتحانات آماده کردیم که با کار کردنشون تسلط رو افزایش بدی و به امید خدا بری واسه نمره‌ی ۲۰ 🍷

جان دلم نترسی از سختی امتحانات اگه به کتاب درسی کاملاً مسلط باشی و این مجموعه سوال رو هم به عنوان مکمل حل کنی مطمئن باش نمره‌ت بهتر از چیزی که فکرش رو کنی میشه 🍷

یادت باشه امتحانات نهایی رو جدی رو بگیری چون با نمره‌ی خوب این امتحانات کار کنکور رو خیلی آسون میکنی

یه حرف دلی هم دارم با بچه‌هایی که کمی دیرتر شروع کردن ...

مبادا خودت رو ببازی بچه‌ی من امید دارم بهت و میدونم اگه خوب بخونی قطعاً میتونی نمره‌ی عالی بگیری پس پر قدرت بریم واسه ترکوندن امتحانات 🍷

یادت نره این فایل رو برای اون دوستت که بهش احتیاج داره بفرستی و جزئی از این زنجیره‌ی عشق و مهربونی باشی 🍷

دوست همیشگی تو ، نوتروفیل

روش مطالعه :

در مرحله ی اول به متن کتاب درسی مسلط شین متن کتاب به ویژه درس های سبک شناسی و تاریخ ادبیات (دروس ۱_۴_۷_۱۰) به خوبی مطالعه بشه . وزن شعر و اختیارات (دروس ۲_۵_۸_۱۱) به صورت کاربردی تمرین بشه و وزن ابیاتی که در این درس ها آمده رو تمرین کنین .

بخش آرایه ها (دروس ۳_۵_۹_۱۲) رو با دقت کار کنین و روی ابیات کتاب تمرین کنین تا تمامی آرایه ها ، ملکه ی ذهنتون بشه .

در صورت نیاز از کلیپ ها و درسنامه های آموزشی برای تسلط بیشتر بر بخش های آرایه و عروض استفاده کنین .

کارگاه های متن پژوهی هر درس و همچنین کارگاه های انتهای هر فصل رو با دقت کار کنین .

تاریخ ادبیات رو بهتره به صورت داستانی و با کدگذاری بخونین .

از نمونه سوالات امتحانی برای مرور استفاده کنین و حل سوالات نهایی دوره های گذشته را فراموش نکنین

بارم بندی علوم و فنون دوازدهم

ردیف	موضوع	نمره
۱	مبانی تحلیل متن ، تاریخ ادبیات و سبک شناسی	۴
۲	موسیقی شعر	۶
۳	زیبایی شناسی	۶
۴	نقد و تحلیل نظم و نثر	۴
	جمع	۲۰

فهرست

۶.....	درس اول
۱۴.....	پاسخنامه درس اول
۲۱.....	درس دوم
۲۷.....	پاسخنامه درس دوم
۳۲.....	درس سوم
۳۹.....	پاسخنامه درس سوم
۴۴.....	درس چهارم
۵۲.....	پاسخنامه درس چهارم
۵۸.....	درس پنجم
۶۳.....	پاسخنامه درس پنجم
۶۸.....	درس ششم
۷۶.....	پاسخنامه درس ششم
۸۲.....	درس هفتم
۹۵.....	پاسخنامه درس هفتم
۱۰۴.....	درس هشتم
۱۰۸.....	پاسخنامه درس هشتم
۱۱۴.....	درس نهم
۱۲۲.....	پاسخنامه درس نهم
۱۲۸.....	درس دهم
۱۳۷.....	پاسخنامه درس دهم
۱۴۵.....	درس یازدهم
۱۵۰.....	پاسخنامه درس یازدهم
۱۵۴.....	درس دوازدهم
۱۶۴.....	پاسخنامه درس دوازدهم
۱۷۲.....	سوالات ترکیبی
۱۷۳.....	پاسخنامه سوالات ترکیبی

علوم فنون دوازدهم (انسانی)

درس اول

۱ با توجه به سروده زیر که از "عارف قزوینی" است، به سؤالات پاسخ دهید.

شکوه‌ها ز دست زمانه کردم	گریه را به مستی بهانه کردم
سیل خون به دامان روانه کردم	آستین چو از چشم برگرفتم
از جفایت ای چرخ دون ننالم	از چه روی چون ارغنون ننالم؟
دزد را چو محرم به خانه کردم؟	چون نگریم ز درد و چون ننالم

الف با توجه به سروده بالا، عرصه هنر قزوینی ..... و ..... است.

۲ تمام شاعران به جز ..... از شاعران قصیده سرای دوره بازگشت محسوب می‌شوند.

(۱) نشاط اصفهانی	(۲) صبای کاشانی
(۳) قآنی شیرازی	(۴) سروش اصفهانی

۳ کدامیک از موارد ستون "ب" به جمله‌های ستون "الف" مربوط است؟ (یک کلمه اضافی است).

"الف"	"ب"
الف) در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. قطعه "قلب مادر" از ترجمه‌های منظوم او محسوب می‌شود.	(۱) پروین اعتصامی
ب) در قصیده به سبک ناصر خسرو، به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید. اوج سخن وی در قطعات اوست که در آن‌ها به شیوه انوری و سنایی توجه دارد.	(۲) ادیب الممالک فراهانی
	(۳) ایرج میرزایی

۴ کدام یک از جمله‌های مشخص شده درباره نمایشنامه‌نویسی، در دوره بیداری نادرست است؟

"نمایشنامه‌نویسی در ایران نوع ادبی جدیدی به شمار می‌رود (۱) و با این شکل غربی‌اش در ادب کهن سابقه دارد (۲). در دوره ناصرالدین شاه رواج یافت (۳). اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایشنامه‌نویسی پرداخت، میرزا آقا تبریزی بود (۴)."

درست یا نادرست بودن موارد زیر را مشخص کنید.

۵ در سال‌های اول مشروطه، بیشتر نویسندگان مطالب خود را در قالب داستان در روزنامه‌ها منتشر می‌کردند.

۶ عبارت زیر درباره کدامیک از نویسندگان عصر بیداری است؟

"احیاکننده نثر فارسی است. تکلف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل، در آثار خود نوشت."

۷

کدامیک از چهار جمله مشخص شده درباره زندگی "علی اکبر دهخدا" نادرست است؟
 "از پیشگامان نثر جدید فارسی است،" ^۱ شعر هم می سرود ^۲ و ^۳ با روزنامه صوراسرافیل همکاری داشت،
 مجموعه چرند و پرند را در روزنامه سروش منتشر کرد." ^۴

۸

نوع ادبی "خداوندنامه" صبا کاشانی را بنویسید.

۹

کدام مورد را می توان آغازگر رمان نویسی در دوره پیش از انقلاب مشروطه دانست؟

(۱) ترجمه رمان های تاریخی (۲) ترجمه رمان های اجتماعی

کدامیک از عبارتهای زیر درست و کدامیک نادرست است؟

۱۰

شعرهای سید اشرف الدین گیلانی در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامه "قرن بیستم" چاپ می شد.
 درست نادرست

۱۱

شاعران دوره بازگشت از این جهت اهمیت دارند که توانستند زبان شعر را از آن حالت سستی که در اواخر سبک هندی در شعر به وجود آمده بود، نجات بخشند.
 درست نادرست

۱۲

متن زیر از کتاب "منشآت" اثر "قائم مقام فراهانی" است؛ نوع نثر عبارات کوتاه آن، گاه (عامیانه - مسجع) است.
 "مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشته مرادوت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مرادوات را در بسته."

۱۳

متن زیر از کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" است:
 "کارهای میرزا تقی خان از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه و عمارت و مرمت خرابی های دیگر که به زودی محال می نمود و همه در یک دو سال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است."
 الف) این کتاب اثر کیست؟
 ب) موضوع آن، تاریخ ..... است.
 ج) کاربرد واژه "قشون" بیانگر کدام ویژگی زبانی این نثر است؟

۱۴

مشخص کنید هریک از آثار ذکر شده در ستون "الف"، مربوط به نویسنده کدامیک از آثار مذکور در ستون "ب" است.

گروه "الف"	گروه "ب"
راه آب نامه	سه تار
دیدوبازدید	تلخ و شیرین
سبک شناسی	آتش خاموش
شهری چون بهشت	تاریخ تطوّر نظم فارسی

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

۱۵ از انقراض صفویه تا پایان سلطنت فتحعلی شاه رشد و شکوفایی چشمگیری در تاریخ ادبیات ایران روی می‌دهد.

۱۶ گروهی از شاعران دوره بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند.

۱۷ عبارت زیر، شرح ویژگی‌های کدامیک از شاعران دوره بیداری است؟
"آشنا به زبان و ادب کهن فارسی، آگاه از مسائل روز جامعه، محقق، مدرس دانشگاه، فعال حوزه سیاست و روزنامه‌نگار."

۱۸ متن زیر را از دیدگاه "زبانی" و "ادبی" بررسی کنید. (ذکر دو مورد برای هر سطح، بسنده است)
"اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این‌جانب قاصدی و پیامی، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مرادوات را در بسته." "قائم‌مقام فراهانی"

۱۹ باتوجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:
"... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشته مرادوت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از طرف بریدی و سلامی و نه از این‌جانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مرادوات را در بسته ..."

الف محوری‌ترین پیام متن بالا چیست؟

ب نوع ترکیب "کلبه مرادوات" را بنویسید.

پ نمونه‌ای از "سجع" در متن بالا بیابید و آن را بنویسید

ت چند "اضافه تشبیهی" در متن بالا به کار رفته است؟

۲۰ عبارت زیر، معرف کدام شخصیت ادبی دوره بیداری است؟
وی از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود. قطعه "قلب مادر" یکی از آن نمونه‌هاست.

در عبارت زیر، جای خالی را کامل کنید:

۲۱ در دوره بیداری، سید اشرف‌الدین گیلانی به ..... مشهور بود.

۲۲ انجمن ادبی خاقان برای رسیدن به هدف‌هایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دوره صفوی و دوره‌های بعد از آن، چه راهی را در پیش گرفتند؟

۲۳ همه بیت‌های زیر به‌جز گزینه ..... دربردارنده مفاهیم شعر دوره بیداری است.

۱) جنگ ننگ است در شریعت من جز پی پاس دین و حفظ وطن

۲) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم

۳) داد معشوقه به عاشق پیغام که کند مادر تو با من جنگ

۴) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی

آرایه مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

۲۴ دست در دامن مولا زد در که علی بگذر و از ما مگذر (ایهام / اغراق)

شاعران زیر، سردبیری کدامیک از "روزنامه‌های دوره بیداری" را بر عهده داشتند؟

۲۵ ادیب‌الممالک فراهانی:

۲۶ میرزاده عشقی:

۲۷ کدام عبارت معرف "فرخی یزدی" است؟

الف) وی توانست با اشعار ساده و عامیانه‌اش که طنزآمیز هم بود، در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند.
ب) تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود و آشنایی با سعدی طبع وی را شکوفا ساخت.

۲۸ شعر زیر سروده "فرخی یزدی" است، با بررسی ابیات به سؤالات خواسته‌شده پاسخ دهید.

"آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی
دست خود ز جان شستم از برای آزادی
تا مگر به دست آرم دامن وصالش را
می‌دوم به پای سر در قفای آزادی
در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است
ناخدای استبداد با خدای آزادی
دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین
می‌توان تو را گفتن، پیشوای آزادی"

الف) سراینده از شاعران شاخص کدام دوره می‌باشد؟ و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است؟ (ذکر یک شاعر کافی است)
ب) ویژگی بارز فکری شاعر را در این سروده بنویسید.

در جاهای خالی واژه‌های مناسب بنویسید.

۲۹ در دوران مشروطه نشریه ادبی بهار با مدیریت ..... منتشر می‌شد.

۳۰ صبای کاشانی یکی از آثار خود را به نام ..... به تقلید از بوستان سعدی در قالب شعری سرود.

۳۱ تنها اثر قابل‌توجه در زمینه تحقیقات ادبی و تاریخی دوره بیداری کتاب ..... است.

۳۲ چرا شاعران دوره بازگشت به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند؟

۳۳ بیت‌های زیر سروده "عارف قزوینی" است، دو مضمون سروده او را بنویسید.

"فکری ای هم‌وطنان، در ره آزادی خویش
بنمایید که هرکس نکند، مثل من است
خانهای کاو شود از دست اجانب، آباد
ز اشک ویران کنش آن خانه که "بیتالحن" است
جامه‌ای کاو نشود غرق به خون بهر وطن
بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است"

در جاهای خالی واژه‌هایی مناسب، بنویسید.

۳۴ مهم‌ترین اثر "میرزاده عشقی" نمایشنامه منظوم ..... است. (ذکر نام اثر)

۳۵ شعر "ای قلم" نمونه‌ای از اشعار انتقادی ..... است. (ذکر نام نویسنده)

۳۶ شعر انتقادی "ای قلم" که با بیت زیر آغاز می‌شود، سروده کدامیک از شاعران زیر است؟
"غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم
خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم"

(۱) سیداشرف‌الدین گیلانی

(۲) فرخی یزدی

(۳) ادیب‌الممالک فراهانی

(۴) ایرج میرزا

۳۷

بیت زیر از "عارف قزوینی" بیانگر چه مضمونی از شعر این شاعر دوره بازگشت و بیداری است؟
"از خون جوانان وطن لاله دمیده از ماتم سرو قدشان سرو خمیده"

۳۸

در سال‌های مشروطه، ..... مجله "بهار" را که نشریه‌ای ادبی محسوب می‌شد، منتشر کرد.

(۱) سیداشرف‌الدین گیلانی

(۲) ملک‌الشعرا محمدتقی بهار

(۳) میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی

(۴) میرزا محمدصادق امیری فراهانی

۳۹

عبارت "او از پیشگامان نثر جدید فارسی است، او در نثر ساده و عامیانه، نقش مؤثری داشت." امثال و حکم "یکی از آثار اوست."، چه کسی را معرفی می‌کند؟

۴۰

برای بیت زیر از "سید اشرف‌الدین گیلانی"، یک ویژگی زبانی بنویسید.

"غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم"

کدامیک از جملات زیر درست و کدامیک نادرست است؟

۴۱

کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" در حوزه نمایشنامه‌نویسی نثر دوره مشروطه است.

واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۴۲

صبای کاشانی پرچم‌دار بازگشت ادبی است. از آثار او می‌توان به (منشآت - خداوندنامه) اشاره کرد.

۴۳

هریک از عبارات گروه "الف" به کدامیک از شخصیت‌های گروه "ب" مرتبط است؟ (در گروه "ب" یک مورد اضافی است)

الف	ب
<p>۱: او از شاعران شاخص عصر بیداری است و تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود.</p> <p>۲: او از جمله نویسندگان معروف عصر انقلاب است که در عرصه داستان کوتاه، داستان بلند، رمان، نمایشنامه و فیلم‌نامه قلم می‌زند. وی در حوزه ادبیات دفاع مقدس نیز رویکردی خاص و عمیق به مسائل دارد. "ملاقات در شب آفتابی" از آثار اوست.</p>	<p>ادیب‌الممالک فراهانی</p> <p>علی مؤذنی</p> <p>فرخی یزدی</p>

۴۴

در متن زیر، یک واژه نادرست به‌کار رفته است، درست آن را بنویسید.

"عرصه هنر "عارف قزوینی" تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی‌ای بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثری داشت. او مضامین طنز و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند."

واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۴۵

اولین کسی که در ایران به نوشتن نمایشنامه فارسی پرداخت، (میرزا آقا تبریزی - میرزا جهانگیرخان صوراسرافیل) بوده است.

۴۶ جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی کدامیک از شاعران زیر، مانع از آن می‌شود که در ردیف "شاعران آزادی‌خواه مشروطه" قرار گیرد؟

- (۱) عارف قزوینی
(۲) فرخی یزدی
(۳) ایرج میرزا
(۴) میرزاده عشقی

۴۷ متن زیر در مورد چه کسی است؟
"او از پیشگامان نثر جدید فارسی است و با روزنامه "صوراسرافیل" همکاری داشت و مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی - اجتماعی او با عنوان "چرند و پرند" در آن روزنامه منتشر می‌شد."

۴۸ کدامیک از عبارتهای زیر درست است؟
الف) شاعران دوره بازگشت به سبب فقر فرهنگی جامعه و سستی حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند.
ب) شاعران دوره معاصر به سبب فقر فرهنگی جامعه و سستی حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند.

۴۹ در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

الف) بیت زیر نمونه‌ای از اشعار ..... سید اشرف‌الدین گیلانی "نسیم شمال" است.
"غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم"

ب) در عصر "مشروطه" بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های ..... بود.

۵۰ یک ویژگی "فکری" شعر "عارف قزوینی" را در ابیات زیر بنویسید.
"نالۀ مرغ اسیر این‌همه بهر وطن است
مسلک مرغ گرفتار قفس، همچو من است"
"جامه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن
بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است"

۵۱ کدامیک از عوامل زیر بر ادبیات عصر بیداری مؤثر نبود؟

- (۱) رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی
(۲) تأسیس مدرسه دارالفنون
(۳) کوشش عباس میرزا در روی آوردن به دانش و فنون نوین
(۴) عدم توجه روشنفکران به شعر و شاعری

۵۲ کدامیک از جمله‌های زیر درست است؟
الف) "فتحعلی خان صبای کاشانی"، پرچمدار بازگشت ادبی است.
ب) "میرزاده عشقی" پرچمدار بازگشت ادبی است.

۵۳ یک اثر از "ملک‌الشعراى بهار" نام ببرید.

۵۴ به چه علت تحقیقات ادبی و تاریخی در دوره مشروطه جاذبه‌ای نداشت؟

۵۵ کدام مورد از آثار محمدتقی بهار (ملک‌الشعرا) نیست؟

- (۱) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران
(۲) تاریخ تطوّر نظم فارسی
(۳) سبک‌شناسی
(۴) سرگذشت حاجی‌بابای اصفهانی

۵۶ چرا ادبیات دوره بیداری - به‌ویژه شعر - زبان محاوره را برگزید؟

- ۱- چون گشت زمین ز جور گردون   سرد و سیه و خموش و آوند
۲- بناوخت ز خشم بر فلک مِشت   آن مِشت تویی تو ای دماوند
۳- تا درد و ورم فرونشیند   کافور بر آن ضماد کردند
۴- شو منفجر ای دل زمانه   وان آتش خود نهفته مپسند

الف

دو مورد از ویژگی زبانی سروده بالا را بیابید و بنویسید.

ب

شعر بالا از "محمدتقی بهار" است، "سطح فکری" آن را بررسی کنید. "دو مورد"

پ

آرایه شاخص بیت سوم چیست؟ در مورد آن بنویسید.

درست یا نادرست بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید.

شعر انتقادی "ای قلم" سروده عارف قزوینی است؟

توضیح زیر کدامیک از شخصیت‌های ادبی دوره بیداری را معرفی می‌کند؟

"از معروف‌ترین نویسندگان و سیاستمداران این دوره است، قبل از او سبک نویسندگان فارسی با تکلف و تصنع همراه بود. او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل‌های لطیف، به سبک گلستان سعدی نوشت."

(۱) دهخدا

(۲) ادیب‌الممالک فراهانی

(۳) قائم‌مقام فراهانی

(۴) میرزا آقا تبریزی

باتوجه به متن زیر از "چرند و پرند دهخدا" دو مورد از ویژگی‌های "فکری" نثر مشروطه را بنویسید.

"گفتم: بابا والله من مرده شماها زنده. شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطه خالی چطور است؟ گفتند: "برو پی کارت سواد نداری حرف نزن."

باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده‌اند. حالا تازه می‌فهمند که شأن مقنن (قانون‌گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این‌ها را مردم تازه می‌فهمند من از قدیم می‌فهمیدم، چون گریه‌های مادرم را دیده بودم، برای اینکه چشم‌های مثل ازرق شامی بابام هنوز یادم بود."

متن زیر را از دیدگاه "زبانی" و "ادبی" بررسی کنید. (هر سطح یک مورد)

"... اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته..." "قائم‌مقام فراهانی"

ویژگی‌های کلی سروده زیر از "ملک‌الشعرا بهار" شاعر دوره بیداری را بنویسید. "دو مورد"

"من نگویم که مرا از قفس آزاد کنید   قفسم برده به باغی و دلم شاد کنید
یاد از این مرغ گرفتار کنید ای مرغان   چون تماشای گل و لاله و شمشاد کنید
جور و بیداد کند عمر جوانان کوتاه   ای بزرگان وطن بهر خدا داد کنید
گر شد از جور شما خانه موری ویران   خانه خویش محال است که آباد کنید
کنج ویرانه زندان شد اگر سهم بهار   شکر آزادی و آن گنج خداداد کنید"

جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

۶۳ در عصر مشروطه بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های ..... بود.

۶۴ بیت زیر سرآغاز سروده کدام شاعر دوره بیداری است؟

"آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی"

(۱) محمدتقی بهار

(۲) عارف قزوینی

(۳) فرخی یزدی

(۴) سید اشرف‌الدین گیلانی

۶۵ کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" از کیست و موضوع آن چیست؟

جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

۶۶ قائم‌مقام فراهانی احیاکننده نثر فارسی است و "....." مهم‌ترین اثر اوست.

۶۷ در دوره بیداری، ادبیات - به‌ویژه شعر - برای آنکه بتواند با توده مردم ارتباط برقرار کند، زبان ..... را برگزید.

۶۸ هریک از ویژگی‌های شعری زیر مربوط به کدام شاعر دوره بیداری است؟

الف شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن بود، در روزنامه "نسیم شمال" به چاپ می‌رسید.

ب عرصه هنری وی تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی بود که در برانگیختن مردم و آزادی‌خواهی نقش بسیار مؤثر داشت.

الف / تصنیف / ترانه‌های میهنی

گزینه ۱

نشاط اصفهانی

الف) در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. قطعه "قلب مادر" از ترجمه‌های منظوم او محسوب می‌شود. ← ایرج میرزایی
ب) در قصیده به سبک ناصر خسرو، به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید. اوج سخن وی در قطعات اوست که در آن‌ها به شیوه انوری و سنایی توجه دارد. ← پروین اعتصامی

جمله دوم ← با این شکل غربی‌اش در ادب کهن سابقه دارد.

پاسخ سؤال ۵

نادرست

قائم‌مقام فراهانی

جمله شماره ۴

حماسه مذهبی

گزینه ۱

ترجمه رمان‌های تاریخی

پاسخ سؤالات ۱۰ تا ۱۱

نادرست

درست

۱۲ مسجع

۱۳ الف) ناظم الاسلام کرمانی

ب) مشروطه

ج) سطح زبانی: در نثر این دوره بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می شود.

۱۴ راه آب‌نامه و تلخ و شیرین.

دیدوبازدید و سه‌تار

سبک‌شناسی و تاریخ تطوّر نظم فارسی

شهری چون بهشت و آتش خاموش

پاسخ سؤالات ۱۵ تا ۱۶

۱۵ نادرست.

۱۶ درست.

۱۷ محمدتقی بهار.

۱۸ زبانی: فاصله گرفتن از پیچیدگی و تکلف. سادگی و روانی نثر. کاربرد عبارات کوتاه.

ادبی: کاربرد آرایه‌های تشبیه، سجع، جناس، کنایه و مراعات نظیر.

(ذکر دو مورد در هر بخش بسنده است)

۱۹ الف) شکایت از دوری و عدم ارتباط با محبوب خود یا هر مفهوم درست دیگر.

ب) ترکیب اضافی یا اضافه تشبیهی

پ) گسسته و شکسته یا موارد درست دیگر در متن

ت) شش (رشته مرادوت، شیشه شکیبایی، سنگ تفرقه، سنگ دوری، طایر مکاتبات، کلبه مرادوات)

۲۰ ایرج میرزا

پاسخ سؤال ۲۱

۲۱ نسیم شمال

۲۲ تقلید از آثار پیشینیان (یا "تقلید")

نوטר و فیل خونه رتبه برترها

قبول های کنکور ۱۴۰۳

تک رقمی نوטר و فیل

رتبه ۲

محمدعلی موسی پور

دو رقمی های نوטר و فیل

رتبه ۶۸

منیره زمانی

رتبه ۶۱

مهديه اسدی

رتبه ۴۸

محمدحسین هاشمی

سه رقمی و چهار رقمی های نوטר و فیل

رتبه ۱۹۵

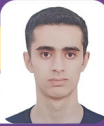
سید حسین تقوی

رتبه ۱۳۴

امیرمحمد ملکشاهی

رتبه ۱۱۲

امیرمحمد شریفی کلوری

رتبه ۵۱۶

سحر کاظمی جوجیلی

رتبه ۵۰۹

علیرضا شهسواری

رتبه ۴۲۸

مهديه اسدی ارزنه ئی

رتبه ۳۵۷

فاطمه مروت بلسی

رتبه ۶۳۹

هلیا رضایی

رتبه ۶۲۷

فریما آقاپور

رتبه ۶۰۳

ریحانه فلاح امینی

رتبه ۵۷۵

هانیه گنجعلی

رتبه ۸۰۵

لعیا زنگنه قاسم آبادی

رتبه ۷۹۳

سارینا تقی زاده

رتبه ۶۷۴

علی اسدی

رتبه ۶۶۸

فائزه حیدری دهکردی

رتبه ۱۰۲۰

سارا دهقان

رتبه ۹۹۵

جواد فلاحتی

رتبه ۹۱۴

کیانا شیرین فر

رتبه ۸۸۱

حلما ناصری

رتبه ۱۱۱۱

رضا نصیری مدیسه

رتبه ۱۰۴۹

محمد خرم آبادی

رتبه ۱۰۲۴

ژینو نادری

رتبه ۱۰۲۰

مهسا پیری

رتبه ۱۲۲۵

سید مهدی حیات غیبی

رتبه ۱۲۲۵

مهدی فیض زاده

رتبه ۱۲۰۴

یکتا سلیمانی پور

رتبه ۱۱۲۵

سمیرا تباوار

رتبه ۱۳۱۶

یسری ابوالمحمدی مله

رتبه ۱۳۰۶

مهتاب کامل

رتبه ۱۲۷۲

نرگس جوانی

رتبه ۱۲۶۷

مهدی آزادبخت

رتبه ۱۵۸۷

مهدی تیموری

رتبه ۱۴۳۹

ریحانه جعفری خیرخواه

رتبه ۱۴۱۶

زینب پارسا صفت

رتبه ۱۴۰۹

غزل قبادی

رتبه ۱۷۲۹

علیرضا انصاری

رتبه ۱۶۶۹

مانده سادات حسینی

رتبه ۱۶۱۹

مهشید خانی

رتبه ۱۵۹۸

محمد رضا دادپور

رتبه ۱۷۸۲

یاسین رئیسی زیدآبادی

رتبه ۱۷۷۶

علی عرب خانی

رتبه ۱۷۴۲

الهه فکاری

رتبه ۱۷۲۹

علی عزیززاده

داد معشوقه به عاشق پیغام که کند مادر تو با من جنگ

پاسخ سؤال ۲۴

۲۴ ایهام

پاسخ سؤالات ۲۵ تا ۲۶

۲۵ روزنامه مجلس

۲۶ روزنامه قرن بیستم

۲۷ عبارت ب: تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود و آشنایی با سعدی طبع وی را شکوفا ساخت.

۲۸ الف) دوره بیداری - مسعود سعد یا سعدی
ب) ویژگی آزادی‌خواهی و وطن‌دوستی

پاسخ سؤالات ۲۹ تا ۳۱

۲۹ میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی

۳۰ گلشن صبا

۳۱ تاریخ بیداری ایرانیان

۳۲ ۱- به سبب فقر فرهنگی جامعه ۲- سستی و رخوت حاکم بر ادبیات

۳۳ وطنپرستی، ستیز با نادانی، آزادیخواهی دردمندی و عشق او به میهن

پاسخ سؤالات ۳۴ تا ۳۵

۳۴ ایده‌آل یا سه تابلوی مریم

۳۵ سید اشرف‌الدین گیلانی یا نسیم شمال

گزینه ۱

۳۶

سیداشرف الدین گیلانی (نسیم شمال)

سوز و شور شاعر نسبت به وطن و نشان دادن دردمندی و عشق او به میهن و جوانان

۳۷

گزینه ۳

۳۸

میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی

علامه علی اکبر دهخدا

۳۹

سادگی و روانی

۴۰

"در بخش نقد و تحلیل نظم و نثر به پاسخ‌های مشابه نمره تعلق می‌گیرد."

پاسخ سؤال ۴۱

نادرست

۴۱

پاسخ سؤال ۴۲

خداوندنامه

۴۲

(۱) فرخی یزدی

۴۳

(۲) علی مؤذنی

به جای "طنز" واژه "وطن‌دوستی" درست است.

۴۴

پاسخ سؤال ۴۵

میرزا آقا تبریزی

۴۵

گزینه ۳

۴۶

گزینه ۳ صحیح است. (ایرج میرزا)

علامه علی اکبر دهخدا

۴۷

گزینه "الف" یا شاعران دوره بازگشت به سبب فقر فرهنگی جامعه و سستی حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند.

۴۸

۵۰ در شعر "عارف قزوینی" مضامین وطن‌دوستی، مبارزه با دشمنان وطن، سوز و شور عشق و دردمندی نسبت به میهن، برانگیختن مردم، آزادی‌خواهی

۵۱ گزینه ۴

"عدم توجه روشنفکران به شعر و شاعری"

۵۲ "الف" یا "فتحعلی خان صبای کاشانی" پرچم‌دار بازگشت ادبی است.

۵۳ تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران، سبک‌شناسی، تاریخ تطور نظم فارسی، دیوان اشعار (ذکر یک مورد)

۵۴ به علت اشتغال اهل قلم به روزنامه‌نویسی و موضوعات دیگر

۵۵ گزینه ۴

(سرگذشت حاجی‌بابای اصفهانی)

۵۶ برای ارتباط با توده مردم

۵۷ الف در بیت‌ها، جمله‌ها به شکل مرکب است، بین واژه‌ها روابط معنایی تناسب: سرد و سیاه و خاموش؛ منفجر و آتش؛ درد و ورم و ضماد؛ تکرار: مشت و تو. آوردن واژه‌های کهنه ضماد و آوند. ساده بودن زبان شعر، ساختمان بیشتر واژه‌ها ساده است. بیشتر واژه‌ها فارسی‌اند به جز یکی دو مورد عربی. به کار بردن فعل پیشوندی فرونشینند. به کار بردن بناوخت به جای زد.

ب نوع ادبی شعر ادبیات پایداری و مقاومت است. دماوند نماد آزادی‌خواهان و آگاهان خاموش جامعه؛ درون‌مایه: دعوت به قیام و مبارزه در برابر بیداد و ستم پادشاه وقت محمدعلی شاه قاجار؛ شعر جنبه ملی و میهنی دارد و در مورد مسائل روز جامعه طرح مسائل سیاسی - اجتماعی با زبان حماسی در سبک خراسانی سروده شده است؛ شعر در خدمت آزادی و وطن‌خواهی و مخالفت با دولت وقت و برای برانگیختن احساسات ملی و وطنی مردم برای دعوت به قیام

پ حسن تعلیل، علت نشستن برف بر قلّه دماوند را تسکین درد می‌داند.

پاسخ سؤال ۵۸

۵۸ نادرست

۵۹ گزینه ۳

قائم‌مقام فراهانی

۶۰- ۱- دهخدا با هوشیاری و با استفاده از زبان طنز و تمسخر به جنگ با مفاسد اجتماعی زمان خود می‌رود ۲- از تجددخواهی نوگرایی، آزادی‌طلبی با هدف تأثیرپذیری بر عامه مردم سخن می‌گوید. ۳- اثرش نوعی نقد اجتماعی و طنز سیاسی به شمار می‌رود.

۶۱- ۱- وجود تکلف و تصنع با به‌کارگیری کلمات و ترکیبات عربی ۲- تقلید از زبان سبک سعدی در گلستان ادبی: ۱- کاربرد آرایه تشبیه و جناس، واج‌آرایی ۲- شیوه نثر مسجع و به‌کارگیری آرایه سجع

۶۲- ۱- زبان شعری بهار حماسی و سبک شعرش خراسانی است. ۲- بهار شناخت و توانمندی خود را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد. ۳- برای ارتباط با مردم مفاهیم سیاسی را با زبان ساده و صمیمی بیان می‌کند. ۴- مظاهر استبداد و استعمار را نقد می‌کند و برای دیدگاه خود زبان ادبی برمی‌گزیند. ۵- واقعیات جامعه آن روز را در اختیار مردم قرار می‌دهد.

پاسخ سؤال ۶۳

۶۳ تاریخی

گزینه ۳

"فرخی یزدی"

۶۵- ناظم الاسلام کرمانی - تاریخ مشروطه

پاسخ سؤالات ۶۶ تا ۶۷

۶۶ منشآت

۶۷ زبان محاوره

۶۸ الف سید اشرف‌الدین گیلانی

ب عارف قزوینی

۱ با توجه به بیت "دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند / از گوشهٔ بامی که پریدیم، پریدیم" به سؤالات پاسخ دهید.

الف پایه‌های آوایی اول و چهارم مصراع اول را بنویسید. نشانه‌های هجایی آن‌ها را در جدول قرار دهید. (بیت را به صورت همسان برش بزنید.)

				پایه‌های آوایی
				نشانه‌های هجایی

ب وزن بیت بالا به صورت ناهمسان چیست؟

۱) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن
۲) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

۲ در ابیات زیر انواع وزن "ناهمسان، همسان تک‌لختی و همسان دولختی" را مشخص کنید.

الف کشتی شکستگانیم، ای باد شُرطه برخیز / باشد که بازینیم دیدار آشنا را

۳ کدام یک از بیت‌های زیر بیت "دلا بسوز که سوز تو کارها بکند / نیاز نیم شبی دفع صد بلا بکند" هم‌وزن است؟

۱) شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست / طیب جان خرابم کسی ورای تو نیست

۲) ملکا ذکر تو گویم که تو پاکِی و خدایی / نروم جز به همان ره که توأم راه نمایی

۴ پایه‌های آوایی کدام یک از ابیات زیر را می‌توان به دو صورت برش زد؟

۱) سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه / ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست

۲) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

۵ نشانه‌های هجایی کدام بیت را می‌توان به دو صورت "همسان و ناهمسان" برش آوایی زد؟ نظم کدام برش بر دیگری برتری دارد؟

الف) چون جام شفق موج زند خون به دل من / با این همه، دور از تو مرا چهرهٔ زردی است

ب) ترک گدایی مکن که گنج بیابی / از نظر رهروی که در گذر آید

۶ در ابیات زیر، انواع وزن "همسان تک‌لختی، همسان دولختی و ناهمسان" را مشخص کنید.

الف) هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو / باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها

ب) این مه که چون منیژه لب چاه می‌نشست / گریان به تازیانهٔ افراسیاب رفت

پ) ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروزی / از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

۷ وزن کدام یک از ابیات زیر متفاوت است؟

الف) جانا نظری که ناتوانم / بخشا که به لب رسید جانم

ب) گشته‌ام در جهان و آخر کار / دلبری برگزیده‌ام که می‌پرس

ج) ای سرو بلندقامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست

(الف) به حسن و خُلق و وفا کس به یار ما نرسد	تو را در این سخن انکار کار ما نرسد	(۱) همسان
(ب) چه زخم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دم	که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را	(۲) ناهمسان
(پ) نرگس از چشمک‌زدن شد فتنه در صحن چمن	شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد	(۳) همسان دولختی

۹ وزن مصراع "جانا نظری که ناتوانم"، "مُستفلُ فاعلاتُ مُستف" است. اگر هجاهای این مصراع را به‌گونه‌ای دیگر برش بزنیم، وزن آن چه خواهد بود؟

۱۰ کدام‌یک از واژگان زیر با واژه "چاهسار" هم‌وزن است؟

- (۱) مردستان
(۲) سگ‌زن
(۳) زادسرو
(۴) جوانمرد

۱۱ نشانه‌های هجایی کدام گزینه را می‌توان به دو گونه، جدا و سازماندهی کرد؟ وزن هر دو گونه آن را بنویسید.

- (الف) هر که تأمل نکند در جواب بیشتر آید سخنش، ناصواب
(ب) زین خَلقِ پُرشکایتِ گریان شدم ملول آن‌های هوی و نعرهٔ مستانم آرزوست

۱۲ وزن سومین پایهٔ آوایی، در بیت زیر چیست؟

اگرچه حُسن‌فروشان به جلوه آمده‌اند کسی به حُسن و ملاحظت به یار ما نرسد

۱۳ در بیت "گویند: روی سرخ تو سعدی، که زرد کرد؟ اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم":

الف اگر هجاهای بیت را به شکل "سه‌تا، چهارتا، چهارتا، سه‌تا" جدا کنیم، وزن پایه‌های آوایی دوم و چهارم را بنویسید.

۱۴ باتوجه‌به سرودهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را همه‌شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را"

الف چگونه درمی‌یابیم بخشی از این سروده از "حافظ" است؟

ب این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه شده است؟

۱۵ وزن کدام مصراع در مقابل آن درست نوشته شده است؟

- (الف) دریاب که مبتلای عشقم (مفعولُ مفاعِلنِ فَعولن)
(ب) لختی بخند خندهٔ گل زیباست (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعِلن)

از بیت‌های زیر، برای انواع وزن "همسان تک‌لختی، ناهمسان و همسان دولختی" یک نمونه انتخاب کنید.

۱۶ گر این‌چنین به خاک وطن شب سحر کنم خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟

۱۷ هوای خود چو نهادم رضای او چو گزیدم جهان و هرچه در او جز به کام خویش ندیدم

۱۸ فصل گل می‌گذرد هم‌نفسان بهر خدا بنشینید به باغی و مرا یاد کنید

باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"من ندانم به نگاه تو چه رازی است نهان"

(الف) بیت را تقطیع هجایی کنید.

(ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

(ج) وزن بیت را بنویسید.

(د) یک اختیار "وزنی" مشخص کنید.

باتوجه به ابیات زیر بحر مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید. (یک مورد اضافه است)

(رجز مربع سالم - هزج مسدس محذوف - رمل مثنیٰ سالم)

(الف) هرکه چیزی دوست دارد، جان‌ودل بر وی گمارد هرکه محرابش تو باشی، سر زخوت برنیارد

(ب) نخستین‌بار گفتش کز کجایی بگفت از دار ملک آشنایی

کدامیک از ابیات زیر، دو "برش آوایی" دارند؟

(الف) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است

(ب) تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان‌بین کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت

وزن بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

"به حُسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد تو را در این سخن انکار کار ما نرسد"

(۱) فاعلاتن مفاعِلن فعَلن (۲) فعولن فعولن فعولن فعولن

(۳) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیل (۴) مفاعِلن فعلاتن مفاعِلن فعَلن

دومین پایهٔ آوایی کدام مصراع "فعلاتن" است؟

(الف) فلک با تنگچشمان گوشهٔ چشم دگر دارد

(ب) سبک‌سری که زند پیش بحر لاف وجود

برای هریک از بیت‌های زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک (همسان دولختی - همسان تک‌لختی - ناهمسان) را انتخاب کنید.

نشود فاش کسی آنچه میان من و توست

تا اشارات نظر نامهرسان من و توست

ما سرخوشان مست دل از دست داده‌ایم

همراز عشق و هم‌نفس جام باده‌ایم

ای صبح شب‌نشینان جانم به طاقت آمد

از بس که دیر ماندی چون شام روزه‌داران

کدامیک از بیت‌های زیر، دو "برش آوایی" دارد؟

(الف) شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست طبیب جان خرابم کسی وُرای تو نیست

(ب) ای سرو بلندقامت دوست وهوه که شمایلت چه نیکوست!

در بیت "همّت طلب از باطن پیران سحرخیز

زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند" کدام اختیار شاعری به کار نرفته است؟

(الف) تغییر کمیت مصوّت

(ب) حذف همزه

(ج) بلند بودن هجای پایان مصراع

بیت "دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر / کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست" بر وزن "مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل" است؛ برش آوایی دوم این بیت کدامیک از موارد زیر است؟

- (۱) فاعلاتن مفاعلن فعلن
(۲) مفاعلن فاعلاتن مفاعلن فعلن
(۳) مفعولُ مفاعلن مفاعیلن
(۴) مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن

برای هریک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک را انتخاب کنید.
"ناهمسان - همسان دولختی - همسان تک‌لختی"

- الف) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند / دیوار زندگی را زین‌گونه یادگاران
ب) در غم ما روزها بیگانه شد / روزها با سوزها همراه شد
پ) ماه فروماند از جمال محمد / سرو نباشد به اعتدال محمد

کدامیک از ابیات زیر، دو برش آوایی ندارد؟ (با دو وزن خوانده نمی‌شود؟)

- الف) از کرده خویشتن پشیمانم / جز توبه ره دگر نمی‌دانم
ب) درد عشقی کشیده‌ام که می‌پرس / زهر هجری کشیده‌ام که می‌پرس

پاسخ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما (همسان دولختی - همسان)

درد عشقی کشیده‌ام که می‌پرس / زهر هجری کشیده‌ام که می‌پرس (ناهمسان - همسان)

همه‌شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی، بنوازد آشنا را (همسان دولختی - ناهمسان)

برای بیت: "از کرده خویشتن پشیمانم / جز توبه ره دگر نمی‌دانم" کدامیک از وزن‌ها، نادرست است؟
الف) مفعولُ مفاعلن مفاعیلن (ب) مستفعلُ فاعلاتُ مستفعل (ج) مفتعلن فاعلات مفتعلن فع

"وزن" کدامیک از ابیات زیر، با بیت: "چون جام شفق موج زند خون به دل من / بالین‌همه دور از تو مرا چهره زردی است" متفاوت است؟

- الف) هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟ / من در میان جمع و دلم جای دیگر است
ب) هنگام وداع تو ز بس گریه که کردم / دور از رخ تو چشم مرا نور نمانده است

برای بیت: "دل گفت وصالش به دعا باز توان یافت / عمری است که عمرم همه در کار دعا رفت" کدام وزن ترجیح ندارد؟
الف) مفعولُ مفاعلن مفاعیلُ فاعولن
ب) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف

کدامیک از ابیات زیر، دو برش آوایی دارد (با دو وزن خوانده می‌شود)؟

- الف) ماه فرو ماند از جمال محمد / سرو نباشد به اعتدال محمد
ب) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

سروده زیر از "سهراب سپهری" را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"قایقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ کسی نیست که در بیشه عشق / قهرمانان را بیدار کند."

وزن مصراع "قایقی خواهم ساخت" چیست؟

۴۰

وزن بیت: "دلا بسوز که سوز تو کارها بکند

الف) مفعولُ مفاعِلن مفاعیلن

ب) مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلن

۴۱

برای بیت زیر، کدام وزن ترجیح دارد؟

تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین

الف) مستفَعَلُ مستفَعِلُ مستفَعِلُ مستفَعِلُ مستف

ب) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعولن

۴۲

کدام یک از ابیات زیر، با بیت: "بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست

الف) آب ز نید راه را هین که نگار می‌رسد

ب) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی

وزن بیت: "درد عشقی کشیده‌ام که می‌پرس زهر هجری چشیده‌ام که می‌پرس" چیست؟

الف) فاعلاتن مفاعِلن فَعَلن

ب) مفعِلن فاعلاتُ فَع

۴۳

برای بیت زیر کدام وزن، "ترجیح" دارد؟

"دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند

الف) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعولن

ب) مُستفَعِلُ مُستفَعِلُ مُستفَعِلُ مُستف

۴۵

بیت زیر دارای دو وزن است، هر دو وزن آن را بنویسید.

"لاف از سخن چو دُر توان زد

آن خشت بود که پُر توان زد"

۴۶

وزن بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

"ما نصیحت به جای خود کردیم

روزگاری در این به سر بردیم"

۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعِلن

۲) فاعلاتن مفاعِلن فَعَلن

۳) مستفَعِلُ فاعلاتُ فَعَلن

۴) مستفَعِلن مفاعِلُ مستفَعِلن

۴۷

برای بیت زیر، کدام وزن ترجیح دارد؟ چرا؟

"تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان بین

الف) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعولن

ب) مستفَعِلُ مستفَعِلُ مستفَعِلُ مُستف

۴۸

مشخص کنید وزن کدام مصراع "همسان" و کدام "ناهمسان" است؟

الف) هرگز کسی به خوبی، چون یار ما نباشد

ب) عاقبت گرگ زاده گرگ شود

۴۹

کدام مصراع زیر "ناهمسان" است؟

الف) کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد

ب) آبی تر از آنیم که بی‌رنگ بمیریم

جدول زیر قرار دهید.

	پایه‌های آوایی
	نشانه‌های هجایی
	وزن شعر

کدام گزینه با مصرع "از در درآمدی و من از خود به در شدم" هم‌وزن است؟

(۱) آن یار کزو خانه ما جای پری بود

(۲) ای بی‌خبر بکوش که صاحب‌خبر شوی

(۳) مگر تو روی پیوشی و فتنه بازنشانی

(۴) در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود

نام نشانه‌های هجایی این رکن عروضی " – – – – – " چیست؟

باتوجه به ابیات زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

۱- بیا عاشقی را رعایت کنیم ز یاران عاشق حکایت کنیم

۲- از کرده خویشتن پشیمانم جز توبه ره دگر نمی‌دانم

مشخص کنید وزن کدام بیت "ناهمسان" است؟

علت "ناهمسانی" بیت موردنظر را بنویسید.

وزن کدام بیت "ناهمسان" است آن را مشخص کنید؟

الف) سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز ور روی بگردانی، در دامن آویزد

ب) از کرده خویشتن پشیمانم جز توبه ره دگر نمی‌دانم

۱ الف

دل نیست ت ک			شی	ند
U U - -			-	-

ب

گزینه ۱

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

۲ الف

همسان دولختی

۳

گزینه ۱

شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست / طیب جان خرابم کسی ورای تو نیست

۴

گزینه ۲

بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

۵

بیت "الف" - همسان

۶ الف

همسان دولختی

ب

ناهمسان

پ

همسان تکلختی

۷

ب یا - گشته‌ام در جهان و آخر کار دلبری برگزیده‌ام که می‌پرس

۸

الف) به حسن و خُلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد. (۲) ناهمسان.
 ب) چه زخم چونای هر دم، ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر، بنوازد این نوا را. (۳) همسان دولختی.
 پ) نرگس از چشمک‌زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد. (۱) همسان.

۹

مفعولُ مفاعِلُنْ فعولُنْ.

واژه "زادسرو"

۱۱ گزینه "ب" یا بیت: زین خلق پرشکایت گریان شدم ملول
آن های هوی و نعره مستانم آرزوست
مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل // مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

۱۲ مفاعلن

۱۳ الف فاعلات - فاعلن

۱۴ الف از ترکیب "لسان غیب" که لقب حافظ است.

ب تضمین

۱۵ مورد الف: دریاب که مبتلای عشقم (مفعول مفاعلن فعولن)

پاسخ سؤالات ۱۶ تا ۱۸

۱۶ ناهمسان

۱۷ همسان دولختی

۱۸ همسان تکلختی

۱۹

الف) تقطیع هجایی مصراع اول	من نَ دا نم	بِ نِ گا هِ	تُ چِ را زی	ست نَ هان
ب) نشانه‌های هجایی مصراع اول	- - U -	U U - /	- - U U	- U U
الف) تقطیع هجایی مصراع دوم	کِ مَ نان را	ز تَ وان دی	دَ نْ گف تن	نَ تَ وان
ب) نشانه‌های هجایی مصراع دوم	- - U U	- - U U	- - U U	- U U
ج) وزن بیت	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلن

۲۰ الف) بحر رمل مثنی سالم
ب) بحر هزج مسدس محذوف

گزینه ب (تا رفت مرا از نظر آن...)

۲۱

گزینه ۴

۲۲

"مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلن"

گزینه "ب" یا مفاعِلن فَعَلاتِن مفاعِلن فَعَلن

۲۳

پاسخ سؤالات ۲۴ تا ۲۶

همسان تکلختی

۲۴

ناهمسان

۲۵

همسان دولختی

۲۶

گزینه ب یا "ای سرو بلندقامت دوست"

۲۷

تغییر کمیت مصوت

۲۸

گزینه ۴

۲۹

مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعِلن

همسان دولختی

الف ۳۰

همسان تکلختی

ب

ناهمسان

پ

زهر هجری چشیده‌ام که می‌پرس

(ب) یا درد عشقی کشیده‌ام که می‌پرس

۳۱

پاسخ سؤالات ۳۲ تا ۳۴

همسان

۳۲

ناهمسان

۳۳

همسان دولختی

۳۴

"ج" یا "مفتعلن فاعلات مفتعلن فع"

۳۵

۳۶

"الف" یا "هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟" من در میان جمع و دلم جای دیگر است"

۳۷

الف) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعولن

۳۸

ب) بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست / بگشای لب که قند فراوانم آرزوست

۳۹

الف) فاعلاتن فع لن

۴۰

گزینه "ب" یا "مفاعِلن فَعلاتن مفاعِلن فَعَلن"

۴۱

گزینه "الف" یا "مستفَعَلُ مستفَعَلُ مستفَعَلُ مستف"

۴۲

گزینه "ب" - "دست از مس وجود چو مردان ره بشوی" تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی"

۴۳

"الف" یا "فاعلاتن مفاعِلن فَعَلن"

۴۴

"ب" یا "مستفَعَلُ مستفَعَلُ مستفَعَلُ مستف"

۴۵

"لا فَزَسَّ حَ نِ جُ د رت وان زَد // آن خَش ت ب و د ک پُر ت وان زَد"

(۱) - - U / U - U - / U - - // - - U / U - U - / U - -
 (۲) - - U U / - U - U / - - // - - U U / - U - U / - -
 وزن: "مفعولُ فاعلاتُ فع لُن"

۴۶

گزینه ۲

فاعلاتن مفاعِلن فَعَلن

۴۷

"ب" چون نظم همسان "مستفَعَلُ مستفَعَلُ مستفَعَلُ مستف" بر نظم ناهمسان برتری دارد و وزن بیت را بهتر نشان می‌دهد.

۴۸

الف) وزن: "مفعولُ فاعلاتن / مفعولُ فاعلاتن" همسان دولختی است.

ب) وزن: "فاعلاتن مفاعِلن فَعَلن" ناهمسان است.

۴۹

گزینه "ب" / آبی‌تر از آنیم که بی‌رنگ بمیریم

۵۰

ق ا م د	ف ر و ز عِش	آ ب آ تَش	پایه‌های آوایی
ق ا م د	ب س و ز عِش	آ ت تِش آ ب	
- -	-U-U	- -U-	نشانه‌های هجایی
فع لُن	مفا عِلن	فا عِلاتُن	وزن شعر

ای بی خبر بکوش که صاحب خبر شوی

"مُستفَعِلن"

بیت "ب" وزن "ناهمسان" دارد. برابر با: "مستفَعِلُ - فاعِلاتُ - مستفَعَلٌ" یا "مفعولُ - مفاعِلن - مفاعِلین"

بیت "ب" وزن پایه‌ها تکرار یکنواخت و یکسانی ندارند.

"ب" یا از کرده خویشتن پشیمانم جز توبه ره دگر نمی‌دانم (مفعول مفاعِلن مفاعِلین یا مستفَعِلُ فاعِلاتُ مستفَعَل)

۱ شاعر در کدام یک از ابیات زیر، مصرعی را تضمین کرده است؟ مصراع تضمین شده را مشخص کنید.
الف) مه من نقاب بگشا، ز جمال کبریایی که بتان فروگذارند اساس خودنمایی
ب) شده انتظارم از حد، چه شود ز در درآیی؟ ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی

۲ موضوع "تلمیح" در کدام بیت‌های زیر مشترک است و به چه داستانی اشاره دارد؟
۱) در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ انالحق / ورد زبان اوست
۲) نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت / متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را
۳) گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند / جرمش آن بود که اسرار هویدا می‌کرد

۳ استاد "شفیعی کدکنی" در سروده "بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / وَر مرد خواب و خفتی / رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن" کدام مصراع را از مولانا آورده است؟ این کاربرد شاعرانه، کدام آرایه ادبی را خلق کرده است؟

۴ در بیت "از اسب پیاده شو، بر نطح زمین رخ نه / زیر پی پیلش بین شه‌مات شده نعمان" واژه‌هایی که زیر آن‌ها خط کشیده شده است، کدام آرایه ادبی را ایجاد نموده است؟

۵ نوع وزن مناسب با هر بیت را از ستون زیر برگزینید.

الف) به حسن و خلق و وفا کس به یار ما نرسد	تو را در این سخن انکار کار ما نرسد	(۱) همسان
ب) چه زخم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دم	که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را	(۲) ناهمسان
پ) نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن	شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد	(۳) همسان دولختی

۶ بیت "گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند / جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد" به کدام داستان اشاره دارد؟

۷ در بیت زیر، دو شبکه "مراعات نظیر" موجود است؛ آن‌ها را مشخص کنید.

"سر من مست جمالت، دل من دام خیالت گهر دیده نثار کف دریای تو دارد"

۸ شعر زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید

من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد / سر گلدسته سرو / من نمازم را پی تکبیرة الاحرام علف می‌خوانم / پی قد قامت موج / کعبه‌ام بر لب آب / کعبه‌ام زیر افاق‌هاست / ...

الف) درون‌مایه منظومه بالا چیست؟

۹ مولانا در بیت زیر با کاربرد کدام آرایه ادبی، معانی بسیاری را در کمترین واژه‌ها، جای داده است؟
دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست

۱۰ در کدام یک از بیت‌های زیر آرایه ادبی "تضمین" به کار رفته است؟

الف) بیستون بر سر راه است مباد از شیرین خبری گفته و غمگین دل فرهاد کنید
ب) حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی من از آن روز که در بند توام آزادم

۱۱

بیت: "یار بی‌پرده از در و دیوار
الف) { فَأَيُّمًا تُولُوا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ }
ب) { كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ }

۱۲

باتوجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
"در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ اناالحق / ورد زبان اوست"

الف

یک تشبیه فشرده اضافی (اضافه تشبیهی) بیابید.

ب

واژه "اناالحق" نشانگر کدام آرایه بدیع معنوی است؟

۱۳

"تلمیح" بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید.
"چون خضر دید آن لب جان‌بخش دل‌فریب
گفتا که آب چشمه حیوان دهان توست"

آرایه مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

۱۴

شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها؟ (تلمیح / مراعات نظیر)

۱۵

نمونه زیر از کتاب "ارزیابی شتاب‌زده" اثر جلال آل‌احمد است. با بررسی آن، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
"شبی که آن اتفاق افتد، ما به صدای در از خواب پریدیم؛ اول گمان کردم میراب است. خواب که از چشمم پرید و از گوشم تازه فهمیدم که در زدن میراب نیست و شستم خبردار شد." گفتم: "سیمین! به نظرم حال پیرمرد خوش نیست" کلفتشان بود، وحشت‌زده می‌نمود. آن سر بزرگ داغ داغ بود؛ اما چشم‌ها را بسته بودند؛ کوره‌ای تازه خاموش شده. عالیه خانم بی‌تابی می‌کرد و هی می‌پرسید: "فلانی یعنی نیمام از دست رفت؟! "
گفتم: "برو سماور را آتش کن؛ حالا قوم و خویش‌ها می‌آیند." سماور نفتی که روشن شد، گفتم رفت قرآن آورد. لای قرآن را باز کردم؛ آمد: "والصافات صفا"

الف

آرایه "تضمین" را در متن فوق پیدا کنید و بنویسید.

۱۶

آرایه‌های "اغراق - تناسب - تضمین - تلمیح"، به ترتیب در کدام گزینه دیده می‌شود؟
الف) سر من مست جمالت، دل من دام خیالت
ب) گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند
ج) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی
د) چو رامین گه‌گهی بنواختی چنگ
گهر دیده نثار کف دریای تو دارد
جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد
من از آن روز که در بند توأم، آزادم
ز شادی بر سر آب آمدی سنگ

۲) الف - ب - د - ج

۱) ج - الف - ب - د

۴) د - الف - ج - ب

۳) ب - الف - ج - د

۱۷

شاعر در بیت زیر به کدام داستان تاریخی اشاره کرده است؟ کاربرد این داستان، موجب پیدایش کدام آرایه ادبی شده است؟
"یا رب این آتش که بر جان من است
سرد کن زان سان که کردی بر خلیل"

۱۸

تضمین را در سروده زیر مشخص کنید. هاتف اصفهانی در این سروده، شعر کدام شاعر را تضمین کرده است؟
مه من نقاب بگشا ز جمال کبریایی
ز دو دیده خون فشام ز غمت شب جدایی
شده انتظارم از حد چه شود ز در آیی
چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی

برای هر یک از ابیات زیر در ستون "الف"، آرایه مناسبی از ستون "ب" انتخاب کنید. (یک مورد اضافی است.)

الف	ب
الف) اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی / خُرم کند چمن را باران صبحگاهی	۱. تلمیح
ب) پشت‌گوژ آمد فلک در آفرینش تا کند / هر زمان پیشت زمین بوس از برای افتخار	۲. حس آمیزی
ج) جوان می‌خواند سرشار از غمی گرم / پی دستی نوازش بخش می‌گشت	۳. حسن تعلیل
د) چون جواب ابله آمد خامشی / این درازی در سخن چون می‌کشی	۴. اسلوب معادله
	۵. متناقض‌نما

هریک از آرایه‌های ادبی گروه "ب" به کدامیک از بیت‌های گروه "الف" مرتبط است؟ (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه الف	گروه ب
الف) یک روز که خسرو زنگ قرآن در شهناز شوری به پا کرده بود، مدیر مدرسه آواز او را شنید. ب) سپهد پرسندده را گفت گرم ج) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی د) فرورفت و بر رفت روز نبرد هـ) از اسب پیاده شو، بر نطع زمین رُخ نه	مراعات نظیر لفونشر ایهام تناسب اسلوب معادله تضمین حس آمیزی

برای هر یک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- ۲۱ آتش آن نیست که از شعله او خندد شمع آتش آن است که بر خرمن پروانه زدند (ایهام - مراعات نظیر)
- ۲۲ بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / و مرد خواب و خفتی / "رو سر بنه به بالین، تنها مرا رها کن" (تضمن - حس آمیزی)
- ۲۳ مجنون به دیوانه‌گری شهره شهر است در دشت جنون همسفر عاقل ما بود (حسن تعلیل - تلمیح)
- ۲۴ همه آرایه‌های ادبی کدام گزینه در بیت زیر دیده می‌شود؟
"ترگس همی رکوع کند در میان باغ زیرا که کرد فاخته بر سرو مؤذنی"
الف) حسن تعلیل، تناسب، تلمیح، استعاره ب) تشخیص، اسلوب معادله، تلمیح، کنایه

باتوجه به ابیات زیر در کدام گزینه، آرایه‌ها به درستی به کار رفته است؟
 "چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را"
 "همه‌شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را"

- (۱) مراعات نظیر - تلمیح
 (۲) تلمیح - تشبیه
 (۳) تضمین - مراعات نظیر
 (۴) تلمیح - تضمین

"تلمیح" به کاررفته در بیت زیر را بنویسید.
 "آن کسی را که در این مُلک سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است"

سرودهٔ زیر از "دهخدا" شاعر "عصر بیداری" است، دو دلیل برای "سادگی و روانی" زبان شعر این دوره بنویسید.
 "ای مرغ سحر چو این شب تار بگذاشت ز سر سیاه‌کاری
 وز نفعهٔ روحبخش آسحار رفت از سر خفتگان خماری
 یزدان به کمال شد پدیدار و اهریمن زشت‌خو حصاری
 یاد آر ز شمع مرده یاد آر"

یکی از تلمیحات بیت زیر را بنویسید.
 "گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا"

بیت زیر، به چه موضوعی "تلمیح" دارد؟
 "یارب این آتش که بر جان من است سرد کن زان سان که کردی بر خلیل"

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایهٔ ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است.)

گروه ب	گروه الف
متناقض‌نما	(۱) گر چه گاهی شهابی / مشق‌های شب آسمان را / زود خط می‌زد و محو می‌شد / باز در آن هوای مه‌آلود /
تضمین	پاک‌کن‌هایی از ابر تیره / خط خورشید را پاک می‌کرد
حس‌آمیزی	(۲) گوش ترخمی کو کز ما نظر نیوشد
مراعات	دست غریق یعنی فریاد بی‌صداییم
نظیر	(۳) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است
اغراق	میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است
اسلوب	(۴) سپهد پستنده را گفت گرم
معادله	(۵) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم
	سخن‌های شیرین به آوای نرم
	کز نسیمش "بوی جوی مولیان آید همی"

ابیات زیر سرودهٔ "فرخی یزدی" است. دو ویژگی ادبی آن را بنویسید.
 "آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی
 تا مگر به دست آرم، دامن وصالش را می‌دوم به پای سر در قفای آزادی"

در شعر زیر، آرایهٔ "تضمین" به کار رفته است. یک دلیل برای آن ذکر نمایید.
 "مه من نقاب بگشا ز جمال کبریایی که بتان فروگذارند اساس خودنمایی
 شده انتظارم از حد، چه شود ز در آری؟" ز دو دیده خون‌فشانم ز غمت شب جدایی
 چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی"

در بیت "بیستون کندن فرهاد نه کاری است شگفت
..... وجود دارد.

شور شیرین به سر هرکه فتد، کوهکن است." هر دو آرایه ..... و

- (۱) تلمیح - تضمین
(۲) مراعات نظیر - لفونشر
(۳) مراعات نظیر - تضمین
(۴) تلمیح - مراعات نظیر

برای هر یک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف چون جواب احمق آمد خامشی این درازی در سخن چون می‌کشی (تلمیح - حسن تعلیل)

ب من مسلمانم، قبله‌ام یک گل سرخ / جانمازم چشمه، مهرم نور / دشت سجاده من (متناقض نما - مراعات نظیر)

در هر یک از بیت‌های زیر، قسمت‌های مشخص شده کدام آرایه "معنوی" را به‌وجود آورده است؟

الف شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها؟

در عبارت "درویش بی‌معرفت نیارآمد تا فقرش به کفر انجامد؛ "کاذب الفقر أن یكون کفراً":

الف کدام قسمت، آرایه "تضمین" دارد؟

برای هریک از ابیات زیر یک آرایه ادبی بنویسید.

الف عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را

ب رسم بدعهدی ایام چو دید ابر بهار گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسربین آمد

آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا (تلمیح - تشبیه)

کدام یک از عبارتهای زیر درست و کدام نادرست است؟

الف در بیت: حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی "من از آن روز که در بند توأم، آزادم" آرایه "تضمین" وجود دارد.

ب بیت: "نه خدا توانمش خواند، نه بشر توانمش گفت متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را" آرایه "تلمیح" ندارد.

بیت زیر به چه داستانی "تلمیح" دارد؟

"گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد"

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (قسمت "ب" یک مورد اضافه است)

"ب"	"الف"
ایهام اغراق متناقض نما تضمین لفونشر	(۱) هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟ من در میان جمع و دلم جای دیگر است (۲) اگر سنت اوست نوآوری، نگاهی هم از نو به سنت کنیم (۳) دل و کشور جمع و معمور باد ز ملکت پراکندگی دور باد (۴) آن فرومایه هزار من سنگ بردارد و طاقت یک حرف نمی‌آرد.

آرایه قسمت‌های مشخص شده بیت‌های زیر را بنویسید.

الف چنین گفت پیغمبر راست‌گوی ز گهواره تا گور دانش بجو

ب خال مشکین که بدان عارض گندمگون است سز آن دانه که شد رهزن آدم با اوست

۴۳ آرایه‌های شاخص هر بیت را از کمانک مقابل آن بیابید و بنویسید.

الف ز دیوارها خشت و از بام سنگ به کوی اندرون تیغ و تیر و خدنگ (اغراق - مراعات نظیر)

۴۴ در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (قسمت "ب" یک مورد اضافه است)

"الف"	"ب"
الف) هر کو نظری دارد با یار کمان ابرو	۱- تلمیح
ب) به شهر عشق منم شهریار چون حافظ	۲- لفونشر
ج) شاه ترکان سخن مدعیان می‌شنود	۳- تناقض
د) مستانه کاش در حرم و دیر بگذری	۴- مراعات نظیر
	۵- تضمین

۴۵ باتوجه به متن "فردای آن روز به خاطر آمد که دیروز یکدست از بهترین لباس‌های نودوز خود را به انضمام مایحتوی، یعنی آقای استادی مصطفی خان، به دست چلاق شده خودم از خانه بیرون انداخته‌ام، ولی چون تیری که از شست رفت بازمی‌گردد، یک بار دیگر به کلام بلندپایه "از ماست که بر ماست" ایمان آوردم و پشت دستم را داغ کردم که تا من باشم دیگر پیرامون ترفیع رتبه نگردم." داستان کباب غاز، محمدعلی جمال‌زاده"

الف آرایه "تضمین" را در متن پیدا کنید و بنویسید.

۴۶ در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ "قسمت "ب" یک مورد اضافه است."

"الف"	"ب"
الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل	۱- اغراق
ب) بر لب کوه جنون خنده شیرین بهار	۲- حسن تعلیل
ج) اگرچه نقش دیوارم به‌ظاهر از گران‌خوابی	۳- تلمیح
	۴- مراعات نظیر

۴۷ آرایه‌های "مراعات نظیر، تلمیح و تضمین" را در بیت‌های زیر مشخص کنید.

الف به تمنای تو در آتش محنت چو خلیل گویا در چمن لاله و ریحان بودم

ب درویش بی‌معرفت نیارآمد تا فقرش به کفر انجامد؛ "كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا"

پ شعاع درد مرا ضربدر عذاب کنید مگر مساحت رنج مرا حساب کنید

۴۸ آرایه‌های درست هر بیت را از کمانک مقابل آن بیابید و بنویسید.

الف یا رب این آتش که بر جان من است سرد کن زان سان که کردی بر خلیل (تلمیح - تضمین)

۴۹

دو شبکه "مراعات نظیر" را در بیت زیر مشخص کنید.

"بسی تیر و دی ماه و اردیبهشت برآید که ما خاک باشیم و خشت"

۵۰

در کدام گزینه "دانسته تاریخی" در آرایه "تلمیح" متفاوت است؟

الف) یوسف به این رهاشدن از چاه دل میند این بار می‌برند که زندانی‌ات کنند
 ب) ای پریشان گوی مسکین پرده دیگر کن پورستان جان ز چاه نابردار درخواهد برد
 ج) عزیز مصر به‌رغم برادران غیور ز قعر چاه برآمد به اوج ماه رسید

۵۱

در بیت‌های زیر، هریک از قسمت‌های مشخص شده، کدام آرایه معنوی را به وجود آورده است؟

الف) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی من از آن روز که در بند توأم، آزادم

۵۲

در بیت زیر، آرایه "تضمین" را مشخص کنید؛ حافظ از شعر کدام شاعر تضمین کرده است؟

خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

۵۳

بیت زیر، کدام آرایه ادبی را نشان می‌دهد؟ دانسته تاریخی خود را در مورد آن بنویسید.

نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت متحیرم چه نامم شه ملک لا فتی را

۵۴

در بیت‌های زیر، هریک از قسمت‌های مشخص شده، کدام آرایه معنوی را به وجود آورده است؟

الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل کجا دانند حال ما سبک‌باران ساحل‌ها

۱ تضمین در شعر به معنای آوردن مصرعی از شاعر دیگر در شعر خود است. در بیت "ب"، شاعر از مصراع "ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی" استفاده کرده که این مصراع متعلق به حافظ است. این کار به نوعی احترام و ارج نهادن به شاعر اصلی و همچنین ایجاد ارتباط معنایی و هنری بین اشعار است. تضمین می‌تواند به غنای ادبی و زیبایی شعر بیفزاید و نشان‌دهنده تسلط شاعر بر آثار گذشتگان باشد.

۲ بیت‌های مشترک: "۱" و "۳"
اشاره به: داستان بردار کردن حسین بن منصور

۳ رو سر بنه به بالین تنها مرا رها کن.
آرایه ادبی: تضمین

۴ مراعات نظیر (تناسب)

۵ الف) به حسن و خلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد. (۲) ناهمسان.
ب) چه زخم چونای هر دم، ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر، بنوازد این نوا را. (۳) همسان دولختی.
پ) نرگس از چشمک‌زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد. (۱) همسان.

۶ داستان بردار کردن حسین بن منصور حلاج.

۷ سر، دل و دیده. گهر و دریا.

۸ الف همه موجودات، تسبیح خداوند را می‌گویند یا هر مورد درست دیگر.

۹ تلمیح

۱۰ "ب" یا بیت: حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی
من از آن روز که در بند توام آزادم

۱۱ گزینۀ "الف" یا { فَأَيُّنَمَا تَوَلَّوْا فَتَمَّ وَجْهُ اللَّهِ }

۱۲ الف ابر گیسوان یا سرود اناالحق

ب تلمیح

۱۳ اشاره به داستان خضر نبی که به چشمه آب حیات دست یافت و به جاودانگی رسید.

۱۴ مراعات نظیر

۱۵ الف استفاده از آیه قرآن "والصّافات صفاً"

۱۶ گزینه ۴

د - الف - ج - ب

۱۷ اشاره به سرد شدن آتش بر حضرت ابراهیم - اشاره به داستان حضرت ابراهیم و سوزاندن او به دست نمرود (یا هر مفهوم نزدیک دیگر)
تلمیح

۱۸ "ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی
فخرالدین عراقی
چه کنم که هست اینها گل باغ آشنایی"

۱۹ الف ← اسلوب معادله
ب ← حسن تعلیل
ج ← حس آمیزی
د ← تلمیح

۲۰ الف) ← ایهام تناسب
ب) ← حس آمیزی
ج) ← تضمین
د) ← لف و نشر
ه) ← مراعات نظیر؛ اسلوب معادله اضافه است.

پاسخ سؤالات ۲۱ تا ۲۳

۲۱ مراعات نظیر

۲۲ تضمین

۲۳ تلمیح

۲۴ مورد الف: حسن تعلیل، تناسب، تلمیح، استعاره در بیت دیده می شود.

(تضمین - مراعات نظیر)

۲۶ تلمیح به بیدادگری محمدعلی شاه قاجار

۲۷ به دلیل موقعیت اجتماعی و انقلابی، توجه به مردم و استفاده از شعر برای آگاهسازی آنان

۲۸ مصراع اول به داستان گلستان شدن آتش بر حضرت ابراهیم (ع) اشاره دارد و مصراع دوم به عبور حضرت موسی (ع) از رود نیل

۲۹ به داستان حضرت ابراهیم (ع) و گلستان شدن آتش

۳۰ (۱) - مراعات نظیر

(۲) - متناقض نما (پارادوکس)

(۳) - اغراق

(۴) - حس آمیزی

(۵) - تضمین

۳۱ مراعات نظیر: (سر، پا، دست) / کنایه : (دست از جان شستم - به پای سر می‌روم) استعاره (دامن وصال)

آزادی: ردیف / پای، برای، قفای: کلمات قافیه (ذکر دو مورد، کافی است)

۳۲ زیرا بیت "ز دو دیده خون‌فشانم ز غمت شب جدایی / چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی" از شعر شاعر دیگری آورده شده است یا هاتف اصفهانی بیتی از غزل فخرالدین عراقی را تضمین کرده است یا شاعر با آوردن بیتی از سروده‌های یک شاعر دیگر، مقصود خود را بهتر بیان کرده است. (ذکر یک مورد و یا بیان مفاهیم مشابه)

"تلمیح - مراعات نظیر"

۳۴ الف تلمیح

ب مراعات نظیر

۳۵ الف مراعات نظیر

۳۶ الف سعدی حدیث "كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا" را در سخن خویش تضمین کرده است.

۳۷ الف اسلوب معادله، استعاره، مراعات نظیر (یک مورد)

ب حسن تعلیل، استعاره مکنیه، تشخیص، مراعات نظیر (یک مورد)

الف تلمیح

الف ۳۹ درست

ب نادرست

۴۰ یادآوری داستان "بر دار کردن حسین بن منصور حلاج" عارف بزرگ قرن چهارم

۴۱ ۱- متناقض نما

۲- ایهام

۳- لفونشر

۴- اغراق

الف ۴۲ تضمین

ب تلمیح

الف ۴۳ مراعات نظیر

۴۴ الف) با "۴، مراعات نظیر"

ب) با "۵، تضمین"

ج) با "۱، تلمیح"

د) با "۲، لفونشر"

الف ۴۵ "از ماست که بر ماست"

۴۶ الف) با "۴" مراعات نظیر / ب) با "۳" تلمیح / ج) با "۱" اغراق

الف ۴۷ تلمیح

ب تضمین

پ مراعات نظیر

الف ۴۸ تلمیح

۴۹ ۱- تیر، دی ماه، اردیبهشت

۲- خاک و خشت

۵۰ "ب" ← "ای پریشان گوی مسکین پرده دیگر کن پور داستان جان ز چاه نابردار درنخواهد برد"

۵۲ "بوی جوی مولیان آید همی" مصرعی از شعر "رودکی" را تضمین کرده است.

۵۳ تلمیح - شاعر به حدیث: "لا فتنی إلاّ علی لا سیف إلاّ ذوالفقار" اشاره کرده است.

۵۴ الف مراعات نظیر (تناسب)

۱ با توجه به سرودهٔ زیر که از "عارف قزوینی" است، به سؤالات پاسخ دهید.
 گریه را به مستی بهانه کردم / شکوها ز دست زمانه کردم
 آستین چو از چشم برگرفتم / سیل خون به دامان روانه کردم
 از چه روی چون ارغنون ننالم؟ / از جفایت ای چرخ دون ننالم
 چون نگریم ز درد و چون ننالم / دزد را چو محرم به خانه کردم؟

الف آرایهٔ مشترک بیت اول و سوم را بنویسید.

ب در بیت دوم آرایهٔ تشبیه را مشخص نمایید.

۲ ویژگی‌های فکری سبک دورهٔ بیداری در همهٔ ابیات زیر مشهود است به جز .....
 (۱) یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران / تنها به قفس ماند هزاران همه رفتند
 (۲) جامعه‌ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن / بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است
 (۳) اینکه گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را / روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع

با توجه به واژه‌های داخل کمانک پاسخ درست را انتخاب نمایید.

۳ بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان (قانون - آزادی) بود.

۴ بسیاری از نثرهای دورهٔ بیداری به ویژه نثر داستانی به موضوع (حقوق مدنی زنان - تنفر از خرافات) می‌پردازد.

۵ متن زیر از کتاب "چرند و پرند" است. با توجه به متن به سؤالات پاسخ دهید.

"باری، چه دردسر بدهم؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می‌بیند آن روی کار بالاست، دست و پایش را گم کرده، و تمام آن حرف‌ها یادش رفته، تا یک فزاش قرمزپوش می‌بیند، دلش می‌تپد. تا به یک ژاندارم چشمش می‌افتد، رنگش می‌پرد. هی می‌گوید: امان از همنشین بد."

الف کاربرد واژهٔ "ژاندارم" بیانگر کدام ویژگی زبانی متن بالا است؟

ب در متن بالا دو "کنایه" پیدا کنید که مفهومی نزدیک به هم دارند.

پ نویسندهٔ متن بالا کیست؟

درست یا نادرست بودن موارد زیر را مشخص کنید.

۶ در دورهٔ بیداری شاعرانی که مطابق زبان کوچه و بازار شعر می‌سرودند، به سنت‌های ادبی بسیار پایبند بودند.

باتوجه به متن زیر که برگرفته از کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" است، به سؤالات مطرح شده پاسخ دهید.
 "مشاهده می‌کنیم که در مجاری سنه ۱۲۶۵، بسیاری از امور را که دلالت دارد بر بیداری ایرانیان و باعث و مسبب آن را جز مرحوم میرزا تقی‌خان امیرنظام، احدی را سراغ نداریم؛ چه آن بزرگ‌مرد که به قابلیت خود از پستی به بلندی رسید ... دوست و دشمن او را از نوادر دهر شمردند و کارهای امیرنظام از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه که خرج، دو کرور اضافه بر دخل بود، همه در یک دو سال صورت گرفت."

الف این نوشته، نشان‌دهنده کدام دوره تاریخی است؟

ب دو ویژگی ادبی متن را بنویسید.

پ نویسنده متن بالا کیست؟

باتوجه به ابیات زیر از شعر "دماوندیه"، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

"شو منفجر ای دل زمانه	و آن آتش خود نهفته میسند
خامش منشین سخن همی گوی	افسرده مباحش خوش همی خند
پنهان مکن آتش درون را	زین سوخته‌جان شنو یک پند
گر آتش دل نهفته داری	سوزد جانت به جانت سوگند

الف درون‌مایه و مضمون شعر بالا را بنویسید.

در بیت زیر، کدامیک از درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری مشاهده می‌شود؟
 چون نگیریم ز درد و چون ننالیم دزد را چو محرم به خانه کردم؟

(۱) توجه به مردم

(۲) تعلیم و تربیت جدید

(۳) وطن

(۴) آزادی

عبارات زیر، نشان‌دهنده کدامیک از سطوح زبانی، فکری و ادبی نثر ادبیات پایداری است؟

الف طنز سیاسی - اجتماعی، از شاخه‌های نثر عصر بیداری است.

ب قید و بند نثر فنی و مصنوع، در آفرینش آثار کنار گذاشته می‌شود.

درست یا نادرست بودن موارد زیر را مشخص کنید.

مضامین اخلاقی در دوره مشروطه، کارایی خود را از دست داد.

درستی و نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

در نثر دوره بازگشت و بیداری، عبارتهای وصفی دورودراز و لفظپردازی‌های بی‌جا در نامه‌ها و نوشته‌ها، افزایشی آشکار می‌یابد.
 درست نادرست

پاسخ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

"ابوالقاسم لاهوتی" و "فرّخی یزدی" از شاخصترین شاعران حوزه (توجه به مردم - دانشها و فنون نوین) هستند.

۱۴ سبک نویسندگی اکثر نویسندگان دورهٔ بازگشت و بیداری مطابقت کاملی با ادبیات داستانی (کهن - جدید) نداشت.

۱۵ متن زیر از کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" است:

"کارهای میرزا تقی‌خان از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه و عمارت و مرمت خرابی‌های دیگر که به زودی محال می‌نمود و همه در یک دو سال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است."

الف) این کتاب اثر کیست؟

ب) موضوع آن، تاریخ ..... است.

ج) کاربرد واژهٔ "قشون" بیانگر کدام ویژگی زبانی این نثر است؟

۱۶ باتوجه به سرودهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند

بگرای چو اژدهای گرزه بخروش چو شرز شیر ارغند

بفکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکنند"

الف) دو مورد از "ویژگی‌های فکری" این سروده را بنویسید.

ب) در این ابیات، کدام "ویژگی زبانی" شعر برخی شاعران دورهٔ بیداری، آشکار است؟

پ) باتوجه به سطح ادبی شعر، شاعر از گروه سنت‌گرا است یا گروهی که مطابق زبان کوچه و بازار شعر می‌سرودند؟

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

۱۷ شاعران دورهٔ بیداری تخیلات سراینندگان پیشین را در نظر داشتند و نمونهٔ این تخیلات را در پاره‌ای از اشعار "میرزادهٔ عشقی" می‌توان دید.

۱۸ از میان واژگان بیت زیر دو واژه را - که از شاخص‌ترین درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری اند - مشخص کنید.

"بی تربیت آزادی و قانون نتوان داشت سعفص نتوان خواند، نخوانده کلمن را"

۱۹ کدام گزینه، از جمله موضوعاتی است که در کنار تعلیم و تربیت نوین و همگانی بسیار مورد توجه نویسندگان دورهٔ بیداری قرار گرفته است؟

(۱) دشمنی با استعمار و استبداد

(۲) حقوق مدنی زنان

(۳) آزادی‌طلبی

(۴) تجددخواهی

۲۰ باتوجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:

"... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشتهٔ مراودت حضوری گسسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از طرف بریدی و سلامی و نه از اینجانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پیر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته ..."

الف) نوع ترکیب "کلبهٔ مراودات" را بنویسید.

۲۱ کدام گزینه بیانگر "سطح ادبی" شعر در قرن‌های دوازدهم و سیزدهم است؟

الف) گرایش به قالب‌های کم‌کاربرد یا نوین به‌تدریج زمینه را برای ظهور شعر نو فراهم کرد.

ب) شعر به‌عنوان زبان بُرندهٔ نهضت در اختیار روزنامه‌ها قرار گرفت.

کدام گزینه یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه به شمار می‌آید؟

(۱) گسترش یافتن نوگرایی و تجددخواهی

(۲) تنفر از خرافات در نثر داستانی

(۳) توجه به حقوق مدنی زنان

(۴) حضور راوی سوم شخص و سخن گفتن او با خواننده در بعضی از صحنه‌ها

کدام گزینه دربردارنده "سطح فکری" شعر در دوره بیداری نیست؟

(الف) نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون، از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.

(ب) مفهوم آزادی در سخن شاعران و نویسندگان، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان گردید.

همه گزینه‌ها، به جز گزینه ..... "از آثار پژوهشی" محمدتقی بهار است؟

(۱) تاریخ تطوّر نظم فارسی

(۲) سبک‌شناسی

(۳) تاریخ بیداری ایرانیان

(۴) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایرانیان

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را تعیین کنید.

عدم تسلط کافی شاعران دوره بیداری بر ادبیات کهن، موجب کم‌توجهی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی بود.

مفهوم کدام بیت با مفهوم "آزادی" در دوره بیداری، متفاوت است؟

(الف) در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است ناخدای استبداد با خدای آزادی

(ب) اسیری هیچ آزادی نجوید / چو دل در بند گیسوی تو دارد

کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟

"گروهی از شاعران دوره بیداری با آگاهی از سنت‌های ادبی، به زبان پرصلاطت گذشته وفادار ماندند."

(الف) برکش ز سر این سپیدمعجر / بنشین به یکی کبوداورند

(ب) چون نگریم ز درد و چون ننالم / دزد را چو محرم به خانه کردم؟

باتوجه به متن زیر از "چرندوپرند دهخدا" به سؤالات پاسخ دهید.

گفتم: "بابا والله من مرده شماها زنده، شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطه خالی چطور است؟

گفتند: "برو پی کارت سواد نداری حرف نزن" باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده‌اند، حالا تازه می‌فهمند که شأن مقنن (=

قانون‌گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این‌ها را مردم تازه می‌فهمند. من از قدیم می‌فهمیدم، چون گریه‌های مادرم را دیده

بودم، برای اینکه چشم‌های مثل ازرق شامی بابام هنوز یادم بود."

(الف) باتوجه به نثر فوق، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان چه بوده است؟

(ب) بارزترین ویژگی زبانی نثر دوره بیداری را باتوجه به متن بنویسید.

مفهوم "آزادی" در شعر دوره بیداری مترادف با چه مفهومی است؟

"درستی" و "نادرستی" عبارتهای زیر را مشخص کنید.

در سطح فکری دوره بیداری نگرش شاعران از جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی به کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی تغییر کرد.

کاربرد واژه "خلید" در بیت زیر، در کدام سطح از سبک شعر دوره "بیداری" بررسی می‌شود؟
"خلید خار درشتی به پای طفلی خُرد به هم برآمد و از پویه بازماند و گریست"

سه مورد از درون‌مایه‌های "نثر" دوره بیداری را بنویسید.

هریک از جملات زیر، مربوط به کدامیک از ویژگی‌های (زبانی - ادبی - فکری) است؟

دشمنی با استعمار و استبداد، در نثر روزنامه‌ای عصر بیداری بسیار موردتوجه قرار گرفته است.

کاربرد کدامیک از کلمات زیر، بیانگر توجه به "واژگان کهن" در سطح زبانی شعر عصر بیداری است؟

(۱) وصال (۲) گلخن

(۳) رنگین (۴) آزادی

ابیات زیر سروده "فرخی یزدی" است. دو ویژگی ادبی آن را بنویسید.

"آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی دست خود ز جان شستم از برای آزادی

تا مگر به دست آرم، دامن وصالش را می‌دوم به پای سر در قفای آزادی

کدامیک از موارد زیر، از عوامل "کم‌توجهی کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره بیداری" نیست؟

(۱) اغلب شاعران صرفاً به شکل و ظاهر، گرایش داشتند.

(۲) برخی شاعران تسلط کافی برای ادبیات کهن نداشتند.

(۳) شاعران برای آگاه‌سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه‌ها ناگزیر بودند، به‌شتاب شعر بسرایند.

(۴) هیچ‌کدام

متن زیر از "علی‌اکبر دهخدا" است، دو ویژگی "زبانی" آن را بیان کنید.

"ننه، هان! این زمین روی چیه؟ روی شاخ گاو، گاو روی چیه؟ روی ماهی، ماهی روی چیه؟ روی آب، آب روی چیه؟ وای وای! الهی روده‌ات بیره، چقدر حرف می‌زنی؟! حوصلم سر رفت! آفتابه لگن شش دست، شام و نهار هیچی! گفت نخور، عسل و خرزبه باهم نمی‌سازند."

کدامیک از عبارات‌های زیر بیانگر ویژگی "سطح ادبی" سبک نثر دوره بیداری است؟

الف) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان است.

ب) بسیاری از نثرهای دوره بیداری به‌ویژه نثر داستانی به موضوع تنفر از خرافات می‌پردازد.

کدامیک از ویژگی‌های زیر، "وجه اشتراک" سطح زبانی شعر "دوره بازگشت و بیداری" و "دوره معاصر تا انقلاب اسلامی" است؟

الف) کم‌توجهی کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر

ب) آشنایی‌زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیبات بدیع

ج) سادگی و روانی زبان شعر

در بیت زیر از "ملک‌الشعراى بهار"، کاربرد واژه مشخص شده، جزء کدام سطح از سبک شعر در "دوره بازگشت و بیداری" است؟

"بشکن دردوزخ و برون ریز بادافره کفر کافری چند"

متن زیر از کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"چه آن بزرگ‌مرد از آن یگه اشخاص بود که به قابلیت خود بدون اسباب و مساعدت خارجی از پستی به بلندی رسید. یعنی پسر سرآشپز قائم مقام بود و در اثنای کار و شغل، خویش را دارای رتبه و مقام صدارت نمود. دوست و دشمن او را از نوادر دهر شمردند و کارهای امیرنظام از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه که همه در یک دو سال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است."

الف دو ویژگی "زبانی" برای متن بنویسید.

ب نویسنده متن کیست؟

پ این کتاب مربوط به کدام "حوزه ادبی" در نثرنویسی دوران بیداری است؟

کدامیک از عبارتهای زیر نادرست است؟

الف (توجه به قالب‌های "مستزاد و چهارپاره" در شعر "ملک الشعراى بهار" و "ادیب‌الممالک فراهانی" بیشتر است.

ب) از نظر موسیقی و عروض، گروه "سنت‌گرا" بسیار پایبند به سنت‌های ادبی بودند.

د) لغات و ترکیبات امروزی و جدید وارد شعر شده است.

کدامیک از واژه‌های داخل کمانک درست است؟

شاعران در دوره بیداری به انعکاس خواسته‌ها و علایق (شخصی خود - توده مردم) پرداختند.

در نثر دوره بیداری، واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا (کمتر - بیشتر) می‌شود.

دو ویژگی سطح "فکری" ابیات زیر را بنویسید.

"از مُلک ادب حکم‌گزاران همه رفتند

یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران

شو بار سفر بند که یاران همه رفتند

تنها به قفس ماند و هزاران همه رفتند"

یکی از درون‌مایه‌های شاخص "شعر عصر بیداری" را بنویسید.

در جاهای خالی واژگان مناسب بنویسید.

نگرش شاعران و نویسندگان در شعر مشروطه، از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و ..... تغییر پیدا کرد.

"نثر فارسی" حتی پیش‌تازتر از "شعر فارسی" در دوره بیداری، قیدوبندهای نثر ..... را کنار می‌گذارد.

کدامیک از واژه‌های داخل کمانک درست است؟

از بارزترین شاخصه‌های زبان شعر عصر بیداری (سادگی، پیچیدگی) است.

از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است، (طنز سیاسی - اجتماعی، طنز اخلاقی) است.

شاعری که با استفاده از واژه‌ها و اصطلاحات موسیقی عامیانه شعر می‌سرود (ادیب‌الممالک فراهانی، عارف قزوینی) بود.

علت کم‌توجهی به کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی در شعر دوره بیداری چیست؟ (دو مورد)

جاهای خالی را با واژه مناسب کامل کنید.

گرایش شاعران دوره بیداری به قالب‌های کم‌کاربرد مانند مستزاد و چهارپاره، زمینه را برای ظهور ..... فراهم کرد.

۵۱ در نثر دوره بیداری عبارت‌های وصفی دورودراز و لفظپردازی‌های بیجا در نامه‌ها و نوشته‌ها ..... می‌یابد.

۵۲ نثر دوران مشروطه با ویژگی‌هایی چون نوگرایی، تجددخواهی و آزادی‌طلبی و با هدف ..... گسترش یافت.

درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

۵۳ بسیاری از نثرهای دوره بیداری به‌ویژه نثر داستانی به موضوع خرافات می‌پردازد.

۵۴ در سطح ادبی نثر دوره بیداری، صنایع ادبی از نثر جدا می‌شود و نثر در خدمت بیان و خواست و آمال مردم به شکلی پویا ظاهر می‌گردد.

۵۵ از بارزترین ویژگی‌های ادبیات دوره بیداری توجه به تعلیم و تربیت جدید بوده است.

جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

۵۶ شاعرانی که به زبان مردم عادی شعر می‌گفتند به آرایه‌های بیانی و بدیعی و سنت‌های ادبی ..... پایبند بودند.

۵۷ شاخص‌ترین شاعران عصر بیداری که به دفاع از کارگران و ضعیفان توجه داشتند، فرخی یزدی و ..... بودند.

۵۸ همه گزینیه‌ها "سطح زبانی" نثر دوره بیداری را نشان می‌دهد، به جز گزینۀ .....

(۱) نثر دوره ساده و قابل فهم است.

(۲) بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و... به نثر فارسی وارد شد.

(۳) واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کمتر می‌شود.

(۴) لغات و اصطلاحات دینی و عرفانی در نثر وارد می‌شود.

۵۹ در شعر "ملک الشعرا بهار" و "ادیب‌الممالک فراهانی" توجه به چه قالب‌هایی بیشتر بوده است؟

(۱) قصیده و مثنوی

(۲) مستزاد و چهارپاره

(۳) قصیده و غزل

(۴) مثنوی و غزل

۶۰ یک مورد از ویژگی‌های زبانی نثر دوره بیداری را بنویسید.

درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

۶۱ از نظر موسیقی و عروض، گروه سنت‌گرا پایبندی و التزام کمتری به سنت‌های ادبی داشتند.

درست نادرست

۶۲ باتوجه به متن "باری چه دردسر بدهم؟ آن قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می‌بیند آن روی کار بالاست، دست‌وپایش را گم کرده، تمام آن حرف‌ها یادش رفته. تا یک فزاش قرمزپوش می‌بیند، دلش می‌تپد تا به یک ژاندارم چشمش

می‌افتد، رنگش می‌پرد، هی می‌گوید: "امان از همنشین بد."

"چرند و پرند دهخدا"

الف سه مورد از "ویژگی‌های زبانی" نثر دوره بیداری را بنویسید.

ب دو مورد از "ویژگی‌های فکری" متن بالا را بنویسید.

۶۳ یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه چیست؟

۶۴ نمونه‌ای از تخیلات سرایندگان پیشین را در اشعار کدام شاعر دوره بیداری می‌توان دید؟

۶۵ بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان چه بود؟

(۲) تعلیم و تربیت جدید

(۱) توجه به مردم

(۴) قانون

(۳) آزادی

۱ الف استعاره یا تشخیص

ب سیل خون

۲ گزینه ۳

اینکه گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را / روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع

پاسخ سؤالات ۳ تا ۴

۳ قانون

۴ تنفر از خرافات

۵ الف به کارگیری (کاربرد) واژه‌های غیرفارسی (بیگانه)

ب رنگش می‌پرد / دلش می‌تپد

پ دهخدا

پاسخ سؤال ۶

۶ نادرست

۷ الف دوره مشروطه

ب پستی و بلند: تضاد/نظام و انتظام: اشتقاق/مالیه، دخل و خرج: تناسب/دوست و دشمن: تضاد/دوست و دشمن: مجاز از همه مردم/یک و دو: تناسب

پ ناظم‌الاسلام کرمانی

۸ الف پرهیز از سکوت، دعوت به قیام، آزادی، ظلم‌ستیزی

وطن

فکری

۱۰ الف

ادبی

ب

پاسخ سؤال ۱۱

درست

۱۱

پاسخ سؤال ۱۲

نادرست

۱۲

پاسخ سؤالات ۱۳ تا ۱۴

توجه به مردم

۱۳

جدید

۱۴

الف) ناظم الاسلام کرمانی

۱۵

ب) مشروطه

ج) سطح زبانی: در نثر این دوره بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می شود.

پرداختن به مضامین سیاسی، اجتماعی و وطنی (نظیر: آزادی خواهی و ظلم ستیزی).

۱۶ الف

توجه به واژگان کهن.

ب

سنت‌گرا.

پ

پاسخ سؤال ۱۷

درست.

۱۷

آزادی. قانون.

۱۸

حقوق مدنی زنان از جمله موضوعاتی است که در کنار تعلیم و تربیت نوین و همگانی بسیار مورد توجه نویسندگان بوده است.

الف ترکیب اضافی یا اضافه تشبیهی

گزینه "الف" یا گرایش به قالب‌های کم‌کاربرد یا نوین به تدریج زمینه را برای ظهور شعر نو فراهم کرد.

گزینه حضور راوی سوم‌شخص و سخن گفتن او با خواننده در بعضی از صحنه‌ها

گزینه "ب" یا مفهوم آزادی در سخن شاعران و نویسندگان، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان گردید.

تاریخ بیداری ایرانیان

پاسخ سؤال ۲۵

درست

مورد ب: اسیری هیچ آزادی نجوید چو دل در بند گیسوی تو دارد

مورد الف: برکش ز سر این سپیدمعجر بنشین به یکی کبوداورند

الف) قانون

ب) سادگی و روانی

مترادف با دموکراسی غربی

پاسخ سؤال ۳۰

نادرست

زبانی

آزادی، وطن، قانون، تعلیم و تربیت جدید، توجه به مردم، دانش‌ها و فنون نوین

۳۳ فکری

گزینه ۲

۳۴

"گلخن"

۳۵ مراعات نظیر: (سر، پا، دست) / کنایه : (دست از جان شستم - به پای سر می‌روم) استعاره (دامن وصال) آزادی: ردیف / پای، برای، قفای: کلمات قافیه (ذکر دو مورد، کافی است)

گزینه ۱

۳۶

اغلب شاعران صرفاً به شکل و ظاهر، گرایش داشتند.

۳۷ ساده و قابل فهم بودن نثر - استفاده از عبارات عامیانه - کم بودن لغات و ترکیبات ناآشنای عربی

۳۸ الف) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم شخص است.

۳۹ ج) سادگی و روانی زبان شعر

۴۰ زبانی

۴۱ الف) نثر ساده و روان، قابل فهم - عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظپردازی‌های بی‌جا دیده نمی‌شود.

ب) ناظم‌الاسلام کرمانی

پ) تحقیقات ادبی و تاریخی حس‌آمیزی

۴۲ الف یا توجه به قالب‌های "مستزاد و چهارپاره" در شعر "ملک‌الشعراى بهار" و "ادیب‌الممالک فراهانی" بیشتر است.

۴۳ توده مردم

۴۴ کمتر

۴۵ آزادی‌خواهی، مبارزه با ظلم و استبداد در شعر آشکار است. شاعر در رثای یاران مبارزش که در راه آزادی وطن به شهادت رسیده‌اند، مرثیه‌سرایی می‌کند. توجه به مردم هم در شعرا او مشهود است.

۴۶ "آزادی، وطن، قانون، تعلیم و تربیت جدید، توجه به مردم، دانش‌ها و فنون نوین" (ذکر یک مورد کافی است)

۴۷ الف عینیت‌گرایی (عینی بودن)

ب مصنوع و فنی

۴۸ الف سادگی

ب طنز سیاسی - اجتماعی

پ عارف قزوینی

۴۹ ۱- اغلب شاعران صرفاً به محتوا گرایش داشتند. ۲- برخی شاعران تسلط کافی برای ادبیات کهن نداشتند. ۳- شاعران برای آگاه‌سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه‌ها ناگزیر بودند به شتاب شعر بسرایند.

پاسخ سؤالات ۵۰ تا ۵۲

۵۰ شعر نو

۵۱ کاهشی آشکار

۵۲ تأثیر بر عامه مردم

پاسخ سؤالات ۵۳ تا ۵۵

۵۳ نادرست

۵۴ درست

۵۵ نادرست

پاسخ سؤالات ۵۶ تا ۵۷

۵۶ کمتر

۵۷ ابوالقاسم لاهوتی

گزینه ۴

۵۸

لغات و اصطلاحات دینی و عرفانی در نثر وارد می‌شود.

گزینه ۱

۵۹

قصیده و مثنوی

۱- واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کمتر می‌شود. ۲- به دلایل گوناگون، بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و... به نثر فارسی وارد می‌شود. ۳- برخلاف نثر دوره‌های پیش، عبارت‌های وصفی دورودراز و لفظ‌پردازی‌های بیجا در نامه‌ها و نوشته‌ها کاهش آشکار می‌یابد. "یک مورد"

پاسخ سؤال ۶۱

"نادرست"

۶۱

الف ۶۲
زبانی: زبان نثر ساده و قابل فهم است. - جمله‌ها کوتاه - در ساختار و ترکیب دستوری کلام، جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زبان هم‌آهنگ‌تر می‌شود. - بهره گرفتن از واژه‌های غربی مانند: ژاندارم - کاهش عبارت‌های وصفی دورودراز اصطلاحات عامیانه و ترکیبات کنایی مردمی نزدیک به زبان کوچه و بازار در نثر به کار رفته است.

ب
فکری: دهخدا با هوشیاری با زبان طنز و تمسخر به جنگ با مفاسد اجتماعی زمان خود می‌رود و از تجددخواهی، نوگرایی، آزادی‌طلبی با هدف تأثیرپذیری بر عامه مردم سخن می‌گوید. اثرش نوعی نقد اجتماعی و طنز سیاسی به شمار می‌رود.

حضور راوی سوم شخص

۶۳

میرزاده عشقی

۶۴

گزینه ۴

۶۵

قانون

- ۱ در ابیات زیر انواع وزن "ناهمسان، همسان تک‌لختی و همسان دولختی" را مشخص کنید.
- الف در دام فُتاده آهوپی چند محکم شده دست و پای در بند
- ب خَلد گر به پا خاری آسان برآید چه سازم به خاری که در دل نشیند؟
- ۲ در بیت زیر واژه‌ای مشخص کنید که مصوت بلند /ی/ همواره کوتاه تلفظ می‌شود.
"بیا به خانهٔ آلاها سری بزنیم ز داغ با دل خود حرف دیگری بزنیم"
- ۳ در کدام بیت تمام اختیارات زبانی (حذف همزه و تغییر کمیت مصوت‌ها) وجود دارد؟
- ۱) پس سوی کاری فرستاد آن دگر / تا از این دیگر شود او با خبر
۲) گفت ای پسر این نه جای بازی است / بشتاب که جای چاره سازی است
- ۴ نوع اختیار زبانی و اختیار وزنی بیت زیر را مشخص کنید. این اختیارات در کدام‌یک از پایه‌های آوایی قرار گرفته‌اند؟
"من که هر آنچه داشتم، اوّل ره گذاشتم حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو"
- ۵ در بیت زیر، واژه‌ای بیابید که مصوت بلند "ی" در آن، همواره کوتاه تلفظ می‌شود.
"من نمی‌گویم زیان کن یا به فکر سود باش ای ز فرصت بی‌خبر، در هر چه هستی، زود باش"
- ۶ تقطیع عبارات زیر با کدام اختیارات شاعری مطابقت دارد؟
- الف گردآفرید: -- U - U
- ب سوی من: U U -
- ۷ در کدام‌یک از مصراع‌های زیر، کلمهٔ "سو" کوتاه تلفظ نمی‌شود؟
الف) روزه یک‌سو شد و عید آمد و دلها برخاست
ب) آمد سوی کعبه سینه پرچوش
- ۸ در کدام‌یک از واژگان بیت زیر، مصوت بلند "ی"، همواره کوتاه است؟
"هرگز وجود حاضرغایب شنیده‌ای؟ من در میان جمع و دلم جای دیگر است"
- ۹ تقطیع ترکیب "دل‌پاک" به صورت "U - U" با کدام اختیار زبانی مطابقت دارد؟
- ۱۰ مشخص کنید کدام‌یک از گزاره‌های زیر، دربارهٔ اختیارات شاعری زبانی و کدام دربارهٔ اختیارات شاعری وزنی صادق است؟
- الف بلند به حساب آوردن "و" عطف یا ربط و مصوت‌های کوتاه پایان کلمه.
- ۱۱ در بیت "نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری؟ / کزان جانب که او باشد، صبا عنبرفشان آید":
الف وزن بیت را بنویسید.
- ب شاعر در سه رکن از اختیارات شاعری بهره برده است؛ پایه‌های آوایی هریک از این ارکان را جداگانه مشخص کنید.

۱۲

شاعر در مصرع اول بیت زیر کدام "واو" را "مصوت بلند" به حساب نیاورده است؟
من و تو غافلیم و ماه و خورشید بر این گردون گردان نیست غافل

۱۳

باتوجه به بیت "سوی لشکر آفریدون شدند از نزدیک ضحاک بیرون شدند" به سؤالات پاسخ دهید:

الف

به چه دلیل واژه "سو" به شکل "س" تلفظ می‌شود؟

ب

در پایه‌های آوایی اول و دوم مصرع نخست، چه نوع "اختیار شاعری زبانی یکسانی" به کار رفته است؟

۱۴

چرا در خوانش مصرع "سعدی نظر از رؤیت کوتاه نکند هرگز" همزه آغاز هجا حذف می‌شود؟

۱۵

مصوت بلند "ی" در کدام مصرع به کوتاه تبدیل نمی‌شود؟

- (۱) یا رب قبول کن به بزرگی و فضل خویش
(۲) ای گنبد گیتی ای دماوند
(۳) پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت
(۴) آن نور روی موسی عمرانم آرزوست

۱۶

باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- "گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را از نازکی آزار رساند بدنش را"
الف) مصرع اول بیت را تقطیع هجایی کنید.
ب) ارکان معادل بیت را به گونه‌ای بنویسید که "همسان" باشد.
ج) در هریک از مصرع‌ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخص کنید.

تقطیع هجایی نمونه‌های زیر، با کدام اختیار شاعری مطابقت دارد؟

۱۷

گیسوی او (— U U—)

۱۸

سرافرازی (— — —U)

۱۹

باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- "من ندانم به نگاه تو چه رازی است نهان که من آن راز توان دیدن و گفتن نتوان"
الف) بیت را تقطیع هجایی کنید.
ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.
ج) وزن بیت را بنویسید.
د) یک اختیار "وزنی" مشخص کنید.

۲۰

باتوجه به بیت "چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست"
الف) وزن بیت را بنویسید.

ب) یک اختیار شاعری زبانی در مصرع اول مشخص کنید.

۲۱

در بیت زیر اختیارات زبانی را با ذکر شماره هجا نشان دهید.

- "سوی چاره گشتم ز بیچارگی ندادم بدو سر به یکبارگی"
الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

۲۲

در بیت زیر، کدام یک از انواع "تغییر کمیت مصوتها" دیده نمی‌شود؟

"ز دو دیده خون‌فشانم ز غمت شب جدایی چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی"

در بیت "همّت طلب از باطن پیران سحرخیز

زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند" کدام اختیار شاعری به کار نرفته است؟

الف) تغییر کمیت مصوّت

ب) حذف همزه

ج) بلند بودن هجای پایان مصراع

در کدام بیت اختیار "وزنی" به کار رفته است؟

الف) به صد جان ارزد آن رغبت که جانان

ب) سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه

ج) همه کارم ز خودکامی به بدنامی کشید آخر

د) در بیت "پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی

گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند":

الف) شاعر در هجای هفتم مصراع اول بیت، از کدام اختیار "زبانی" استفاده کرده است؟

ب) وزن این بیت چیست؟

در کدام یک از واژگان بیت زیر، مصوّت بلند "ی" همواره کوتاه تلفظ می‌شود؟

"بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم

فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم"

در کدام یک از ابیات زیر، هر سه اختیار زبانی (بلند تلفظ کردن مصوّت کوتاه - حذف همزه - کوتاه تلفظ کردن مصوّت بلند) به کار

رفته است؟

الف) سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز

و روی بگردانی، در دامن آویزد

ب) پس سوی کاری فرستاد آن دگر

تا از این دیگر شود او باخبر

در کدام یک از واژگان بیت زیر، مصوّت بلند "ی"، همواره کوتاه است؟

"به دشت دل گیاهی جز گل رویت نمی‌روید

من این زیبا زمین را آزمودم میهن ای میهن!"

در بیت "در دام فتاده آهویی چند

محکم شده دست و پای در بند":

الف) چرا مصوّت بلند / و / در کلمه "آهو" کوتاه تلفظ شده است؟

ب) شاعر در واژه "آهو" از کدام اختیار شاعری داخل کمانک مقابل، استفاده کرده است؟ (وزنی - زبانی)

پ) چند هجای کشیده (بدون توجه به اختیارات شاعری) در بیت وجود دارد؟

برای هر یک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک را انتخاب کنید.

(ناهمسان - همسان یک‌پایه‌ای - همسان دولختی)

الف) بی‌تو در کلبه گدایی خویش

رنج‌هایی کشیده‌ام که می‌پرس

ب) گفتمی به غم بنشین یا از سر جان برخیز

فرمان برمت جانا، بنشینم و برخیزم

پ) نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری

کز آن جانب که او باشد، صبا عنبرفشان آید

سروده زیر از "سهراب سپهری" را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"قایقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ کسی نیست که در بیشه عشق /

قهرمانان را بیدار کند."

الف) در کدام قسمت شعر "حذف همزه" صورت گرفته است؟ (ذکر یک مورد کافی است)

- (۱) عامیانه
(۲) ایثار
(۳) قیامت
(۴) گیاه

۳۳ تقطیع بین کمانک، با کدام "اختیار زبانی" مطابقت دارد؟ درخت دوستی : (U - - - U)

۳۴ برای هر یک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک را انتخاب کنید. (ناهمسان - همسان یک‌پایه‌ای - همسان دولختی)

- الف) من نمی‌گویم زیان کن یا به فکر سود باش
ای ز فرصت بی‌خبر در هر چه هستی، زود باش
ب) ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی
چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی
پ) هر چه داری اگر به عشق دهی
کافرم گر جوی زیان بینی

۳۵ متن زیر از کتاب "چرند و پرند" نوشته "دهخدا" در دوره "بیداری" است؛ دو ویژگی "زبانی" آن را بنویسید.
"باری، چه دردسر بدهم؟ آن‌قدر گفت و گفت و گفت تا ما را به این کار واداشت. حالا که می‌بیند آن روی کار بالاست، دست‌وپایش را گم کرده، تمام آن حرف‌ها یادش رفته. تا به یک ژاندارم چشمش می‌افتد، رنگش می‌پرد.
هی می‌گوید: امان از همنشین بد."

۳۶ کدامیک از کلمات "تک‌هجایی" زیر، ممکن است در صورت اضافه‌شدن به کلمه دیگری "کوتاه" شود؟

- (۱) دو
(۲) سو
(۳) جو
(۴) مو

۳۷ بیت: "به حسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد تو را در این سخن انکار کار ما نرسد"

الف) تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) وزن این بیت را بنویسید.

۳۸ برای هریک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک را انتخاب کنید.

(همسان یک پایه‌ای - ناهمسان - همسان دو لختی)

- الف) پیش کمان ابرویش لابه همی‌کنم ولی
گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند
ب) نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری
کز آن جانب که او باشد، صبا عنبر فشان آید
پ) در دام فتاده آهوپی چند
محکم شده دست و پای در بند

۳۹ باتوجه‌به بیت "اگر آن تُرک شیرازی به دست آرد دل ما را
به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را"

الف) اختیار "حذف همزه" در کدام هجای بیت صورت گرفته است؟

ب) "تغییر کمیت مصوت‌ها" را در هجاهای بیت مشخص کنید.

۴۰ در تقطیع نمونه‌های زیر، برای هر مورد کدام اختیار شاعری استفاده شده است؟ نوع اختیار را بنویسید.

الف) جادویی "U-U"

ب) بهانه "U-U"

۴۱ واژه "دلآرام" را یک‌بار بدون حذف همزه و یک‌بار با حذف همزه، تقطیع هجایی کنید.

۴۲ پایه‌های آوایی و نشانه‌های هجایی بیت زیر را مشخص کنید.
"سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز / و روی بگردانی در دامت آویزد"

۴۳ نمونه‌های زیر، به صورتی که بین دو کمانک تقطیع شده‌اند، با کدام نوع اختیار شاعری مطابقت دارد؟
الف) نیاز من (U-U)
ب) تو گفتی (- -)

۴۴ در بیت "هوای حوصله‌ام تا همیشه بارانی است / که مشت سرخ من اکنون به وضع بحرانی است" چند "حذف همزه" وجود دارد؟
۴۵ باتوجه به جمله‌های زیر، مورد درست را از داخل پرانتز انتخاب کنید.

الف) در مصراع: "همه کارم ز خودکامی به بدنامی کشید آخر" شاعر از اختیار زبانی (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند) استفاده کرده است.

الف ۱
ناهمسان

ب
همسان تک‌لختی

۲
بیا

۳
گزینه ۱

پس سوی کاری فرستاد آن دگر / تا از این دیگر شود او با خبر

۴
امکان حذف همزه (قلب)

در پایهٔ آوایی یا رکن اول مصراع اول (هر آن = ه ران)
در پایهٔ آوایی یا رکن دوم مصراع دوم (اگر ک لا: = مفاعلن مفتعلن)

۵
"زیان"

الف ۶
امکان حذف همزه

ب
کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند (سو = سُ)

۷
الف) روزه یک‌سو شد و عید آمد و دلها برخاست

۸
میان

۹
بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه.

الف ۱۰
زبانی.

الف ۱۱
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

ب
ن سی م صب. ک زان جا نب. ف شا نا ید.

۱۲
آخرین "و" یا "و" سوم یا "و" بعد از واژهٔ "ماه" یا "و" قبل از واژهٔ "خورشید"

۱۳

الف زیرا واژه "سو" به واژه "لشکر" اضافه شده است.

ب کسره اضافه پایان واژه "سوی" و "لشکر" بلند تلفظ شده است یا (تبدیل مصوت کوتاه به بلند) یا (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه)

۱۴ زیرا قبل از همزه آغاز هجا، صامت "ر" آمده است یا همزه بین یک صامت و مصوت قرار گرفته است.

گزینه ۱

یا رب قبول کن به بزرگی و فضل خویش

نش را	نی پی رة	لِ سر خ کُ	گر بر گِ گُ	الف) پایه‌های آوایی مصراع اول
مستف (فع لن)	مستفعلُ	مستفعلُ	مستفعلُ	ب) ارکان معادل
مصراع دوم: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای چهارم یا حذف همزه در هجای پنجم		مصراع اول: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای پنجم		ج) اختیارات

پاسخ سؤالات ۱۷ تا ۱۸

۱۷ کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

۱۸ حذف همزه

ست ن هان	تُ چ را زی	بِ ن گا و	من ن دا نم	الف) تقطیع هجایی مصراع اول
- UU	-- UU	UU - /	-- U -	ب) نشانه‌های هجایی مصراع اول
ن ت وان	د ن گف تن	ز ت وان دی	ک م نان را	الف) تقطیع هجایی مصراع دوم
- UU	-- UU	-- UU	-- UU	ب) نشانه‌های هجایی مصراع دوم
فعلن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	ج) وزن بیت

۲۰ الف) فعلاتن فعلاتن فعلاتن / فاعلن

ب) حذف همزه یا اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (تغییر مصوت کوتاه به بلند)

۲۱ الف) در هجای اول کلمه (سو)
ب) در هجای دوم (ی)

۲۲ کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

۲۳ تغییر کمیت مصوت

۲۴ ب) یا ← سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست

۲۵ الف) تغییر کمیت مصوت یا کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
ب) مفتعلن مفاعلهن مفتعلن مفاعلهن

۲۶ "بیا"

۲۷ "ب" (در هجای دوم مصراع اول در کلمه "سو" کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند و در هجای سوم مصراع اول کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند و در هجای نهم مصراع اول و هجای سوم مصراع دوم حذف همزه به کار رفته است)

۲۸ گیاه

۲۹ الف) چون بعد از مصوت بلند / و ، مصوت آمده است.

ب) زبانی

پ) چهار هجای کشیده

۳۰ الف) ناهمسان

ب) همسان دولختی

پ) همسان یکپایه‌ای

۳۱ الف) رکن اول مصراع دوم یا رکن دوم مصراع سوم یا رکن اول مصراع چهارم

۳۲ گزینه ۲

گزینه ۲ صحیح است. (ایثار)

۳۳ بلند تلفظ کردن هجای کوتاه

۳۴ الف) همسان یکپایه ای

ب همسان دو لختی

پ ناهمسان

این متن از نظر زبانی ساده و دور از تعابیر پیچیده و به زبان محاوره‌ای و عامیانه نزدیک است. جملات کوتاه و کنایی استفاده شد. واژه فرانسوی "ژاندارم در آن به کار رفته است." (به ویژگی‌های زبانی دیگر هم نمره تعلق می‌گیرد)

گزینه ۲

"سو"

تقطیع هجایی	ب	حس	ن	خل	قُ	و	فا	کس	ب	یا	ر	ما	نَ	زَ	سَد
تقطیع هجایی	ت	را	دَ	رین	س	خ	نن	کا	ر	کا	ر	ما	نَ	زَ	سَد
نشانه‌های هجایی	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
وزن	مفاعِلُن			فعلاتِن			مفاعِلُن			فعلن					

الف همسان دو لختی

ب همسان یک پایه‌ای

پ ناهمسان

اگر آن تُر / ک شی را زی / ب دَس تا زِد / دِ لِ ما را // بِ خالِ هِن / دُو یَش بَخ شَم / س مَر قَن دُ / بُ خا را را (الف) مصراع اول، هجای یازدهم "تا"
(ب) ۱- مصراع اول، هجای (۱۴) ۲- مصراع دوم، هجای (۳) و هجای (۱۲) "بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه" (یک مورد) ۳- مصراع دوم، هجای (۵)؛ کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

(الف) در هجای دوم شاعر از اختیار زبانی کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند استفاده کرده است.
(ب) در هجای آخر شاعر به جای هجای کوتاه از اختیار زبانی بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه بهره برده است.

بدون حذف همزه = دل / آ / رام

با حذف همزه = دِ / لا / رام

کُ نَد هَر گِز	کَو تَه نَ	ظَ رز رَو یَت	سَع دِ نَ	پایه‌های آوایی
نَ تا وی زَد	دَر دا مَ	بِ گَر دا نِی	وَر رَو یِ	
--- U	U --	--- U	U --	نشانه‌های هجایی

۴۳ الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند "ی" در هجای اول، زبانی
ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه "ی" در هجای اول، زبانی

۴۴ "سه مورد" حذف همزه. ۱- "بارانی است" هجای پایانی مصراع اول ۲- "من اکنون" هجای هفت از مصراع دوم و "بحرانی است" هجای پایانی از مصراع دوم "ذکر عدد سه کافی است"

۴۵ الف) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

۱ با توجه به بیت‌های زیر به سؤالات پاسخ دهید.

گوش ترخمی کو کز ما نظر نیوشد دست غریق یعنی فریاد بی‌صدایم
دل و کشورت جمع و معمور باد زملکت پراکندگی دور باد!

الف "متناقض‌نما" را در بیت اول مشخص کنید.

ب در بیت دوم، ارتباط معنایی کدام واژه‌ها موجب آفرینش آرایه "تضاد" شده است؟

پ متناقض‌نما، تضاد در یک امر است یا دو امر؟

۲ آرایه‌های "ایهام تناسب - اسلوب معادله - متناقض‌نما - حس‌آمیزی" به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی / اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را

ب) روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف خوبی نیست در تفسیر ما

ج) ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه‌ایم، لیک / تلخی که از تو آید شنیدنی است

د) گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پر سپید

۱) الف - ب - د - ج   ۲) ج - الف - د - ب

۳) ب - د - ج - الف   ۴) ب - د - الف - ج

۳ با توجه به بیت "فرو رفت و بر رفت روز نبرد / به ماهی نم خون و بر ماه گرد" به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف "الف ۱" و "نشر ۲" را مشخص کنید.

ب نوع لف و نشر را بنویسید.

۴ آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف لبریز زندگی است نفس‌های آخرت / آورده مرگ، گرم به آغوش تو پناه (متناقض‌نما - اسلوب معادله)

۵ آرایه "متناقض‌نما" را در بیت زیر مشخص کنید و دلیل خود را بنویسید.

"عجب مدار که در عین درد، خاموشم   که درد یار پری‌چهره، عین درمان است"

۶ کدام‌یک از آرایه‌های "تشبیه - تضاد - تناسب - متناقض‌نما" در بیت زیر به‌کار نرفته است؟

"این که گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را   روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع"

۷ در بیت زیر، نشرها را مشخص کنید و نوع لف و نشر را بنویسید.

"گر ندیدی قبض و بسط عشق را در یک بساط   گریه مینا نگر، خندیدن ساغر ببین"

نوع لف و نشر	نشر ۲	نشر ۱
--------------	-------	-------

گروه ب	گروه الف
مراعات نظیر لفونشر ایهام تناسب اسلوب معادله تضمین حسن آمیزی	الف) یک روز که خسرو زنگ قرآن در شهناز شوری به پا کرده بود، مدیر مدرسه آواز او را شنید. ب) سپهد پرستنده را گفت گرم ج) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی د) فرورفت و بر رفت روز نبرد هـ) از اسب پیاده شو، بر نطع زمین رُخ نه سخن‌های شیرین به آوای نرم من از آن روز که در بند توأم، آزادم" به ماهی نم خون و بر ماه گرد زیر پی پیلش بین شهمات شده نُعمان

کدام آرایه در بیت زیر وجود ندارد؟

"تویی بهانه آن ابرها که می‌گیرند
بیا که صاف شود این هوای بارانی"

- ۱) تشخیص
۲) حسن تعلیل
۳) لفونشر
۴) مراعات نظیر

برای هر یک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی
اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را (متناقض نما - لفونشر)

آرایه درست هر یک از ابیات زیر را از درون کمانک برگزینید.

گوش ترخمی کو، کز ما نظر نپوشد؟ دست غریق یعنی: فریاد بی‌صدایم" (متناقض نما - تلمیح)

در بیت "با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت":

الف

بخش‌های پدیدآورنده لفونشر را بنویسید. (ذکر چهار مورد مدنظر است)

ب

نوع لفونشر را بنویسید.

آرایه ادبی "تضاد" بین کدام واژه‌های بیت زیر، برقرار است؟

"خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد
ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الجزن است"

باتوجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:

"... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشته مرادوت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از طرف بریدی و سلامی و نه از اینجانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مرادوات را در بسته ..."

الف

نمونه‌ای از "سجع" در متن بالا بیابید و آن را بنویسید

ب

چند "اضافه تشبیهی" در متن بالا به کار رفته است؟

در بیت زیر به چه دلیل، آرایه ادبی "متناقض نما" دیده می‌شود؟

ز کوی یار می‌آید نسیم باد نروزی
از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

در بیت زیر "لفونشرها" را بیابید و آن‌ها را در جدول زیر بنویسید.
دل و کشورت جمع و معمور باد / ز مُلکت پراکندگی دور باد

الف

لفها	نشرها
(۱)	(۱)
(۲)	(۲)

باتوجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
"در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حضيض هم می‌توان عزیز بود"
(موسوی گرمارودی)

الف

آرایه پارادوکس را نشان دهید.

باتوجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
"از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب / وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم"

الف

لفهای مصراع دوم را بنویسید.

ب

نوع لفونشر در مصراع اول، مرتب است یا مشوش؟

پ

اولین و سومین جفت‌واژه‌های متضاد را بیابید و بنویسید.

در کدام بخش‌های سروده زیر آرایه "پارادوکس" دیده می‌شود؟
"ما / در عصر احتمال به‌سر می‌بریم / در عصر شک و شاید / در عصر پیش‌بینی وضع هوا / از هر طرف که باد بیاید / در عصر قاطعیت تردید / عصر جدید / عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست."

آرایه مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

به یک کرشمه که در کار آسمان کردی / هنوز می‌پرد از شوق چشم کوب‌ها (حسن تعلیل / لفونشر)

باتوجه به بیت "گر ندیدی قبض و بسط عشق را بر یک بساط / گریه مینا نگر خندیدن ساغر بین"
الف) لف دوم و نشر اول را مشخص کنید.
ب) نوع لفونشر را بنویسید.

باتوجه به بیت‌های زیر آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید و بنویسید.

مرا نصیب غم آمد به شادی همه عالم / چرا که از همه عالم محبت تو گزیدم (تضاد - تناقض)

بخش‌های مشخص شده در ابیات زیر، کدام "آرایه معنوی" را پدید آورده است؟
الف) عرضه کردم دو جهان بر دل کارافتاده / به جز از عشق تو باقی همه فانی دانست
ب) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی / اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را

باتوجه به آرایه‌های (اغراق - حس آمیزی - ایهام تناسب - تناقض) برای هر بیت یک آرایه مناسب بنویسید.
(یک مورد در کمانک اضافی است).

۲۴ همچو نی زهری و تریاقی که دید همچو نی دمساز و مشتاقی که دید

۲۵ قسمت‌های مشخص شده در بیت‌های زیر، چه آرایه‌ای را پدید آورده‌اند؟

الف) گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد دست غریق یعنی فریاد بی‌صداییم
ب) ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه‌ایم؛ لیک تلخی که از زبان تو آید، شنیدنی است

۲۶ برای بیت زیر دو آرایه ادبی بنویسید.

"فکر شبیه تلخ دارد جمعه اطفال را عشرت امروز بیانیدشۀ فردا، خوش است"

برای هریک از بیت‌های زیر، یکی از آرایه‌های داخل کمانک را انتخاب کنید.

۲۷ گر ندیدی قبض و بسط عشق را در یک بساط گریه مینا نگر، خندیدن ساغر بین (اغراق - لفونشر)

۲۸ باتوجه به دو بیت زیر، یک تفاوت "متناقض‌نما" با "تضاد" را ذکر کنید.

الف) ما با توایم و با تو نه‌ایم؛ اینت بوالعجب در حلقه‌ایم با تو و چون حلقه بر دریم
ب) اینکه گاهی می‌زدم بر آب‌وآتش خویش را روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع

۲۹ در هریک از ابیات زیر، چه نوع لفونشری به کار رفته است؟

الف) دل و کشور جمع و معمور باد! ز ملک پراکندگی دور باد!
ب) اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت کشیدم، از تو کشیدم، شنیدم، از تو شنیدم

۳۰ باتوجه به شعر و نثر زیر، تفاوت آرایه‌های "تضاد" و "متناقض‌نما" را بنویسید.

الف) عصر جدید / عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست.
ب) زمین را از آسمان نثار است و آسمان را از زمین غبار.

۳۱ در بیت زیر، یک "لف" و یک "نشر" مربوط به آن را بنویسید.

"روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند"

۳۲ در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است).

گروه ب	گروه الف
متناقض‌نما	۱) گر چه گاهی شهبابی / مشق‌های شب آسمان را / زود خط می‌زد و محو می‌شد / باز در آن هوای مه‌آلود /
تضمین	پاک‌کن‌هایی از ابر تیره / خط خورشید را پاک می‌کرد
حس آمیزی	۲) گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد
مراعات	۳) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است
نظیر	۴) سپهبد پرستنده را گفت گرم
اغراق	۵) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم
اسلوب	دست غریق یعنی فریاد بی‌صداییم
معادله	میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است
	سخن‌های شیرین به آوای نرم
	کز نسیمش "بوی جوی مولیان آید همی"

برای هریک از ابیات زیر، کدام آرایه داخل کمانک نادرست است؟

بی‌مهر رخت روز مرا نور نمانده است (۳۳)   وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است (لفونشر - تضاد - ایهام)

نوع هریک از "لفونشرها"ی بیت‌های زیر را بنویسید.

از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب (۳۴)   وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم

روی و چشمی دارم اندر مهر او (۳۵)   کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند

هریک از آرایه‌های "تضاد" و "متناقض‌نما" برای کدامیک از نمونه‌های زیر مناسب است؟ (۳۶)

الف) سخن در میان دو دشمن چنان گوی که اگر دوست گردند، شرم‌زده نباشی.

ب) ما در عصر احتمال به سر می‌بریم / در عصر شک و شاید / در عصر قاطعیت تردید / عصر جدید / عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست.

در سروده زیر کدام آرایه به کار نرفته است؟ (۳۷)

"رود می‌نالد / جغد می‌خواند / غم بیاویخته با رنگ غروب / می‌تراود ز لبم قصه سرد / دلم افسرده در این تنگ غروب"

(۱) استعاره مکنیه   (۲) حس آمیزی

(۳) متناقض‌نما   (۴) جناس

با ذکر دلیل ثابت کنید در بیت زیر آرایه "متناقض‌نما" به کار رفته است. (۳۸)

می‌خورم جام غمی هر دم به شادی رخت   خرم آن کس کاو بدین غم شادمانی می‌کند

در بیت "افروختن و سوختن و جامه دریدن" (۳۹) پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت"

الف) "لف اول" را بیابید.

ب) نوع این "لف و نشر" را بنویسید.

در بیت: "روی و چشمی دارم اندر مهر او" (۴۰) کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند"

الف) "لف اول" کدام کلمه است؟

ب) "نشر دوم" را بنویسید.

پ) این نوع "لف و نشر" چه نام دارد؟

ثابت کنید در بیت زیر، آرایه "متناقض‌نما" به کار رفته است؟ (۴۱)

"چيست اين سقف بلند ساده بسيار نقش   هيچ دانا زين معما در جهان آگاه نيست"

در عبارت "درويش بی‌معرفت نیارآمد تا فقرش به کفر انجامد؛ "کاذ الفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا:" (۴۲)

الف) ارتباط آن را با قسمت‌های دیگر متن، مشخص نمایید.

با ذکر یک دلیل ثابت کنید در بیت زیر آرایه "متناقض‌نما" به کار رفته است. (۴۳)

"ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوری   از این باد ار مدد خواهی، چراغ دل برافروزی"

۴۴ در کدام یک از ابیات زیر آرایه "تضاد" وجود دارد؟

- ۱) فلک در خاک می‌گلتید از شرم سرافرازی
 ۲) اینکه گاهی می‌زدم بر آب‌و‌آتش خویش را
 ۳) ما با توایم و با تو نه‌ایم؛ اینت بوالعجب
 ۴) چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش
- اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را
 روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع
 در حلقه‌ایم با تو و چون حلقه بر دریم
 هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست

۴۵ باتوجه به ابیات زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- ۱- منع مکن از دیدن قد و رخ و چشمش
 ۲- روی و چشمی دارم اندر مهر او
- من انس به سرو و گل و بادام گرفتم
 کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند

الف در کدام بیت "لفونشر نامرتب" (مشوش) به کار رفته است؟

ب در چه صورتی "لفونشر نامرتب" (مشوش) ایجاد می‌شود؟

پ به‌غیر از "لفونشر" چه آرایه مشترکی در این دو بیت به کار رفته است؟

۴۶ کدام یک از عبارتهای زیر درست و کدام نادرست است؟

الف آرایه بیت: "سر من مست جمالت، دل من خام خیالت گهر دیده نثار کف دریای تو دارد" "متناقض‌نما" است.

۴۷ در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (قسمت "ب" یک مورد اضافه است)

"ب"	"الف"
ایهام اغراق متناقض‌نما تضمین لفونشر	<p>۱) هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟ ۲) اگر سنت اوست نوآوری، نگاهی هم از نو به سنت کنیم ۳) دل و کشور جمع و معمور باد ۴) آن فرومایه هزار من سنگ بردارد و طاقت یک حرف نمی‌آرد.</p> <p>من در میان جمع و دلم جای دیگر است ز ملک پراکندگی دور باد</p>

۴۸ در ابیات زیر، بخش‌هایی را که نشان‌دهنده آرایه‌های "تضاد" و "تناقض" است، مشخص کنید و برای تشخیص هر مورد دلیل بیاورید.

الف تأمل‌کنان در خطا و صواب به از ژاژخایان حاضر جواب

ب چشم دل باز کن که جان بینی و آن چه نادیدنی است آن بینی

۴۹ انواع "لفونشر" را در ابیات زیر مشخص کنید.

الف گر دهدت روزگار، دست و زبان زینهار هرچه بدانی مگوی، هرچه توانی مکن

ب ذکر رخ و زلف تو دلم را وردی است که صبح و شام دارد

"الف"	"ب"
الف) هر کو نظری دارد با یار کمان‌ابرو	۱- تلمیح
ب) به شهر عشق منم شهریار چون حافظ	۲- لفونشر
ج) شاه ترکان سخن مدعیان می‌شنود	۳- تناقض
د) مستانه کاش در حرم و دیر بگذری	۴- مراعات نظیر
	۵- تضمین

در کدام‌یک از ابیات آرایه "تناقض" و در کدام، آرایه "تضاد" دیده می‌شود؟ دلیل تشخیص خود را بنویسید.

الف) کی شود این روان من ساکن
این‌چنین ساکن روان که منم
ب) شادی ندارد آن‌که ندارد به دل غمی
آن را که نیست عالم غم، نیست عالمی

در بیت "اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت
الف) "الف دوم" و "نشر اول" را نشان دهید.
ب) نوع "لفونشر" را بنویسید.

در بیت زیر کدام آرایه ادبی وجود ندارد؟

"گر ندیدی قبض و بسط عشق را
گریه مینا نگر خندیدن ساغر بین"

۱) تضاد
۲) لفونشر
۳) تشخیص
۴) تناقض

باتوجه به بیت زیر، به سؤال‌ها پاسخ دهید.

"منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش
من انس به سرو و گل و بادام گرفتم"

الف) نوع "لفونشر" را مشخص کنید.

ب) "الف دوم" و "نشر سوم" را بیابید و بنویسید.

در بیت زیر آرایه "تناقض" را مشخص کنید و علت تشخیص خود را بنویسید.

"عجب مدار که در عین درد خاموشم
که درد یار پری چهره عین درمان است"

در بیت‌های زیر، هریک از قسمت‌های مشخص شده، کدام آرایه معنوی را به وجود آورده است؟

الف) بگویم تا بدانند دشمن دو دوست که من مستی و مستوری ندانم

باتوجه به متن زیر از "عبدالحسین زرین‌کوب" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"این تنگ‌عیشی برای او (مولوی) نوعی ریاضت نفسانی بود؛ ناشی از حسرت و خشک‌دستی نبود. از زندگی فقط به قدر ضرورت تمتع می‌برد. بیش از قدر ضرورت را موجب دور افتادن از خط سیر روحانی خویش می‌یافت.

الف) رابطه بین واژه‌های "تنگ‌عیشی و تمتع" چیست؟

۵۸

در کدام یک از بیت‌های زیر، آرایهٔ "متناقض‌نما" دیده می‌شود؟ دلیل تشخیص خود را بنویسید.
 الف) ز کوی یار می‌آید نسیم باد نروزی
 ب) شکر ایزد که به اقبال کله گوشهٔ گل
 ازین باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی
 نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد

۵۹

باتوجه به بیت‌های زیر، به سؤال‌ها پاسخ دهید.
 ۱- دل و کشور جمع و معمور باد! ز ملکت پراکندگی دور باد!
 ۲- افروختن و سوختن و جامه دریدن پروانه ز من، شمع ز من، گل ز من آموخت

الف

نوع "لفونشر" بیت اول را تعیین کنید.

ب

در بیت دوم "لف سوم" و "نشر دوم" را بیابید و بنویسید.

۶۰

در بیت‌های زیر، هریک از قسمت‌های مشخص شده، کدام آرایهٔ معنوی را به وجود آورده است؟

الف

در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسلام

۱ الف فریاد بی صدا

ب جمع و پراکندگی

پ در یک امر (در متناقض نما، تضاد در یک امر است نه دو امر)

۲ گزینه ۴

"ب - د - الف - ج"

۳ الف
لف ۱: فرو رفت
نشر ۲: بر ماه گرد

ب مرتب

۴ الف متناقض نما

۵ عبارت "که درد یار پری چهره عین درمان است" جمع دو تضاد در یک امر - درد، درمان بخش نیست. - جمع ضدین در یک امر - جمع دو معنای متناقض در سخن (موارد مشابه، قابل پذیرش است.)

۶ متناقض نما

۷ نشر ۱: "گریه / گریه مینا"
نشر ۲: "خندیدن / خندیدن ساغر"
نوع لف و نشر: لف و نشر مرتب

۸ الف) ← ایهام تناسب
ب) ← حس آمیزی
ج) ← تضمین
د) ← لف و نشر
ه) ← مراعات نظیر؛ اسلوب معادله اضافه است.

لفونشر

پاسخ سؤال ۱۰

متناقض نما (پارادوکس)

۱۰

پاسخ سؤال ۱۱

متناقض نما.

۱۱

الف جیب. جام. مال یا از مال تهی است. می یا از می تهی است.

۱۲

ب لفونشر مرتب.

ب

آباد و ویران.

۱۳

الف گسسته و شکسته یا موارد درست دیگر در متن

۱۴

ب شش (رشته مرادوت، شیشه شکیبایی، سنگ تفرقه، سنگ دوری، طایر مکاتبات، کلبه مرادوات)

ب

۱۵ شاعر در مصراع دوم، مدعی است که با مدد گرفتن از باد نوروزی می‌توان چراغ دل را روشن کرد که این امر در زبان، محال است؛ زیرا باد، چراغ را خاموش می‌کند نه روشن و یا هر مفهوم مشابه دیگر.

۱۵

نشرها: (۱) جمع (۲) معمور

الف لفها: (۱) دل (۲) کشور

۱۶

الف گودال رفیع

۱۷

۱۸

پ فاطمیت تردید جز اصل احتمال، یقینی نیست.

۱۹

پاسخ سؤال ۲۰

حسن تعلیل

۲۰

۲۱ الف) لف ۲: بسط عشق / نشر ۱: گریه مینا
ب) مرتب

پاسخ سؤال ۲۲

۲۲ تضاد

۲۳ الف) ایهام
ب) تناقض یا متناقض نما (پارادوکس)

پاسخ سؤال ۲۴

۲۴ تناقض یا متناقض نما

۲۵ الف) پارادوکس
ب) حس آمیزی

۲۶ تضاد (امروز و فردا)، اسلوب معادله، حس آمیزی (تلخ بودن جمعه)

پاسخ سؤال ۲۷

۲۷ لفونشر

۲۸ تضاد؛ آوردن دو امر متضاد بی آنکه متناقض هم باشند اما متناقض نما، تضاد در یک امر است نه دو امر.

۲۹ الف) مرتب
ب) نامرتب یا مشوش

۳۰ "تضاد" آوردن دو امر متضاد است، بدون آنکه متناقض هم باشند، اما در متناقض نما، تضاد در یک امر است؛ نه دو امر (ذکر مفاهیم مشابه).

۳۱ روی (لف) - زر میزند (نشر) یا چشم (لف) - گهر می ریزد (نشر)

۳۲ ۱) ← مراعات نظیر
۲) ← متناقض نما (پارادوکس)
۳) ← اغراق
۴) ← حس آمیزی
۵) ← تضمین

۳۳ لفظونشر

پاسخ سؤالات ۳۴ تا ۳۵

۳۴ مرتب

۳۵ نامرتب (مشوش)

۳۶ الف تضاد
ب) متناقض

۳۷ گزینه ۳

گزینه ۳ صحیح است. (متناقض نما)

۳۸ با غم شادمانی کردن در کلام شاعر به شکل ادبی و هنرمندانه، تناقض دارد زیرا نمی‌توان با غم شادمانی کرد و این غیرممکن است.

۳۹ الف افروختن

ب لف و نشر نامرتب

۴۰ الف روی

ب گهر

پ نامرتب (مشوش)

۴۱ کلمات "ساده" و "بسیارنقش" به هم اضافه شده است. همراهی این دو واژه باهم و مفهوم آنها، متناقض نما است. شاعر، به شکل ادبی و هنرمندانه، دو واژه را که عقلاً ارتباط بین آنها غیرممکن است، به هم مربوط نموده است. (بیان مفاهیم مشابه که مقصود را برساند مورد قبول است)

۴۲ الف سعدی با استفاده از این حدیث به بهترین شکل، ارتباط بین "کفر و فقر" را نشان داده است.

۴۳ زیرا تضاد در یک امر است نه دو امر (باد، چراغ را برمی‌افروزد: متناقض نما است)

"اینکه گاهی می‌زدم بر آب‌و‌آتش خویش را روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع"

بیت (دو) یا "روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می‌ریزد آن زَر می‌زند"

اگر ارتباط لف‌ها با نشرها نامنظم باشد، لفونشر نامرتب (مشوش) خواهد بود. (و یا هر پاسخ مشابه دیگر)

مراعات نظیر (تناسب)

نادرست

۱- متناقض‌نما

۲- ایهام

۳- لفونشر

۴- اغراق

خطا و صواب "تضاد" چون دو امر متضادند.

مصراع دوم بیت دوم، دیدن نادیدنی‌ها "تناقض" این تضاد در یک امر است؛ نه دو امر.

مشوش (نامرتب)

مرتب

الف) با "۴، مراعات نظیر"

ب) با "۵، تضمین"

ج) با "۱، تلمیح"

د) با "۲، لفونشر"

الف) تناقض

ب) تضاد؛ دلیل این است که تضاد آوردن دو امر متضاد است؛ بدون آنکه متناقض هم باشند، اما در متناقض‌نما، تضاد در یک امر است؛ نه دو امر؛ در حقیقت تناقض برانگیختن اعجاب است از راه خلاف عرف و عادت و منطق.

الف) ندامت؛ کشیدم

ب) نامرتب یا مشوش

تناقض

الف "مرتب"

ب لف دوم: "رخ"، نشر سوم: "بادام"

۵۵ درد عین درمان است. در تناقض تضاد در یک امر است نه دو امر، درد نمی‌تواند عین درمان باشد.

۵۶ الف تضاد

۵۷ الف تنگ عیشی و تمتع: تضاد

۵۸ الف "باد خاموش‌کننده چراغ است اما در اینجا از باد مدد می‌خواهد که چراغ را روشن کند.

۵۹ الف مرتب

ب لف سوم: جامه دیدن، نشر دوم: شمع

۶۰ الف تضاد

۱ کدامیک از موارد ستون "ب" به جمله‌های ستون "الف" مربوط است؟ (یک کلمه اضافی است).

"الف"	"ب"
الف) در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. قطعه "قلب مادر" از ترجمه‌های منظوم او محسوب می‌شود.	۱) پروین اعتصامی
ب) در قصیده به سبک ناصر خسرو، به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید. اوج سخن وی در قطعات اوست که در آن‌ها به شیوه انوری و سنایی توجه دارد.	۲) ادیب الممالک فراهانی
	۳) ایرج میرزایی

۲ قالب کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) ضیافت
۲) جای پای خون
۳) بدوک
۴) کشتی پهلو گرفته

۳ هر یک از پدیدآورندگان آثار زیر به ترتیب، خالق کدام آثار هستند.

مدیر مدرسه - راه آب‌نامه - آخر شاهنامه - گوشواره عرش

۱) خسی در میقات - چشم‌هایش - زمستان - دستور زبان عشق

۲) ارزیابی شتابزده - تلخ و شیرین - زمستان - صدای سبز

درست یا نادرست بودن موارد زیر را مشخص کنید.

۴ "شعر نو تغزلی" از گسترده‌ترین جریان‌های دوره سوم شعر معاصر است.

۵ باتوجه به سروده زیر به سؤالات پاسخ دهید.

"ققنوس، مرغ خوشخوان، آوازه جهان / بر شاخ خیزران / بنشسته است فرد / بر گرد او / بر هر سر شاخ پرندهگان / او ناله‌های گمشده ترکیب می‌کند"

الف) قالب این شعر چیست؟

ب) نام سراینده این شعر را بنویسید.

نام پدیدآورندگان آثار زیر، در کدام گزینه به درستی ذکر نشده است؟

- (۱) راه‌آب‌نامه: جمال‌زاده / آتش خاموش: سیمین دانشور / زمین سوخته: سید مهدی شجاعی
 (۲) دستور زبان عشق: قیصر امین‌پور / خواب ارغوانی: موسوی گرمارودی / سفر ششم: علی مؤذنی

کدام یک از موارد زیر از آثار منظوم ادبیات انقلاب اسلامی محسوب می‌شود؟

- (۱) مهاجر کوچک
 (۲) ظهور
 (۳) ضیافت
 (۴) از آسمان سبز

درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

مضمون شعر شاعران دوره چهارم معاصر تا انقلاب اسلامی، بیشتر نقد اجتماعی است.

حماسی بودن زبان، از ویژگی‌های شعر نیما یوشیج است.

کدام کتاب از آثار منتور "قیصر امین‌پور" است؟

- (۱) آینه‌های ناگهان
 (۲) در کوچه آفتاب
 (۳) طوفان در پراتنز
 (۴) ظهر روز دهم

عبارت زیر چه کسی را معرفی می‌کند؟

"او از نویسندگان مشهور معاصر در حوزه نویسندگی کودکان و نوجوانان است. محورهایی مثل قصه‌نویسی و قصه‌گویی از مهم‌ترین حوزه‌های فعالیت اوست. کتاب "مهاجر کوچک" از آثار او در حوزه قصه‌های کودک و نوجوان است."

کتاب "ملاقات در شب آفتابی" اثر "علی مؤذنی" در کدام یک از حوزه‌های ادبیات جای می‌گیرد؟

باتوجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"در شب تیره دیوانه‌ای کاو / دل به رنگی گریزان سپرده / در دره سرد و خلوت نشسته / همچو ساقه گیاهی فسرده / می‌کند داستانی غم‌آور..."

الف) این سروده، از منظومه ..... به عنوان "بیانیه شعر نو" است.

ب) یک ویژگی "ادبی" این شعر را بنویسید.

به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) اوج نویسندگی "سیمین دانشور" در کدام اثر او، نمایان است؟

ب) موضوع این اثر را بنویسید.

جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.

"سیمین دانشور" با کتاب ..... به اوج نویسندگی خود رسید.

اولین ..... با عنوان "جعفرخان از فرنگ برگشته" به قلم "حسن مقدم" در سال ۱۳۰۱ نوشته شد.

"در این دوره که باید آن را دوره کمال جریان‌های ادبی دانست، شاعران بهتر و هنری‌تر از گذشته به جوهر شعر دست یافتند و مضمون شعر آن‌ها بیشتر نقد اجتماعی است."

- (۱) اول
(۲) دوم
(۳) سوم
(۴) چهارم

کدامیک از عبارتهای زیر درست و کدامیک نادرست است؟

۱۸ در ادبیات دوره معاصر، نوآوری‌ها، اندیشه‌های باستان‌گرا و گاهی گرایش به شعرهای ترجمه‌ای موردتوجه بود.
درست نادرست

۱۹ نثر فارسی دوره معاصر، تحت تأثیر آثاری که در دوره بیداری از زبان‌های اروپایی ترجمه می‌شد، از سادگی دور شد.
درست نادرست

۲۰ متن زیر از داستان "کباب غاز" اثر "جمالزاده" است. دو مورد از ویژگیهای "سبک نویسندگی" او را ذکر کنید.
"اگر چشمم تو چشمش میافتاد، باهمان زبان بیزبانی نگاه، حقیقتش را کف دستش می‌گذاشتم. ولی شستش خبردار شده بود و چشمش مثل مرغ سربریده مدام روی میز از این بشقاب به آن بشقاب می‌دوید و به کائنات اعتنا نداشت."

۲۱ شعر زیر سروده "مهدی اخوان ثالث" است؛ به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید.
"سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر بر نیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است / و گر دست محبت سوی کس یازد / به‌اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است"

الف مصراع‌های مشخص‌شده، نمونه‌ای از کاربرد نحوی سبک ..... است.

ب شعر "اخوان ثالث" شعری ..... است که حوادث زندگی مردم را در خود منعکس می‌کند.

پ "اخوان ثالث" در بیشتر مجموعه‌ها مثل "زمستان" زبانی ..... دارد.

۲۲ مشخص کنید هریک از آثار ذکرشده در ستون "الف"، مربوط به نویسنده کدامیک از آثار مذکور در ستون "ب" است.

گروه "الف"	گروه "ب"
راه آب‌نامه	سه‌تار
دیدوبازدید	تلخ و شیرین
سبک‌شناسی	آتش خاموش
شهری چون بهشت	تاریخ تطوّر نظم فارسی

۲۳ هریک از توضیحات زیر مربوط به کدامیک از ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی است؟

الف مدح و ذم و هجو در شعر این دوره بسیار کم است.

ب صور خیال جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره قبل نیستند.

۲۴ جریان "سمبولیسم اجتماعی" یا "شعر نو حماسی" در کدام یک از دوره‌های چهارگانه شعر فارسی معاصر، روی داد؟

۲۵ "زاویه دید" نوشته زیر چیست؟

مینی‌بوس با سرعت نه‌چندان زیاد پیش می‌رفت. نگاه کردم به مناظر اطراف جاده و مزارع و خانه‌های روستایی، شکل و شمایل خانه‌های آنجا هم، شبیه روستای خودمان بود و این تشابه مرا دلتنگ می‌کرد. کاش می‌شد گوشه‌ای بایستیم ...

۲۶ در منظومه "ققنوس، مرغ خوش‌خوان آوازه جهان / آواره ماند از وزش بادهای سرد / بر شاخ خیزران / بنشسته است فرد / بر گرد او به هر سر شاخی پرنندگان / او ناله‌های گم‌شده ترکیب می‌کند..."

الف دو ویژگی ادبی این سروده را بنویسید

ب قالب این شعر چیست؟

۲۷ نثر داستانی معاصر در سال (۱۳۰۱) با کدام مجموعه داستان کوتاه آغاز شد؟

۲۸ "پروین اعتصامی" در قصیده به سبک کدام شاعر، شعر می‌سراید؟

درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید.

۲۹ منظور از ادبیات معاصر، آثار ادبی هستند که پیش از مشروطه پدید آمده‌اند. (۱ درست ۲ نادرست)

۳۰ شاعران این دوره، بهتر و هنری‌تر از گذشته به جوهر شعر دست یافتند. (۱ درست ۲ نادرست)

۳۱ باتوجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ انال‌الحق / ورد زبان اوست"

الف قالب شعر را بنویسید.

۳۲ باتوجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حوض هم می‌توان عزیز بود" (موسوی گرمارودی)

الف این سروده به کدام واقعه در تاریخ اسلام اشاره دارد؟

ب شاعر این سروده، در کدام یک از سه شاخه ادبیات معاصر در عصر انقلاب اسلامی قرار می‌گیرد؟

۳۳ داستان‌نویسی با افرادی مانند ..... نویسنده "سگ ولگرد"، گسترش یافت.

درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را تعیین کنید.

۳۴ کتاب "دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز" از آثار داستانی "سید مهدی شجاعی" در زمینه ادبیات عاشورایی است.

۳۵ دوره اول ادبیات معاصر (از ۱۳۰۴ تا شهریور ۱۳۲۰) را دوره درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو می‌دانند.

۳۶ سروده زیر از کدام اثر "مهدی اخوان ثالث" برگزیده شده است؟

"سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر برنیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است"

- ۱) تصرف نیما در ماهیت شعر نو و ارائه ماهیتی تازه از آن، به تغییر در قالب و ویژگی‌های سخن شاعران قدیم انجامید.
- ۲) نیما در ۱۳۱۶ منظومه "افسانه" را به عنوان بیانیه شعر نو منتشر کرد که نزدیکی به ادبیات نمایشی، از ویژگی‌های آن است.
- ۳) نیما در مسیر بنیان‌گذاری شعر نو تلاش کرد تا واژگان نو به کار برد و از به کارگیری واژگان روزمره و عامیانه پرهیز کند.
- ۴) جریان نوگرایی نیما با سرایش "ققنوس" تثبیت شد. او در این منظومه، تغییراتی در اصول و ضوابط شعر سنتی ایجاد کرد.

باتوجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"می‌تراود مهتاب / می‌درخشد شب‌تاب / نیست یک دم شکند خواب به چشم کس ولیک / غم این خفته چند / خواب در چشم ترم می‌شکند

مضمون و پیام شعر را بنویسید.

نمونه زیر از کتاب "ارزیابی شتاب‌زده" اثر جلال آل احمد است. با بررسی آن، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"شبی که آن اتفاق افتد، ما به صدای در از خواب پریدیم؛ اول گمان کردم میراب است. خواب که از چشمم پرید و از گوشم تازه فهمیدم که در زدن میراب نیست و "شستم خبردار شد". گفتم: "سیمین! به نظرم حال پیرمرد خوش نیست" کلفتشان بود، وحشت‌زده می‌نمود. آن سر بزرگ داغ بود؛ اما چشم‌ها را بسته بودند؛ کوره‌ای تازه خاموش شده. عالیه خانم بی‌تابی می‌کرد و هی می‌پرسید: "فلانی یعنی نیمام از دست رفت؟! "

گفتم: "برو سماور را آتش کن؛ حالا قوم و خویش‌ها می‌آیند". سماور نفتی که روشن شد، گفتم رفت قرآن آورد. لای قرآن را باز کردم؛ آمد: "والصاڤات صڤا"

"ارزیابی شتاب‌زده" مجموعه ..... جلال آل احمد است.

با بررسی نوشته فوق، یکی از ویژگی‌های برجسته زبانی نثر جلال آل احمد را بنویسید.

یک "کنایه" در متن بیابید که ضرب‌المثل شده است.

در جدول زیر هریک از آثار در ستون "الف" را به پدیدآورندگان آن‌ها در ستون "ب" وصل کنید. (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

الف	ب
الف) دستور زبان عشق	۱) علی مؤذنی
ب) ظهور	۲) محمدرضا سرشار
-	۳) قیصر امین‌پور

اولین رمان اجتماعی دوره معاصر را نام ببرید.

در کدام دوره از ادوار چهارگانه شعر فارسی معاصر، شاعران بهتر و هنریتر از گذشته به جوهر شعر دست یافتند؟ و مضمون شعر آنها بیشتر چه نوع نقدی را در بر میگرفت؟

۱) دوم - اجتماعی	۲) دوم - تاریخی
۳) چهارم - اجتماعی	۴) چهارم - تاریخی

۴۳

عبارت زیر چه کسی را معرفی میکند؟
 "از موفقترین رهروان شعر نیمایی است که بیان روایی و داستانی، حماسی بودن زبان، و کهنگرایی از ویژگیهای شعر اوست." آخر شاهنامه یکی از مجموعه شعرهای اوست.

۴۴

موضوع منظومه "حیدربابایه سلام"، سروده "استاد شهریار" چیست؟

۴۵

اولین نمایشنامه‌ای که هم‌زمان با کتاب "یکی بود، یکی نبود" اثر "جمالزاده" نوشته شده است؛ چه نام دارد؟

۴۶

موضوع کتاب "خسی در میقات" ..... است.

(۲) تک‌نگاری

(۱) مقاله‌نویسی

(۴) سفرنامه

(۳) ترجمه

۴۷

باتوجه به شعر زیر که سروده "مهدی اخوان ثالث" است، به پرسش‌ها پاسخ دهید:
 "سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر برنیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است / و گر دست محبت سوی کس یازی / به‌اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است"
 الف) دو ویژگی شعر "اخوان" را بنویسید.
 ب) یک اثر از این شاعر نام ببرید.

۴۸

به پرسش‌های مربوط به سروده زیر از "نیما یوشیج" پاسخ دهید.
 "در شب تیره دیوانه‌ای کاو / دل به رنگی گریزان سپرده / در دژه سرد و خلوت نشسته / همچو ساقه گیاهی فسرده / می‌کند داستانی غم‌آور..."
 الف) قالب این شعر چیست؟
 ب) دو ویژگی این شعر را بنویسید.

نام یکی از آثار هریک از شخصیت‌های زیر را بنویسید.

۴۹

سیمین دانشور:

۵۰

سید علی موسوی گرمارودی:

۵۱

کدام یک از جملات زیر درست نیست؟

الف) اولین کنگره نویسندگان و شاعران ایران در تیرماه ۱۳۲۵ تشکیل شد و نیما در آنجا شعر "آی آدم‌ها" را خواند.
 ب) تصرف نیما در ماهیت شعر معاصر و ارائه ماهیتی کهن از آن، به تغییر در قالب و ویژگی‌های شاعران قدیم انجامید.

واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۵۲

در قصیده به سبک ناصرخسرو به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید. اوج سخنش در قطعات اوست. برخی از اشعار او به‌صورت مناظره میان دو انسان، جاندار یا شیء است. (پروین اعتصامی - میرزاده عشقی)

۵۳

در داستان‌نویسی دهه شصت، اغلب نویسندگان موفق (نسل جوان - پیشکسوتان) هستند.

۵۴

کتاب "دستور زبان عشق" اثر کیست؟

ابیات زیر سروده "پروین اعتصامی" است، به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید.
 "محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت   مست گفت: ای دوست، این پیراهن است افسار نیست"
 گفت: "از بهر غرامت، جامه‌ات بیرون گنم   گفت: "پوسیده است، جز نقشی ز پود و تار نیست"

الف

به این شیوه گفت‌وگو میان دو انسان ..... می‌گویند.

ب

مصراع "گفت: "پوسیده است، جز نقشی ز پود و تار نیست" به چه موضوعی تأکید می‌کند؟

متن زیر از "سید محمدعلی جمال‌زاده" است؛ به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید.
 "دیگران نیز فرصت نداده مانند قحطی‌زدگان به جان غاز افتادند و در یک چشم به هم زدن، چنان کلکش را کردند که گویی هرگز غازی
 قدم به عالم وجود نهاده بود! در همان بحبوحه بخوربخور، صدای تلفن بلند شد، بیرون جستم و فوراً برگشته رو به آقای استادی گفتم:
 "وزیر داخله پای تلفن است" یارو حساب کار خود را کرده، بدون آنکه سرسوزنی خود را از تک و تا بیندازد، دل به دریا زده و به دنبال
 من از اتاق بیرون آمد."

الف

یک عبارت کنایی از متن ذکر نمایید.

ب

در جای خالی عبارت زیر، کلمه مناسب بنویسید.

"جمال‌زاده" در داستان بیشتر از اینکه به محتوا توجه داشته باشد به سبک نویسندگی و کاربرد کلمات ..... و متداول در نثر
 توجه داشت.

پ

واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

از آثار دیگر جمال‌زاده می‌توان به (تلخ و شیرین - سه‌تار) اشاره کرد.

تکریم شهید و فرهنگ شهادت با تکیه بر ..... ملی و تاریخی یکی از درون‌مایه‌های شعر در دوره انقلاب اسلامی است.

(۲) سروده‌های

(۱) داستان‌های

(۴) روایت‌های

(۳) اسطوره‌های

کدام یک از موارد زیر درست است؟

الف) "همسایه‌ها" نوشته "هوشنگ گلشیری" ب) "دهکده پرمال" نوشته "امین فقیری"

واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

نثر فارسی تحت تأثیر آثاری که در دوره بیداری از زبان‌های اروپایی ترجمه می‌شد، به (تکلف - سادگی) گرایید.

نیما یوشیج در (ققنوس - افسانه) تغییراتی در اصول و ضوابط شعر سنتی ایجاد کرد.

متن زیر، کدام اثر ادبی را معرفی می‌کند؟

"این کتاب دربرگیرنده داستان "زری و یوسف" و اوضاع اجتماعی مردم فارس در خلال جنگ جهانی دوم است. "سیمین دانشور"، با
 این اثر به اوج نویسندگی خود رسید."

هریک از عبارات گروه "الف" به کدامیک از شخصیت‌های گروه "ب" مرتبط است؟ (در گروه "ب" یک مورد اضافی است)

الف	ب
<p>۱: او از شاعران شاخص عصر بیداری است و تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود.</p> <p>۲: او از جمله نویسندگان معروف عصر انقلاب است که در عرصه داستان کوتاه، داستان بلند، رمان، نمایشنامه و فیلم‌نامه قلم می‌زند. وی در حوزه ادبیات دفاع مقدس نیز رویکردی خاص و عمیق به مسائل دارد. "ملاقات در شب آفتابی" از آثار اوست.</p>	<p>ادیب‌الممالک فراهانی</p> <p>علی مؤذنی</p> <p>فرخی یزدی</p>

شعر زیر سروده "نیما یوشیج" است. یک ویژگی برای آن ذکر نمایید.

"در شب تیره دیوانه‌ای کاو / دل به رنگی گریزان سپرده / در دره سرد و خلوت نشسته / همچو ساقه گیاهی فسرده / می‌کند داستانی غم آور ..."

موضوع کلی هرکدام از آثار زیر را بنویسید.

الف) تلخ و شیرین:

ب) سووشون:

نام پدیدآورندگان آثار زیر را بنویسید.

طوفان در پراتنز

جعفرخان از فرنگ برگشته

کدامیک از موارد ستون "ب" به جملات ستون "الف" مربوط است. (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه "الف"	گروه "ب"
<p>۱) روح حماسی اشعار دوران مقاومت که با موجی از عرفان آمیخته شده است، موجب تحوّل و رمان‌نویسی دگرگونی زبان و ..... می‌شود.</p> <p>۲) سال‌های پس از جنگ، دوران اوج شکوفایی ..... در ایران بود.</p>	<p>رمان‌نویسی</p> <p>ترجمه داستان</p> <p>محتوای شعر</p>

یک اثر از "مهدی اخوان ثالث" نام ببرید.

نثر پرشتاب و بریده بریده ..... را با عنوان "نثر تلگرافی" یاد می‌کنند.

۱) اسماعیل فصیح

۲) جلال آل احمد

۳) محمود دولت آبادی

۴) هوشنگ گلشیری

کدامیک از جملات زیر، درست است؟

الف) شاعران جریان "سمبولیسم اجتماعی" یا "شعر نو حماسی" بیشتر به مسائل سیاسی، اجتماعی، مشکلات و آرمان‌های مردم توجه دارند.

ب) "سیدمحمدعلی جمال‌زاده" را با مجموعه داستان "تلخ و شیرین" آغازگر داستان‌نویسی فارسی به شیوه نوین می‌دانند.

۷۱ اولین رمان اجتماعی را، "مرتضی مشفق کاظمی" در سال ۱۳۰۱ با نام (شمس و طغرا - تهران مخوف) منتشر کرد.

۷۲ باتوجه به شعر زیر از "احمد عزیزی"، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

یاس مثل عطر پاک نیت است یاس استنشاق معصومیت است

یاس را آئینه‌ها رو کرده‌اند یاس را پیغمبران بو کرده‌اند

یاس بوی حوض کوثر می‌دهد عطر اخلاق پیمبر می‌دهد

الف یک ویژگی فکری آن را بنویسید.

ب دو ویژگی "ادبی" بیت اول چیست؟

در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

۷۳ "جمال‌زاده" را با مجموعه داستان "یکی بود؛ یکی نبود" آغازگر ..... فارسی به شیوه نوین می‌دانند.

۷۴ جریان "نوگرایی" شعری نیما با سرایش ..... در سال ۱۳۱۶ تثبیت شد.

۷۵ شعر زیر از مجموعه "زمستان" سروده "اخوان ثالث" است؛ دو ویژگی شعری این شاعر را بنویسید.

"سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / وگر دست محبت سوی کس یازی، به‌اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است."

۷۶ باتوجه به سروده زیر از "سلمان هراتی"، شاعر انقلاب اسلامی، به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید.

۱- "دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ امروز خورشید در دشت، آئینه دار من و تو"

۲- "این فصل، فصل من و توست، فصل شکوفایی ما برخیز با گل بخوانیم اینک بهار من و تو"

الف دو ویژگی "ادبی" بیت "یک" را بنویسید.

ب دو ویژگی "زبانی" بیت "دو" چیست؟

۷۷ دو ویژگی شعر "ققنوس"، سروده "نیما یوشیج" را از نظر "قالب" بنویسید.

"ققنوس، مرغ خوش‌خوان، آوازه جهان / آواره ماند از وزش بادهای سرد / بر شاخ خیزران / بنشسته است فرد بر گرد او به هر سر شاخی پرندگان / او ناله‌های گمشده ترکیب می‌کند."

۷۸ باتوجه به متن زیر از "سید محمدعلی جمال‌زاده" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"شب عید نوروز بود و موقع ترفیع رتبه، در اداره با هم‌قطارها قرارومدار گذاشته بودیم که هرکس اول ترفیع رتبه یافت، به‌عنوان ولیمه کباب غاز صحیحی بدهد؛ زد و ترفیع رتبه به اسم من درآمد. عیالم گفت: "تنها همان رتبه‌های بالا را وعده بگیر و مابقی را خط بکش و بگذار سماق بکند."

الف) یک ویژگی مهم "سبک نویسندگی جمال‌زاده" را در این عبارت بنویسید.

ب) یک "کنایه" از متن بالا بیابید و مفهوم آن را بنویسید.

"الف"	"ب"
۱) مدار صفر درجه ۲) خسی در میقات	جلال آل احمد اسماعیل فصیح احمد محمود

متن زیر چه کسی را معرفی می‌کند؟

"نام پدرش یوسف اعتصام‌الملک آشتیانی است. اوج سخن او در قطعات اوست که در آن‌ها به شیوه "انوری" و "سنایی" توجه دارد. برخی از اشعارش به صورت "مناظره" میان دو انسان، جاندار یا شیء است او به مضامین اخلاقی، پند و اندرز هم توجه دارد."

متن زیر از داستان "سانتاماریا" سید مهدی شجاعی را از نظر ویژگی‌های داستان‌های بعد از انقلاب اسلامی در قلمرو فکری بررسی کنید.

"درست در همان لحظه، شما "یا مهدی" غریبانه‌ای گفتید و تفنگ از دستتان افتاد و من نفهمیدم چرا. ولی بی‌اختیار پیش دویدم تا تفنگ را بردارم و به دستتان بدهم؛ مثل گاهی که در کلاس، قلمی، کاغذی از دستتان می‌افتاد و ما بی‌اختیار خم می‌شدیم تا آن را به شما بدهیم.

ایستاده بودید ولی تفنگ را نگرفتید. به دستتان نگاه کردم. دیدم که از مچتان خون می‌ریزد. تفنگ را با دست چپ از من گرفتید و همه را گفتید که بروند و بازگشتید به حالت اولتان، انگار نه‌انگار که یک دست از دست داده‌اید."

دو مورد از ویژگی‌های فکری شعر زیر را بنویسید.

"با این نسیم سحرخیز، برخیز اگر جان سپردیم
دیروز در غربت باغ، من بودم و یک چمن داغ
در باغ می‌ماند ای دوست، گل یادگار من و تو
امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو" (سلمان هراتی)

باتوجه به متن زیر از "جلال آل احمد" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"آخر چرا تصادف کردی؟... " مثل اینکه سؤال را از او کردم، اما وقتی دیدم نمی‌تواند حرف بزند، خودم را به‌عنوان او دم چک گرفتم: "آخر چرا؟" به چنان عتابی و خطابی این‌ها را می‌گفتم که چشمم به دکتر کشیک افتاد. "مرده شورتون بیره، ساعت چهار تا حالا از تن این مرد خون میره، حیفتون نیومد؟..." دستی روی شانهم نشست و فریادم را خواباند. برگشتم. پدرش بود. با همان هیکل و همان قیافه. نیمه همان سیب اما سوخته‌تر و پلاسیده‌تر... و تازه داشت گل از گلم می‌شکفت که شنیدم: - آقا کی باشند؟ این را همان دکتر کشیک گفت که من باز سوار شدم: - "مرا می‌گید آقا؟ من هیشکی. یک آقا مدیر کوفتی. این هم معلّم. نواله تاریخ تشریح شما..." که یک‌مرتبه عقل هی زد که "پسر خفه شو!" و خفه شدم. دلم می‌خواست یک کلمه دیگر بگویم. یک کنایه بزند، یک لبخند، کوچک‌ترین نیش...

الف) توصیف جزئی رفتار و خصوصیات افراد از ویژگی‌های داستان جلال آل احمد است. نمونه‌ای از آن را در متن بیابید و بنویسید.

الف

ب) معانی کنایه‌های زیر را بنویسید.

ب

۱- گل از گلم می‌شکفت:

۲- خودم را دم چک گرفتم:

پ) یکی از ویژگی‌های سبکی نویسنده به‌کارگیری "حذف فعل است". یک مورد در متن بالا پیدا کنید و بنویسید.

پ

ت) دو مورد از ویژگی‌های شاخص نثر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی را در متن بالا بنویسید.

ت

سرودهٔ زیر از "پروین اعتصامی" را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- ۱- محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت
مست گفت: "ای دوست، این پیراهن است افسار نیست"
- ۲- گفت: "مستی، زان سبب افتان و خیزان می‌روی" گفت: "جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست"
- ۳- گفت: "می‌باید تو را تا خانهٔ قاضی بزم" گفت: "رو، صبح آی، قاضی نیمه‌شب بیدار نیست"
- ۴- گفت: "تزدیک است والی را سرای، آنجا شویم" گفت: "والی از کجا در خانهٔ خمار نیست؟"
- ۵- گفت: "دیناری بده پنهان و خود را وارهان" گفت: "کار شرع، کار درهم و دینار نیست"

الف

شاعر در گفتگوی بین "محتسب" و "مست" از کدام شیوه شعری استفاده کرده است؟

ب

دو مورد "ویژگی زبانی" را در بیت چهارم بیابید و بنویسید.

پ

محتوای شعر پروین را از نظر فضای کلی (سطح فکری) بررسی کنید. (سه مورد)

نام آثار در ستون "الف" را به پدیدآورندگان آثار در ستون "ب" وصل کنید. (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

"الف"	"ب"
الف) مدار صفر درجه	۱- مهدی اخوان ثالث
ب) ضیافت	۲- احمد محمود
ج) آخر شاهنامه	۳- سید علی موسوی گرمارودی
	۴- سید مهدی شجاعی

شهریار از کدام شاعر غزل‌سرای نامی ایران، تأثیر فراوان پذیرفته است؟

۱) سعدی

۲) حافظ

۳) خواجوی کرمانی

۴) مولوی

باتوجه به متن "فردای آن روز به خاطر آمد که دیروز یکدست از بهترین لباس‌های نودوز خود را به انضمام مایحتوی، یعنی آقای استادی مصطفی خان، به دست چلاق‌شدهٔ خودم از خانه بیرون انداخته‌ام، ولی چون تیری که از شست رفت باز نمی‌گردد، یک‌بار دیگر به کلام بلندپایهٔ "از ماست که بر ماست" ایمان آوردم و پشت دستم را داغ کردم که تا من باشم دیگر پیرامون ترفیع رتبه نگردم." "داستان کباب غاز، محمدعلی جمال‌زاده"

الف

یک "کنایه" در متن بیابید و معنی آن را بنویسید.

ب

آرایهٔ "تضمین" را در متن پیدا کنید و بنویسید.

پ

بین واژه‌های "دست" و "شست" چه آرایه‌ای وجود دارد؟

ت

دو مورد از ویژگی‌های زبانی نثر جمال‌زاده را بنویسید.

"الف"	"ب"
الف) سید علی موسوی گرمارودی	۱- آگه بابا بمیره
ب) جلال آل احمد	۲- تلخ و شیرین
ج) محمدرضا سرشار	۳- گوشوارهٔ عرش
	۴- خسی در میقات

درست یا نادرست بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید.

پروین اعتصامی، قصیده را به سبک منوچهری به روانی و لطافت شعر سعدی می‌سرود.

نام آثار را در ستون "الف" به پدیدآورندگان آثار در ستون "ب" وصل کنید. (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

"الف"	"ب"
الف) ملاقات در شب آفتابی	۱- حسن مقدم
ب) مدیر مدرسه	۲- سیمین دانشور
ج) آتش خاموش	۳- علی مؤذنی
	۴- جلال آل احمد

جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

جریان نوگرایی شعری نیما با سرایش ..... در سال ۱۳۱۶ تثبیت شد.

دو مورد از ویژگی‌های زبانی شعر زیر از "اخوان" را بیابید و بنویسید.

"سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر بر نیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / ننگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است / وگر دست محبت سوی کس یازی، / به‌اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است."

باتوجه به شعر زیر از "احمد عزیزی" به سؤالات پاسخ دهید.

عطر دوران جوانی می‌دهد	"یاس بوی مهربانی می‌دهد
دانه‌های اشکش از الماس بود	یاس‌ها یادآور پروانه‌اند
می‌چکانید اشک حیدر را به چاه	حضرت زهرا دلش از یاس بود
چشم او یک چشمه الماس است و بس"	داغ عطر یاس زهرا زیر ماه
	عشق محزون علی، یاس است و بس

الف یک تشبیه "بلیغ اسنادی" و یک تشبیه "بلیغ اضافی" را در شعر بیابید و بنویسید.

ب دو مورد از ویژگی‌های فکری شعر بالا را بنویسید.

نام پدیدآورندگان آثار در ستون "الف" را به آثار در ستون "ب" وصل کنید. (در ستون "ب"، یک مورد اضافی است)

"الف"	"ب"
الف) منظومه حیدر بابایه سلام	۱- حسن مقدم
ب) جعفرخان از فرنگ برگشته	۲- قیصر امین پور
ج) در کوچه آفتاب	۳- محمدحسین بهجت تبریزی
	۴- موسوی گرمارودی

۹۴

۹۵ "شعر نو تغزلی" در کدام دوره ادبیات معاصر به گسترده‌ترین جریان‌های زمان خود تبدیل شد؟

۲) دوره چهارم

۱) دوره دوم

۴) دوره اول

۳) دوره سوم

۱ الف) در به کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. قطعه "قلب مادر" از ترجمه‌های منظوم او محسوب می‌شود. ← ایرج میرزایی
 ب) در قصیده به سبک ناصر خسرو، به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید. اوج سخن وی در قطعات اوست که در آن‌ها به شیوه انوری و سنایی توجه دارد. ← پروین اعتصامی

گزینه ۳

بدوک

گزینه ۲

ارزیابی شتابزده - تلخ و شیرین - زمستان - صدای سبز

پاسخ سؤال ۴

درست

الف) شعر نو (نیمایی)

ب) نیما یوشیج

گزینه ۱

گزینه ۱

گزینه ۴

از آسمان سبز

پاسخ سؤالات ۸ تا ۹

درست

۹ نادرست

گزینه ۳

نثر امین‌پور ساده اما عمیق و عاطفی است. از آثار منثور او باید به «طوفان در پرانتز»، «سنت و نوآوری در شعر معاصر» و «بی‌بال پریدن» اشاره کرد.

۱۱ محمدرضا سرشار یا رضا رهگذر

۱۲ دفاع مقدس

۱۳ الف (افسانه

ب) ویژگی‌هایی مثل تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل، نزدیکی به ادبیات نمایشی، مصراع‌ها کوتاه و بلند هستند یا تعداد نشانه‌های هجایی و وزن واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست.

۱۴ الف) سووشون

ب) داستان زندگی زری و یوسف و اوضاع اجتماعی مردم فارس در خلال جنگ جهانی دوم

پاسخ سؤالات ۱۵ تا ۱۶

۱۵ سووشون

۱۶ نمایشنامه

گزینه ۴

"دوره چهارم"

پاسخ سؤالات ۱۸ تا ۱۹

۱۸ درست

۱۹ نادرست

نثر ساده است. بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در آن به کار رفته است. نثر داستانی تحت تأثیر زبان گفتار و محاوره است. کوتاهی جملات و کاربرد افعال فراوان در متن دیده می‌شود. در این متن گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند.

۲۱ الف خراسانی

ب اجتماعی

پ نمادین

۲۲ راه آب‌نامه و تلخ و شیرین.
دیدوبازدید و سه‌تار
سبک‌شناسی و تاریخ تطوّر نظم فارسی
شهری چون بهشت و آتش خاموش

۲۳ الف فکری.

ب ادبی.

۲۴ دوره سوم.

۲۵ اول شخص مفرد یا من راوی

۲۶ الف استفاده از نماد - کاربرد مراعات نظیر - یا عدم تساوی طول مصراع‌ها و یا موارد درست دیگر.

ب نیمایی یا شعر نو

۲۷ یکی بود یکی نبود

۲۸ ناصر خسرو

پاسخ سؤالات ۲۹ تا ۳۰

۲۹ ۲ یا نادرست

۳۰ ۱ یا درست

۳۱ الف شعر نو (نیمایی)

۳۲ الف واقعه عاشورا

ب شاخه نخست

۳۳ صادق هدایت

پاسخ سؤالات ۳۴ تا ۳۵

۳۴ نادرست

۳۵ درست

۳۶ زمستان

۳۷ گزینه ۴

جریان نوگرایی نیما با سرایش "ققنوس" تثبیت شد. او در این منظومه، تغییراتی در اصول و ضوابط شعر سنتی ایجاد کرد.

۳۸ الف آگاهی بخشی و مبارزه با ظلم و ستم و یا غفلت و ناآگاهی

۳۹ الف مقالات

ب نثر پرشتاب و بریده و بریده که از آن با عنوان نثر تلگرافی یاد می‌کنند. (ویژگی‌هایی از قبیل سادگی، روانی، استفاده از کنایات و بیان عامیانه)

پ شستم خبردار شد

۴۰ الف) گزینه ۳ (قیصر امین‌پور)
ب) گزینه ۱ (علی مؤذنی)

۴۱ تهران مخوف

۴۲ گزینه ۳

(چهارم - اجتماعی)

۴۳ اخوان ثالث

۴۴ شاعر در این منظومه با شیفتگی تمام از اصالت فرهنگی و زیبایی‌های روستای زادگاهش یاد می‌کند.

۴۵ جعفرخان از فرنگ برگشته

۴۶ گزینه ۴

سفرنامه

۴۷ الف) بیان روایی و داستانی، حماسی بودن زبان، کهن‌گرایی، به‌کارگیری ترکیبات زیبا و خوش‌آهنگ، کاربردهای نحوی سبک خراسانی، شعر اجتماعی، انعکاس حوادث زندگی مردم در شعر.
ب) آخر شاهنامه، زمستان، از این اوستا یا هر اثر درست دیگر.

ب) تغییر در آوردن جایگاه قافیه و کوتاهی و بلندی مصراع‌ها، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس - سیر آزاد تخیل - نزدیکی به ادبیات نمایشی از ویژگی‌های این شعر نیما است. (ذکر دو مورد کافی است)

پاسخ سؤالات ۴۹ تا ۵۰

آتش خاموش، شهری چون بهشت، سووشون یا هر اثر درست دیگر

صدای سبز، خواب ارغوانی، برآشفتن گیسوی تاک، گوشواره عرش یا هر اثر درست دیگر

ب) یا تصرف نیما در ماهیت شعر معاصر و ارائه ماهیتی کهن از آن، به تغییر در قالب و ویژگی‌های سخن شاعران قدیم انجامید.

پاسخ سؤالات ۵۲ تا ۵۳

پروین اعتصامی

پیشکسوتان

قیصر امین پور

الف) مناظره

فقر (اگر دانش‌آموز به انعکاس اوضاع نامساعد جامعه اشاره کند صحیح است)

یک چشم به هم زدن، کلکش را کردند، حساب کار خود را کرده، سر سوزنی، دل به دریا زده (و موارد درست دیگر) (ذکر یک عبارت کنایی کافی است)

عامیانه

تلخ و شیرین

گزینه ۳

اسطوره‌های

"ب" یا "دهکده پرمال" نوشته "امین فقیری"

پاسخ سؤالات ۵۹ تا ۶۰

۵۹ سادگی

۶۰ ققنوس

۶۱ سووشون

۶۲ (۱) فرخی یزدی

(۲) علی مؤذنی

۶۳ تغییر در آوردن جایگاه قافیه و کوتاهی و بلندی مصراع‌ها - نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس - سیر آزاد تخیل - نزدیکی به ادبیات نمایشی از ویژگی‌های شعر نیما است (ذکر یک مورد کافی است)

۶۴ الف) داستان

ب) دربرگیرنده داستان زندگی زری و یوسف. (اوضاع اجتماعی مردم فارسی در خلال جنگ جهانی دوم)

پاسخ سؤالات ۶۵ تا ۶۶

۶۵ قیصر امین‌پور

۶۶ حسن مقدم

۶۷ (۱) ← محتوای شعر

(۲) ← رمان‌نویسی

۶۸ آخر شاهنامه، زمستان، از این اوستا (ذکر یک مورد کافی است)
(اگر دانش‌آموز آثار دیگر شاعر از جمله کتاب "در حیاط کوچک پاییز در زندان" یا ارغنون ذکر نمود، نمره تعلق می‌گیرد)

۶۹ گزینه ۲

گزینه ۲ صحیح است. (جلال آل احمد)

۷۰ الف) شاعران جریان "سمبولیسم اجتماعی" یا "شعر نو حماسی" بیشتر به مسائل سیاسی، اجتماعی، مشکلات و آرمان‌های مردم توجه دارند.

پاسخ سؤال ۷۱

۷۱ تهران مخوف

۷۲ الف) این شعر در مورد مقام والای حضرت زهرا (س) است که اسوه تاریخی و مذهبی هستند.

ب در بیت اول آرایه‌های "تشبیه" و "استعاره" به کار رفته است.

پاسخ سؤالات ۷۳ تا ۷۴

۷۳ داستان‌نویسی

۷۴ ققنوس

۷۵ شعر "اخوان ثالث" شعری اجتماعی است و حوادث زندگی مردم را در خود منعکس می‌کند. او زبانی "نمادین" دارد.

۷۶ الف دیروز و امروز: تضاد و مجاز - خورشید آیین‌دار من و تو: تشبیه - کلمات: "باغ، داغ" و "من، چمن": جناس - باغ: استعاره از ایران، غربتی که در محیط ایران وجود داشت - دشت: استعاره از کشور و وطن - غربت باغ: اضافه استعاری (ذکر دو مورد کافی است)

ب بیت پنج جمله است. این فصل: نهاد - فصل من و تو: مسند: فعل جمله پنجم به قرینه حذف شده است. ذکر دو مورد کافی است. (هر مورد صحیح دیگر)

۷۷ این شعر در قالب شعر نو (نیمایی) سروده شده است که در آن یکسانی مصرع‌ها از نظر تعداد هجاها شرط نیست و شعر وزن و قافیه دارد.

۷۸ الف) کاربرد کلمات عامیانه و متداول در نثر، نزدیکی کلام به طبع خوانندگان، کاربرد کنایات، جملات کوتاه و... (ذکر یک مورد کافی است)

ب) خط بکش: کنایه از حذف کن / سماق بکند: کنایه از انتظار بکشند (ذکر یک مورد کافی است)

۷۹ ۱- احمد محمود

۲- جلال آل احمد

۸۰ پروین (رخشنده) اعتصامی

۸۱ ۱- وقوع جنگ تحمیلی ۲- دفاع مقدس از وطن ۳- فرهنگ ایثار ۴- استقبال از شهادت ۵- اعتقادات دینی شیعی ۶- مقاومت هشت‌ساله مردم در جنگ تحمیلی (دو مورد)

۸۲ ۱- نوید پیروزی انقلاب اسلامی ۲- مفهوم ایثار، فداکاری و شهادت در راه انقلاب اسلامی ۳- اشاره به دستاوردهای ارزشمند انقلاب ۴- مقایسهٔ اوضاع جامعهٔ سیاسی - اجتماعی قبل و بعد از انقلاب و ترسیم فضای مطلوب جامعه در سایهٔ انقلاب اسلامی. "دو مورد"

۸۳ الف دستی روی شانهم نشست و فریادم را خواباند. برگشتم. پدرش بود. باهمان هیکل و همان قیافه. نیمهٔ همان سیب اما سوخته‌تر و پلاسیده‌تر. (یک مورد)

ب ۱- شاد شدن و لبخند زدن

۲- خود را مقصر دانستم

پ سوخته‌تر و پلاسیده‌تر "بود"، هیشکی "نیستم"، مدیر کوفتی "هستم"، این معلّم "است"، نواله... "است". یک لبخند "بزند". نیش "بزند" (یک مورد)

ت ۱- کاربرد زبان محاوره و اصطلاحات عامیانه مانند: مرده‌شورتون بیره. هیشکی، می‌گید، حیفتون نیومد. از تن این مرد خون میره
۲- کوتاهی و سادگی جملات ۳- به کار بردن کنایه و ضرب‌المثل (موجود در متن) ۴- طنز موجود در متن مانند: مدیر کوفتی (دو مورد)

۸۴ الف مناظره

ب ۱- "رای فکّ اضافه" سرای والی، والی مضاف‌الیه
۲- شویم در معنی فعل خاص "برویم" خصوصیت سبک خراسانی

پ انعکاس اوضاع نامطلوب سیاسی - اجتماعی عصر خود، ترسیم فساد و تزویر اجتماع، انتقاد اجتماعی و اعتراض به شیوه برخورد عاملان حکومت با مردم، بیان گستردگی و رواج نابسامانی‌ها و انحراف عمومی جامعه، بی‌عدالتی، بی‌بندوباری و فساد دستگاه حاکم، غفلت کارگزاران از امور دینی و اشاره به پدیده اجتماعی رشوه‌خواری عصر شاعر. محتسب نماد انسان‌های حاکم بر جان و مال و ناموس مردم که تنها ظواهر شریعت را حفظ می‌کنند و در عمل به آن پایبند نیستند. مست، نماد انسانی کاملاً آگاه مثل خود شاعر که در این پوشش و با بیانی طنزآمیز نابسامانی جامعه را به تمسخر می‌گیرد و خود را تبرئه می‌کند. (سه مورد)

۸۵ الف) با "۲" (احمد محمود)
ب) با "۴" (سید مهدی شجاعی)
ج) با "۱" (مهدی اخوان ثالث)

۸۶ گزینه ۲

(حافظ)

۸۷ الف از ماست که بر ماست کنایه از مقصر دانستن خود؛ پشت دست داغ کردن: عبرت گرفتن و توبه کردن

ب "از ماست که بر ماست"

پ جناس ناقص

ت قالب متن داستان است. به محتوا توجه دارد و در نقد تظاهر و دورویی است. سبک نویسندگی و کاربرد واژگان عامیانه و متداول در نثر همان دوره است مانند: دست چلاق‌شده، پشت دست داغ کردن و کلام را به طبع خوانندگان نزدیک کرده است. درون‌مایه طنزمانند: لباس نودوز خودم را با مایحتوی بیرون انداخته بودم. به راه کسانی چون زین‌العابدین مراغه‌ای و دهخدا رفته است.

۸۸ الف) با "۳" (گوشواره عرش)
ب) با "۴" (خسی در میقات)
ج) با "۱" (آگه بابا بمیره)

پاسخ سؤال ۸۹

- ۹۰ الف ← "۳" (علی مؤذنی)
 ب ← "۴" (جلال آل احمد)
 ج ← "۲" (سیمین دانشور)

پاسخ سؤال ۹۱

۹۱ ققنوس

۹۲ کهنه‌گرایی، به‌کارگیری ترکیبات زیبا و خوش‌آهنگ، برخی کاربردهای نحوی به سبک خراسانی است، زبان شعر نمادین است، بیان روایی داستانی - حماسی است، به شیوه بلاغی گفته شده، تقدّم مفعول (ذکر دو مورد کافی است)

۹۳ الف یاس‌ها پیغمبران خانه‌اند، حضرت زهرا دلش از یاس بود، دانه‌های اشکش از الماس بود تشبیه بلیغ اسنادی / دانه‌های اشک، چشمه الماس تشبیه بلیغ اضافی (هر مورد مشابه دیگر)

ب ویژگی فکری: شعر صمیمی است و سادگی کلام در آن دیده می‌شود. عشق به ائمه و تکریم حضرت زهرا و حضرت علی و قداست و پاکی آن‌ها. توجه به اسوه‌های تاریخ اسلام، مظلومیت حضرت علی (ع) و حضرت زهرا (س) (ذکر دو مورد کافی است)

پاسخ سؤال ۹۴

- ۹۴ الف ← "۳" (سید محمدحسین بهجت تبریزی)
 ب ← "۱" (حسن مقدم)
 ج ← "۲" (قیصر امین پور)

۹۵ گزینه ۳

دوره سوم

۱ در بیت زیر کدام رکن دارای اختیار وزنی "قلب" است؟

"کیست که پیغام من به شهر شروان برد / یک سخن از من بدان مرد سخندان برد"

(۱) رکن اول مصرع اول

(۲) رکن سوم مصرع اول

(۳) رکن اول مصرع دوم

(۴) رکن سوم مصرع دوم

۲ واژه‌های "که" (U) و "کشت" (U -) در کجای مصرع با کلمه "کش" (-) برابر است؟ این اختیار، زبانی است یا وزنی؟

۳ با توجه به بیت "هر چه داری اگر به عشق دهی / کافرم گر جوی زبان بینی" به سؤالات پاسخ دهید.

الف نوع اختیار وزنی را در رکن اول و سوم "مصرع دوم" بنویسید.

۴ با توجه به بیت "شکر ایزد که به اقبال گله گوشه گل / نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد"، به سؤالات پاسخ دهید.

الف پایه‌های آوایی اول و چهارم مصرع دوم بیت بالا را تقطیع کرده و نشانه‌های هجایی آن‌ها را در جدول قرار دهید و وزن کامل بیت را بنویسید.

				پایه‌های آوایی
				نشانه هجایی
				وزن

ب دو اختیار وزنی در مصرع دوم ذکر کنید.

۵ نوع اختیار زبانی و اختیار وزنی بیت زیر را مشخص کنید. این اختیارات در کدام یک از پایه‌های آوایی قرار گرفته‌اند؟
"من که هر آنچه داشتم، اول ره گذاشتم / حال برای چون تویی اگر که لایقم بگو"

۶ برای هریک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک را انتخاب کنید.

(همسان دولختی - ناهمسان)

الف) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار

که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند

ب) من به زبان اشک خود می‌دهمت سلام

و تو بر سر آتش دلم همچو زبانه می‌روی

۷ "وزن‌واژه" شعر زیر را بنویسید.

"بیا رهتوشه برداریم / قدم در راه بی‌برگشت بگذاریم / ببینیم آسمان "هرکجا" آیا همین رنگ است؟"

دولت صحبت آن مونس جان ما را بس" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

باتوجه به بیت "یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم

الف) بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) وزن بیت چیست؟

د) یک اختیار "وزنی" این بیت را بنویسید.

مشخص کنید کدام یک از گزاره‌های زیر، دربارهٔ اختیارات شاعری زبانی و کدام دربارهٔ اختیارات شاعری وزنی صادق است؟

الف آوردن "فاعلاتن" به جای "فعلاتن" در رکن اول مصراع.

باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماس ت شکسته باد کسی کاین چنین‌مان می‌خواست"

الف نشانه‌های هجایی مصراع دوم بیت را بنویسید.

ب کاربرد کدام اختیارات شاعری "وزنی" در مصراع دوم، مشهود است؟ (ذکر دو مورد مدنظر است)

جاهای خالی را کامل کنید.

۱۱ کاربرد قابلیت وزنی "قلب" بسیار کم است و تنها در وزن‌های ..... و ..... رخ می‌دهد.

۱۲ شاعر در کدام رکن از مصراع‌های بیت زیر از اختیار شاعری وزنی "ابدال" استفاده کرده است؟

خسروان قبلهٔ حاجات جهانند ولی سببش بندگی حضرت درویشان است

۱۳ در کدام بیت، اختیار وزنی "آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن" به کار رفته است؟

الف) یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد به وداعی دل غم‌دیدهٔ ما شاد نکرد

ب) یوسف گم‌گشته بازآید به کنعان غم مخور کلبهٔ احزان شود روزی گلستان غم مخور

۱۴ با در نظر گرفتن بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید:

همین حکایت، روزی به دوستان برسد که سعدی از پی جانان برفت و جان انداخت

الف مصراع دوم را تقطیع هجایی کنید.

ب در آخرین هجای بیت، کدام نوع اختیار شاعری به کار رفته است؟

پ اختیار شاعری وزنی مشترک هر دو مصراع را بنویسید.

۱۵ باتوجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"مرا بسود و فرو ریخت هرچه دندان بود نبود دندان لابل چراغ تابان بود"

الف در رکن دوم مصراع دوم، کدام اختیار وزنی به کار رفته است؟

۱۶ در بیت زیر یک "اختیار وزنی" بیابید و نوع آن را بنویسید.

"دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماس ت شکسته باد کسی کاین چنین‌مان می‌خواست"

۱۷ پس از تقطیع هجایی بیت زیر "دو اختیار وزنی" به کار رفته در آن را پیدا کنید و بنویسید.

"به که ز بهر سخن برنگشاید زبان گر نتواند که مرد سخن به پایان برد"

باتوجه به بیت "تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار که رحم اگر نکند مدعی، خدا بکند" به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:

الف) بیت را تقطیع کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) وزن این بیت را بنویسید.

د) یک اختیار "وزنی" این بیت را بنویسید.

در رکن آخر مصراع "چو بشنوی سخن اهل دل، مگو که خطاست" کدام اختیار "وزنی" به کار رفته است؟

در بیت "همت طلب از باطن پیران سحرخیز زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند" کدام اختیار شاعری به کار رفته است؟

الف) تغییر کمیت مصوت

ب) حذف همزه

ج) بلند بودن هجای پایان مصراع

باتوجه به بیت "می‌کوش به هر ورق که خوانی الف) بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) کدام اختیار وزنی در بیت به کار رفته است؟

د) وزن بیت چیست؟

در کدام بیت اختیار "وزنی" به کار رفته است؟

الف) به صد جان ارزد آن رغبت که جانان نخواهم گوید و خواهد به صد جان

ب) سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست

ج) همه کارم ز خودکامی به بدنامی کشید آخر نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفل‌ها

بیت "چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست الف) تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) وزن بیت را بنویسید.

د) در رکن پایانی مصراع دوم، کدام اختیار شاعری وزنی، به کار رفته است؟

باتوجه به بیت: "کیسه هنوز فریه است، با تو از آن قوی دلم چاره چه خاقانی اگر، کیسه رسد به لاغری" الف) در چندمین رکن مصراع دوم به جای (U -) "مفاعلن"، (-U -) "مفتعلن" آمده است؟

ب) نام این اختیار شاعری وزنی چیست؟

بیت: "یاد باد آنکه ز ما وقت سفر یاد نکرد به وداعی دل غم‌دیده ما شاد نکرد" الف) تقطیع هجایی کنید.

نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

وزن بیت را بنویسید.

در کدام رکن از بیت "چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست سخن‌شناس نه‌ای جان من خطا اینجاست" اختیار شاعری "ابدال" به کار رفته است؟

اختیار "وزنی" مشترک در دو مصراع بیت زیر را بنویسید.

آمد سوی کعبه سینه پر جوش چون کعبه نهاد حلقه در گوش

۲۸ اختیار وزنی بیت: "یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد" به وداعی دل غمدیده ما شاد نکرد" را بنویسید؟

۲۹ در بیت: "چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست سخن‌شناس نه‌ای جان من خطا اینجاست"

اختیار وزنی "ابدال" در کدام قسمت آن به کار رفته است؟

۳۰ باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد" به وداعی دل غمدیده ما شاد نکرد"

الف) اختیار "زبانی" مصراع اول را مشخص کنید.

ب) در رکن اول بیت، کدام اختیار "وزنی" به کار رفته است؟

۳۱ اختیار "وزنی" بیت: "سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست" را بنویسید.

۳۲ باتوجه به بیت "کیسه هنوز فربه است، با تو از آن قوی‌دلم چاره چه خاقانی اگر، کیسه رسد به لاغری"

الف) در کدام رکن بیت اختیار وزنی صورت گرفته است؟ نوع آن چیست؟

ب) کاربرد این قابلیت، تنها در چه وزن‌هایی رخ می‌دهد؟

۳۳ وزن عروضی کدام گزینه با بیت "خانه زندان است و تنهایی ضلال هرکه چون سعدی گیلستانیش نیست" یکسان است؟

الف) شب‌افروزی چو مهتاب جوانی سیه‌چشمی چو آب زندگانی

ب) درنیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسّلام

۳۴ پس از تقطیع هجایی بیت زیر، هجاهای معادل در دو مصراع را مقایسه کنید؛ و دو اختیار "وزنی" به کاررفته در بیت را بیابید و در مورد آن بنویسید.

"چرخ برهم زخم از غیر مرادم گردد من نه آنم که زبونی کیشم از چرخ فلک"

۳۵ پس از تقطیع هجایی و تعیین وزن بیت زیر، اختیارات "وزنی" به کاررفته در آن را بنویسید.

دست در دامن مولا زد در که علی بگذر و از ما مگذر

۳۶ واژه‌های "که" (U) و "نیست" (U-) در کجای مصراع با کلمه "بد" (-) برابر است؟ این اختیار از کدام نوع است؟

۳۷ باتوجه به جمله‌های زیر، مورد درست را از داخل پرانتز انتخاب کنید.

الف) باتوجه به علامت‌های هجایی، رکن "سوی دلم" ""-U-U شاعر از اختیار وزنی (قلب - ابدال) استفاده کرده است.

گزینه ۲

۱

رکن سوم مصراع اول

مکان: پایان مصرع

۲

نوع: وزنی

در رکن اول: آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن

الف

۳

در رکن سوم: ابدال

الف

۴

خر شد			نخ و ت با	پایه‌های آوایی
(- U U) --			-- U -	نشانه هجایی
فَعَلن	فعلاتن	فعلاتن	فاعلاتن (فعلاتن)	وزن

آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در رکن اول - ابدال (در هجای ماقبل آخر)

ب

امکان حذف همزه (قلب)

۵

در پایه آوایی یا رکن اول مصراع اول (هر آن = ه ران)

در پایه آوایی یا رکن دوم مصراع دوم (اگر ک لا: = مفاعلن مفتعلن)

الف) ناهمسان

۶

ب) همسان دولختی

مفاعیلن

۷

الف (تقطیع هجایی	یا	ر	با	ما	ست	چ	حا	جَت	کِ	زِ	یا	دَت	ظ	لَ	بیم
ب) نشانه‌های هجایی	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	ف
الف (تقطیع هجایی	دو	لَ	تِ	صُح	بَ	تِ	آن	مو	نِ	سِ	جان	ما	را	بَس	
ب) نشانه‌های هجایی	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-	-

ج) فعلاتن (فاعلاتن) فعلاتن فعلتن (فعلتن)

د) هجای پایان مصراع بلند است یا ابدال یا آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن اول مصراع

۹ الف

وزنی.

۱۰ الف

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

نشانه‌های هجایی	- U - U	- - UU	- U - U	--
-----------------	---------	--------	---------	----

ب

ابدال. بلند بودن هجای پایان مصراع.

پاسخ سؤال ۱۱

۱۱

مفتعلن یا - UU - و مفاعلن یا - U - U

۱۲

در رکن آخر مصراع اول یا (د و لی) U - U. و در رکن آخر مصراع دوم یا (شا نَسْت) --

۱۳

گزینه "الف" یا بیت: یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد به وداعی دل غم‌دیده ما شاد نکرد

۱۴ الف

کِ / سَع / دِ / یَز / پِ / یِ / جَا / نَان / پِ / زَف / تُ / جَا / نُن / داخْت

ب

بلند بودن هجای پایانی مصراع یا اختیار شاعری وزنی

پ

ابدال

۱۵ الف

ابدال

۱۶

۱) ابدال در رکن پایانی مصراع دوم (می‌خواست) / ۲) هجای بلند پایانی در هر دو مصراع (ماست، خواست)

بِه كِ زِ بَهـ	رِ سِ خَن	بَرَن گُ شا	يَد زِ بَان
- U U -	~~U~~ - U - ~~U~~	-U U - _ ⇔ U	- U -
گَرَن تِ وا	نَد كِ مَرَد	سُ خَن بِ پا	يَان بِ زَد
مُفْتَعِلَن	فَاعِلَن	مُفْتَعِلَن	فَاعِلَن

۱- بلند بودن هجای پایان نیم‌مصرع دوم مانند پایان مصرع ۲- "اختیار قلب" آوردن مفاعلن به‌جای مُفْتَعِلَن در رکن سوم مصرع دوم

تُ	بَا	خُ	دَا	يِ	خُ	دَن	دَا	زِ	كَا	زُ	دَل	خُش	دَار	الف تقطیع هجایی
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	-	ب) نشانه‌های هجایی
كِ	رَح	مَ	گَر	نَ	كُ	نَد	مُد	دَ	عِ	خُ	دَا	بِ كُ	نَد	الف تقطیع هجایی
U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	UU	-	ب) نشانه‌های هجایی

ج) مفاعلن فعلاتن مفاعلن فَعِلَن

د) ۱- اختیار وزنی ابدال در کاربرد یک هجای بلند (خُش) به‌جای دو هجای کوتاه (ب ک) در رکن پایانی (فعلن = فعلن) ۲- اختیار وزنی تبدیل هجای کشیده پایان مصرع به یک هجای بلند.

۱۹ هجای کشیده در پایان مصرع، تبدیل به هجای بلند می‌شود.

۲۰ تغییر کمیت مصوّت

الف) تقطیع هجایی	می	کو	ش ب	هر	و	رق	ک	خا	نی
ب) نشانه‌های هجایی	-	-	UU	-	U	-	U	-	
الف) تقطیع هجایی	کان	دا	نش	را	ت	ما	م	دا	نی
ب) نشانه‌های هجایی	-	-	UU	-	U	-	U	-	

(ج) ابدال

(د) مستفعل فاعلات فعلن یا مفعول مفاعله فعلن

(ب) یا ← سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست

الف) تقطیع هجایی	چُ بش ن وی	سُ خ ن آه	لِ دل م گو	کِ خ طاست
ب) نشانه‌های هجایی	- U - U	- - UU	- U - U	- UU
الف) تقطیع هجایی	سُ خن ثن نا	س ن ای جا	نِ من خ طا	این جاست
ب) نشانه‌های هجایی	- U - U	- - UU	- U - U	- / UU
ج) وزن	مفاعله	فعلاتن	مفاعله	فعلن

(د) ابدال

الف) دومین رکن

ب) قلب

الف

یا د با دان	کِ ز ما وق	تِ س قَر یا	د ن کرد
بِ و دا عی	دِ لِ غَم دی	دِ یِ ما شا	د ن کرد

ب

نشانه‌های هجایی:

- - U -	- - UU	- - UU	- UU
- - UU	- - UU	- - UU	- UU

۲۶ رکن پایانی مصراع دوم

۲۷ بلند بودن هجای پایان مصراع

۲۸ آوردن "فاعلاتن" به جای "فعلاتن" (در رکن اول مصراع)

۲۹ شاعر در هجای سیزدهم از رکن پایانی مصراع دوم، هجای بلند "این" را معادل با دو هجای کوتاه "ک، خ" در رکن پایانی مصراع اول قرار داده است، بنابراین (ل - ل) ابدال دارد.

۳۰ الف) امکان حذف همزه (در هجای چهارم مصراع اول، یا / د / با / دان)
ب) آوردن "فاعلاتن" به جای "فعلاتن"

۳۱ بلند بودن هجای پایان مصراعها (هجای پایانی مصراعها چه کوتاه باشد، چه کشیده، همواره بلند به حساب می‌آید و با علامت (-) نشان داده می‌شود.)

۳۲ الف) رکن دوم مصراع دوم - قلب
ب) مُفْتَعِلِن و مَفَاعِلِن

۳۳ "ب" در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید والسّلام؛ "فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلن"

گر دَد - / - U U	رُمُّ را دَم	زَن مَر غی	چَر خُ بَر هَم	پایه‌های آوایی
خِ فَ لَک	کِ شِ مَز چَر	کِ زِ بُو نِی	مَنْ نَ آ نَم	
-UU	--UU	--UU	--U-	نشانه‌های هجایی
فَعِلِن	فَعَلاتِن	فَعَلاتِن	فَاعَلاتِن	وزن شعر

الف) در رکن اول آوردن "فاعلاتن" به جای "فعلاتن"
ب) در رکن پایانی "ابدال" آوردن "فع لن" به جای "فَعِلِن"

زَد دَر	مَ نِ مولا	دَس تِ دَر دا
-- - UU	-- UU	-- UU U-
مُ گُ دَر	دُ زُ از ما	کِ عِ لِي بُگ

آوردن "فاعلاتن" به جای فعلاتن در رکن اول مصراع اوّل و ابدال (در رکن پایانی مصراع اوّل؛ شاعر به جای دو هجای کوتاه کنار هم یک هجای بلند آورده است).

۱ با توجه به بیت "خانه زندان است و تنهایی ضلال / هر که چون سعدی گلستانیش نیست" به سؤالات پاسخ دهید.

الف کدام واژه موجب پیدایش آرایه "ایهام" شده است؟

ب دو معنی متفاوت این واژه را بنویسید.

آرایه درست را انتخاب کنید.

۲ چندین که برشمردم ای ماجرای عشقت   اندوه دل نگفتم الا یک از هزاران (اغراق / ایهام تناسب)

۳ اگر سنت اوست نوآوری   نگاهی هم از نو به سنت کنیم (تلمیح / ایهام)

۴ آرایه‌های "ایهام تناسب - اسلوب معادله - متناقض‌نما - حس‌آمیزی" به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

الف) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی / اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را

ب) روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف خوبی نیست در تفسیر ما

ج) ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه‌ایم، لیک / تلخی که از تو آید شنیدنی است

د) گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پر سپید

۱) الف - ب - د - ج   ۲) ج - الف - د - ب

۳) ب - د - ج - الف   ۴) ب - د - الف - ج

۵ در بیت زیر، واژه ..... در دو معنا به‌کار رفته است و کاربرد این واژه، باعث خلق آرایه ..... شده است.

"بی مهر رُخت روز مرا نور نمانده است   وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است"

۶ در بیت زیر، شاعر برای تصویرآفرینی در حماسه، از چه آرایه‌ای بهره گرفته است؟

"به تنها یکی گور بریان کنی   هوا را به شمشیر گریان کنی"

۷ آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف نگران با من استاده سحر / صبح می‌خواهد از من / کز مبارک دم او آورم این قوم به جان باخته را / بلکه خبر (ایهام - حسن

تعلیل)

۸ کدام‌یک از آرایه‌های "تشبیه - تضاد - تناسب - متناقض‌نما" در بیت زیر به‌کار نرفته است؟

"این که گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را   روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع"

آرایه‌های "اغراق - تناسب - تضمین - تلمیح"، به ترتیب در کدام گزینه دیده می‌شود؟

الف) سر من مست جمالت، دل من دام خیالت
 ب) گفت آن یار کزو گشت سرِ دار بلند
 ج) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی
 د) چو رامین گه‌گهی بنواختی چنگ

گهر دیده نثارِ کفِ دریای تو دارد
 جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد
 من از آن روز که در بند توأم، آزادم
 ز شادی بر سر آب آمدی سنگ

۲) الف - ب - د - ج

۱) ج - الف - ب - د

۴) د - الف - ج - ب

۳) ب - الف - ج - د

هریک از آرایه‌های ادبی گروه "ب" به کدامیک از بیت‌های گروه "الف" مرتبط است؟ (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه ب	گروه الف
مراعات نظیر لفونشر ایهام تناسب اسلوب معادله تضمین حسن آمیزی	الف) یک روز که خسرو زنگ قرآن در شهناز شوری به پا کرده بود، مدیر مدرسه آواز او را شنید. ب) سپهبد پرستنده را گفت گرم ج) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی د) فرورفت و بر رفت روز نبرد ه) از اسب پیاده شو، بر نطع زمین رُخ نه سخن‌های شیرین به آوای نرم من از آن روز که در بند توأم، آزادم" به ماهی نم خون و بر ماه گرد زیر پی پیلش بین شهمات شده نُعمان

برای هر یک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۱۱) گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را از نازکی آزار رساند بدنش را (اغراق - تضاد)

۱۲) با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:

۱) جان ریخته شد با تو، آمیخته شد با تو
 چون بوی تو دارد جان، جان را هله بنوازم
 ۲) پرستش به مستی است در کیش مهر
 برون‌اند زین جرگه هشیارها

الف) در کدامیک از ابیات، آرایه "ایهام تناسب" وجود دارد؟

ب) کدام واژه این آرایه را پدید آورده است؟

پ) معانی مختلف این واژه را بنویسید.

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

گروه ب	گروه الف
اغراق	۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بیوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی
تضاد	۲) از آن مرد دانا دهان دوخته است / که ببند که شمع از زبان سوخته است
ایهام	۳) میشناسمت / چشمهای تو میزبان آفتاب صبح سبز باغهاست / میشناسمت
اسلوب معادله	۴) عهد کردی که کشی فرصت خود را روزی / فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش مکن
حسن تعلیل	

شاعر با به کار بردن کدام بخش از بیت زیر، آرایه ادبی "ایهام" را خلق نموده است؟ معانی دوگانه آن را بنویسید.
"چون جام شفق موج زند خون به دل من با این همه دور از تو مرا چهره زردی است"

مناسب‌ترین آرایه برای تصویرآفرینی در حماسه چیست؟ کدام یک از ابیات زیر، دربردارنده این آرایه است؟
الف) به کردار افسانه از هر کسی شنیدم همی داستانت بسی
ب) به تنها یکی گور بریان کنی هوا را به شمشیر، گریان کنی

جاهای خالی را به درستی پر کنید.

در بیت "چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب / مهرم به جان رسید و به عیوق بر شدم" واژه ..... دارای دو معنا است: یک معنای آن پذیرفتنی و به معنی ..... است و معنای دیگر آن - که مورد نظر نیست - با واژه‌های آفتاب و عیوق، آرایه "ایهام تناسب" را پدید آورده است.

کدام بیت را می‌توان نمونه سروده انتقادی دوره بیداری به شمار آورد؟
الف) پرستش به مستی است در کیش مهر / برون اند زین جرگه، هشیارها
ب) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم

آرایه‌های ادبی "حسن تعلیل، حس آمیزی، اسلوب معادله و ایهام تناسب" به ترتیب در کدام گزینه‌ها به کار رفته‌اند؟
الف) لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید / مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی
ب) دخل بی‌جا همه‌جا در سخنم می‌آید / این مگس لازم شیرینی گفتار من است
پ) گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پر، سپید
ت) باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر / پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد

سعدی در بیت زیر با کاربرد کدام آرایه ادبی برای بزرگ‌نمایی در توصیف روز وداع یار، اوج احساسات و عواطف درونی خود را نشان داده است؟

بگذار تا بگریم چون ابر در بهاران / کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران

در بیت "ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد / چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد":

الف) کدام واژه ایهام دارد؟

ب) معانی واژه ایهامی آن را بنویسید.

۲۱

"ایهام تناسب" به کاررفته در بیت زیر را توضیح دهید:

گوبند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد؟ اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم

۲۲

در بیت "گوبند: روی سرخ تو سعدی، که زرد کرد؟ اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم":

الف

کدام واژه آرایه "ایهام تناسب" را پدید آورده است؟

۲۳

در بیت زیر، دلیل وجود آرایه "اغراق" را توضیح دهید.

"دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است"

۲۴

در بیت "گر هزار است بلبل این باغ همه را نغمه و ترانه یکی ست":

الف

واژه "هزار" علاوه بر عدد، چه معنایی را در ذهن خواننده تداعی می‌کند؟

ب

توهم در معنی دیگر این واژه، کدام آرایه ادبی را پدید آورده است؟

۲۵

باتوجه به آرایه "ایهام"، مصراع دوم بیت زیر را به دو شکل معنی کنید.

"چون جام شفق موج زند خون به دل من با این همه دور از تو مرا چهره زردی است"

۲۶

همه آرایه‌های ادبی کدام گزینه در بیت زیر دیده می‌شود؟

"ترگس همی رکوع کند در میان باغ زیرا که کرد فاخته بر سرو مؤذنی"

الف) حسن تعلیل، تناسب، تلمیح، استعاره ب) تشخیص، اسلوب معادله، تلمیح، کنایه

۲۷

باتوجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"مرا بسود و فرو ریخت هرچه دندان بود نبود دندان لابل چراغ تابان بود"

الف

وزن بیت را بنویسید.

۲۸

باتوجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

۱) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید

۲) یکی را حکایت کنند از ملوک که بیماری رشته کردش چو دوک

الف) در کدام بیت آرایه ایهام وجود دارد؟

ب) با ذکر واژه ایهام‌دار، معانی مختلف آن را بنویسید.

۲۹

در شعر زیر "واژه‌ای دیده می‌شود که معنای نزدیک آن در بیت آمده است و معنای دور آن با یکی از واژه‌های بیت تناسب دارد، آن واژه

کدام است؟

"گوبند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم"

۱) اکسیر ۲) روی

۳) مس ۴) زر

باتوجه به بیت‌های زیر آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید و بنویسید.

۳۰

چنان سایه گسترده بر عالمی که زالی نیندیشد از رستمی (ایهام - ایهام تناسب)

۳۱

بخش‌های مشخص شده در ابیات زیر، کدام "آرایه معنوی" را پدید آورده است؟

الف) عرضه کردم دو جهان بر دل کارافتاده به جز از عشق تو باقی همه فانی دانست

ب) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را

باتوجه به آرایه‌های (اغراق - حس آمیزی - ایهام تناسب - تناقض) برای هر بیت یک آرایه مناسب بنویسید.
(یک مورد در کمانک اضافی است).

۳۲ غم اگر به کوه گویم بگریزد و بریزد که دگر بدین گرانی نتوان کشید باری

۳۳ در شعر "نگران با من استاده سحر / صبح می‌خواهد از من / کز مبارک‌دم او آورم این قوم به جان باخته را / بلکه خبر":
الف) کدام واژه آرایه "ایهام" را پدید آورده است؟
ب) دو معنی این واژه را بنویسید.

۳۴ مناسب‌ترین آرایه برای "تصور آفرینی" بیت زیر، سروده فردوسی، چیست؟
"یکی تازی ای برنشسته سیاه همه خاک نعلش برآمد به ماه"

۳۵ چگونه به وجود آرایه "ایهام تناسب" در واژه "هزار" پی می‌بریم؟
"گر هزار است بلبل این باغ همه را نغمه و ترانه یکی است"

۳۶ در ابیات زیر، دو آرایه مشترک بیابید.
۱) "بی‌مهر رُخت روز مرا نور نمانده است وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است"
۲) "چون جام شفق موج زند خون به دل من با این همه دور از تو مرا چهره زردی است"

برای هریک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۳۷ جو رامین گه‌گهی بناوختی چنگ ز شادی بر سر آب آمدی سنگ (حس آمیزی - اغراق)

۳۸ عهد کردی که کُشی فرصت خود را روزی فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش نکن (متناقض نما - ایهام)

۳۹ باتوجه به بیت "گر هزار است بلبل این باغ همه را نغمه و ترانه یکی است" به پرسش‌ها پاسخ دهید:
الف) در کدام واژه، آرایه "ایهام تناسب" به کار رفته است؟
ب) معانی مختلف این واژه را بنویسید.

ج) این واژه، با کدام‌یک از واژه‌های بیت، تناسب دارد؟ (یک مورد)

۴۰ در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است).

گروه ب	گروه الف
متناقض‌نما	۱) گر چه گاهی شهابی / مشق‌های شب آسمان را / زود خط می‌زد و محو می‌شد / باز در آن هوای مه‌آلود /
تضمین	پاک‌کن‌هایی از ابر تیره / خط خورشید را پاک می‌کرد
حس آمیزی	۲) گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد
مراعات	دست غریق یعنی فریاد بی‌صدایم
نظیر	۳) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است
اغراق	۴) سپهبد پرستنده را گفت گرم
اسلوب	۵) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم
معادله	سخن‌های شیرین به آوای نرم
	کز نسیمش "بوی جوی مولیان آید همی"

به کردار افسانه از هرکسی شنیدم همی داستانت بسی
 به تنها یکی گور بریان کنی هوا را به شمشیر گریان کنی
 برهنه چو تیغ تو بیند عقاب نیارد به نخجیر کردن شتاب
 نشان کمند تو دارد هژبر ز بیم سنان تو خون بارد ابر

الف

شاعر در بیان کدام یک از ویژگی‌های رستم زیاده‌روی کرده است؟

ب

باتوجه به این توصیف، مناسب‌ترین آرایه برای تصویرآفرینی در حماسه ..... است.

در بیت: "اگر سَنَت اوست نوآوری، نگاهی هم از نو به سَنَت کنیم":

الف) واژه "از نو" آرایه ..... پدید آورده است.

ب) دو معنای این واژه را باتوجه به بیت بنویسید.

برای هریک از ابیات زیر، کدام آرایه داخل کمانک نادرست است؟

از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر یادگاری که در این گنبد دوار بماند (حس‌آمیزی - ایهام تناسب - تشخیص)

چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید (استعاره - اسلوب معادله - اغراق)

آرایه مشترک ابیات زیر چه نام دارد؟

الف) بگذار تا بگریم چون ابر در بهاران کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران
 ب) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است

در بیت "پرستش به مستی است در کیش مهر برون‌اند زین جرگه هشیارها":

الف) کدام واژه، آرایه ایهام تناسب" پدید آورده است؟

ب) این واژه با کدام کلمه در بیت، "تناسب" دارد؟

در بیت "خانه زندان است و تنهایی ضلال هر که چون سعدی گلستانیش نیست":

الف

در کدام واژه، آرایه "ایهام" به کار رفته است؟

ب

معانی مختلف این واژه را بنویسید.

در شعر زیر، کدام واژه دارای ایهام است؟ معانی آن را بنویسید.

"ناگهان انگار / بر لب آن چاه / سایه‌ای را دید / او شغاد، آن نابردار بود."

در بیت: "روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما"

الف

کدام واژه، آرایه "ایهام تناسب" را به وجود آورده است؟

ب

این واژه با کدام کلمه در بیت، "تناسب" برقرار کرده است؟

در هر یک از بیت‌های زیر، قسمت‌های مشخص شده کدام آرایه "معنوی" را به وجود آورده است؟

الف

اگر سنت اوست نوآوری نگاهی هم از نو به سَنَت کنیم

۵۱

در کدام گزینه، واژه "مهر"، آرایه "ایهام تناسب" دارد؟

- الف) من ندانستم از اول که تو بی مهر و وفایی عهد نابستن از آن به، که ببندی و نیایی
- ب) بی مهر رخت روز مرا نور نمانده است / وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است
- ج) پرستش به مستی است در کیش مهر / برون اند زین جرگه هشیارها

۵۲

آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف) بی مهر رخت روز مرا نور نمانده است / وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است (اسلوب معادله - ایهام)

۵۳

در بیت: "روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد / الف) کدام واژه، آرایه "ایهام تناسب" به وجود می آورد؟
 ب) دو معنی این واژه را بنویسید.
 ج) این واژه با کدامیک از کلمات بیت "تناسب" دارد؟

۵۴

کدامیک از عبارتهای زیر درست و کدام نادرست است؟

الف

در شعر: "می شناسمت / چشمهای تو میزبان آفتاب صبح سبز باغهاست / می شناسمت" آرایه "اغراق" وجود دارد.

۵۵

در هریک از بیتهای گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (قسمت "ب" یک مورد اضافه است)

"ب"	"الف"
ایهام اغراق متناقض نما تضمین لفونشر	۱) هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟ / من در میان جمع و دلم جای دیگر است ۲) اگر سنت اوست نوآوری، نگاهی هم از نو به سنت کنیم ۳) دل و کشور جمع و معمور باد / ز ملکت پراکندگی دور باد ۴) آن فرومایه هزار من سنگ بردارد و طاقت یک حرف نمی آرد.

۵۶

باتوجه به "ایهام تناسب" به کاررفته در بیت زیر:

"ز شور عشق، دل خویش چون سبک سازیم / نمک جدا به چه تدبیر از این کباب کنیم"
 الف) واژه "شور" در این بیت به معنی ..... است؛ و معنی دیگر آن "....." است.
 ب) در معنایی که موردنظر نیست، واژه شور با "....." تناسب دارد.

۵۷

کدام آرایه ادبی، مناسبترین ابزار برای تصویرآفرینی در حماسه است؟ این آرایه را در بیت زیر بیابید.
 جو بوسید پیکان سرانگشت اوی / گذر کرد بر مهره پشت اوی

۵۸

آرایه‌های شاخص هر بیت را از کمانک مقابل آن بیابید و بنویسید.

الف

بازآی که در غم تو ما را / چشمی و هزار چشمه آب است (مراعات نظیر - اغراق)

۵۹

در بیت "چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب / مهرم به جان رسید و به عیوق بر شدم"
 الف) در کدام واژه آرایه "ایهام تناسب" به کار رفته است؟
 ب) واژه موردنظر با کدام کلمه "تناسب" دارد؟

۶۰

در بیت "نگران با من استاده سحر / صبح می خواهد از من / کز مبارک دم او آورم این قوم به جان باخته را / بلکه خبر" کلمه "نگران" ایهام دارد، معانی مختلف آن را بنویسید.

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ "قسمت" "ب" یک مورد اضافه است.

"الف"	"ب"
الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل ب) بر لب کوه جنون خنده شیرین بهار ج) اگرچه نقش دیوارم به‌ظاهر از گران‌خوابی	۱- اغراق ۲- حسن تعلیل ۳- تلمیح ۴- مراعات نظیر

در بیت "اگر سنت اوست نوآوری نگاهی هم از نو به سنت کنیم" واژه "از نو" ایهام دارد؛ معانی مختلف آن را بنویسید.

آرایه‌های درست هر بیت را از کمانک مقابل آن بیابید و بنویسید.

چندین که برشمردم از ماجرای عشقت اندوه دل نگفتم الا یک از هزاران (اسلوب معادله - اغراق)

در بیت "پرستش به مستی است در کیش مهر برون‌اند زین جرگه هوشیارها" واژه "مهر" در معنای "عشق و مهرورزی" پذیرفتنی است و دارای آرایه ..... است؛ معنی دیگر آن با واژه‌های ..... و ..... تناسب دارد.

در بیت‌های زیر، هریک از قسمت‌های مشخص‌شده، کدام آرایه معنوی را به وجود آورده است؟

جو رامین که گهی بنواختی چنگ ز شادی بر سر آب آمدی سنگ

در بیت: "چنان سایه گسترده بر عالمی که زالی نیندیشد از رستمی":

الف) در کدام واژه آرایه "ایهام تناسب" به کار رفته است؟

ب) واژه موردنظر با کدام کلمه "تناسب" دارد؟

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ "قسمت" "ب" یک مورد اضافه است.

"الف"	"ب"
الف) از آن مرد دانا دهان دوخته است ب) خداوند لباس هراس و گرسنگی را به آن‌ها چشاند. ج) چون جام شفق موج زند خون به دل من	۱- اسلوب معادله ۲- ایهام ۳- حسن تعلیل ۴- حس آمیزی

۱ الف گلستان

ب (۱) باغ و گلزار
 (۲) کتاب گلستان

پاسخ سؤالات ۲ تا ۳

۲ اغراق

۳ ایهام

۴ گزینه ۴

"ب - د - الف - ج"

۵ مهر - ایهام

۶ اغراق

۷ الف ایهام

۸ متناقض نما

۹ گزینه ۴

د - الف - ج - ب

۱۰ الف) ← ایهام تناسب

ب) ← حس آمیزی

ج) ← تضمین

د) ← لف و نشر

ه) ← مراعات نظیر؛ اسلوب معادله اضافه است.

۱۱ اغراق

۱۲ الف

بیت ۲ یا ۱ ← پرستش به مستی است در کیش مهر برون اند زین جرگه هشیارها

ب مهر

پ محبت - خورشید

۱۳

(۱) ← تضاد

(۲) ← حسن تعلیل

(۳) ← اغراق

(۴) ← ایهام

۱۴

دور از تو. به سبب دوری از تو. دور از تو باد.

۱۵

اغراق.

(ب) به تنها یکی گور بریان کنی / هوا را به شمشیر، گریان کنی.

۱۶

مهر. عشق یا محبت

۱۷

"ب" یا بیت: غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم

۱۸

به ترتیب (ت، ب، پ و الف) بیتها را به ترتیب هم بنویسند، کافی است.

۱۹

اغراق

۲۰

الف نگران

ب

نگاه کننده یا نگرنده، و دلواپس، مضطرب، آشفته یا هر معنای درست دیگر.

۲۱

واژه "روی" دو معنای چهره و نوعی فلز دارد. در اینجا معنی چهره، پذیرفتنی است. یا هر توضیح درست دیگر.

۲۲

الف روی

۲۳

شاعر در توصیف فاصله، بزرگ‌نمایی کرده است. هزار فرسنگ، برای فاصله بسیار دور از ذهن است.

۲۴ الف بلبل

ب ایهام تناسب

۲۵ به دلیل دوری از تو چه‌رهام زرد و بیمار است.
دور باد از تو! چه‌ره من زرد و بیمار است.

۲۶ مورد الف: حسن تعلیل، تناسب، تلمیح، استعاره در بیت دیده می‌شود.

۲۷ الف مفاعلهن فعلاطن مفاعلهن فع لهن

۲۸ الف) گزینه اول (گفتم که بوی زلفت
ب) کلمه "بو" یک معنی به معنای رایحه و معنی دیگر آرزو

۲۹ گزینه ۲

(روی)

پاسخ سؤال ۳۰

۳۰ ایهام تناسب

۳۱ الف) ایهام
ب) تناقض یا متناقض نما (پارادوکس)

پاسخ سؤال ۳۲

۳۲ اغراق

۳۳ الف) نگران
ب) ۱: نگاه کردن ۲: دلواپسی

۳۴ اغراق

۳۵ هزار در معنی عدد هزار و در معنی دیگر آن با بلبل، باغ، نغمه و ترانه تناسب دارد.

۳۶ ایهام، تشبیه

۳۷ اغراق

۳۸ ایہام

۳۹ الف) ہزار

ب) عدد ہزار

ج) بلبل، باغ، نغمہ، ترانہ (ذکر یک مورد کافی است)

۴۰ (۱) ← مراعات نظیر

(۲) ← متناقض نما (پارادوکس)

(۳) ← اغراق

(۴) ← حس آمیزی

(۵) ← تضمین

۴۱ الف) شجاعت و قدرت

ب) اغراق

۴۲ الف) ایہام

ب) ۱: دوبارہ ۲: جدید

۴۳ ایہام تناسب

۴۴ اغراق

۴۵ اغراق

۴۶ الف) مہر

ب) پرستش

۴۷

الف) گلستان

ب (۱) باغ و گلزار
۲) کتاب گلستان سعدی

۴۸ نابردار ← ۱- برادر ناتنی؛ ۲- ناجوانمرد؛ نامرد

۴۹ الف آیت

ب تفسیر

۵۰ الف ایهام

۵۱ گزینۀ "ج" یا "پرستش به مستی است در کیش مهر
برون اند زین جرگه هشیارها"

۵۲ الف ایهام

۵۳ الف آیت
ب) نشانه، آیه
ج) تفسیر

۵۴ الف درست

۵۵ ۱- متناقض نما
۲- ایهام
۳- لف ونشر
۴- اغراق

۵۶ الف) "غوغا و هیجان"؛ نمکین / پر نمک
ب) "نمک"

۵۷ اغراق. همین که نوک تیر به سرانگشت رستم رسید از مهره پشت اشکبوس گذر کرد. (سرعت تیراندازی)

۵۸ الف اغراق

۵۹ الف) مهر
ب) آفتاب یا عیوق

۶۰ ۱- نگرستن؛ ۲- نگران و مضطرب

۶۱ الف) با "۴" مراعات نظیر / ب) با "۳" تلمیح / ج) با "۱" اغراق

۶۲ ۱- مجدد ۲- قالب شعر نو

۶۳ الف اغراق

۶۴ "ایهام تناسب" واژه‌های: کیش و پرستش

۶۵ الف اغراق

۶۶ الف) زال
ب) رستم

۶۷ الف) ← (۳) "حسن تعلیل"
ب) ← (۴) "حسن آمیزی"
ج) ← (۲) "ایهام"

۱

با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

دیروز اگر سوخت ای دوست، غم برگ و بار من و تو
آن‌جا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد
دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ

امروز می‌آید از باغ، بوی بهار من و تو
غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟
امروز خورشید در دشت، آیینه‌دار من و تو...

الف

دو واژه نمادین در شعر بالا پیدا کنید.

ب

در بیت اول، تمام آرایه‌های زیر به‌جز ..... مشهود است.

(۲) متناقض‌نما

(۱) استعاره

(۴) مراعات نظیر

(۳) مجاز

۲

متن زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید.

"...همین گمان مرا به سوی آن دو تلّ خاک کشانید. پیدا بود که پیش از این، سنگر دیده‌بانی یا انفرادی دشمن بوده است. زمزمه لطیف شما گمان مرا تأیید کرد... می‌بایست هر چه زودتر مخفیگاه پیدا کنم که از هر دیدرسی در امان بمانم جز گودالی که از کنجکاوای گلوله توپ فراهم آمده بود کجا می‌توانست مخفیگاه من باشد؟"

الف

یک مورد از ویژگی‌های زبانی متن بالا را بنویسید.

ب

از متن بالا دو ویژگی ادبی مشخص کنید.

پ

یک مورد از ویژگی‌های فکری متن بالا را بنویسید.

جای خالی را با واژه مناسب کامل کنید.

۳

معشوق در ادبیات معاصر مانند دوره‌های آغازین شعر فارسی ..... است.

هر یک از عبارات زیر بیانگر کدام یک از سطوح (زبانی، ادبی و فکری) دوره معاصر و ادبیات انقلاب اسلامی است؟

۴

مخاطب شعر، عامه مردم هستند.

۵

توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است.

درست یا نادرست بودن موارد زیر را مشخص کنید.

۶

در شعر دوره معاصر صور خیال، جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل نیستند.

۷

باتوجه به شعر زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"در آن کویر سوخت، آن خاک بی‌بهار
گم بود در عمیق زمین شانه بهار
دل‌ها اگرچه صاف، ولی از هراس سنگ
حئی علف اجازه زیبا شدن نداشت
بی تو ولی زمین پیدا شدن نداشت
آینه بود و میل تماشا شدن نداشت"

الف

دو مورد از ویژگی‌های ادبی شعر را بنویسید.

ب

یک ویژگی فکری برای شعر بالا بنویسید.

۸

"آشنایی‌زدایی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه، یکی از مشخصه‌های زبانی شعر دوره انقلاب اسلامی است که در نتیجه روی آوردن شاعران به ..... حاصل شده است."

۹

متن زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید.

"اطرافتان که خلوت شد، به سمت سنگرتان راه افتادید و من هم با فاصله نه‌چندان دور، سعی کردم که پا جای پای شما بگذارم، مثل برق و باد، خودم را به سنگ برسانم و تفنگ را بردارم. آنچه مشکل بود، یافتن شما بود در این معرکه و تاریکی. ... توپخانه شروع کرده بود و صدای مهیب آن، صدای کودکانه اما خشک کلاش را در خود هضم می‌کرد."

الف

دو ویژگی زبانی متن بالا را بنویسید.

ب

متن بالا را از نظر سطح فکری بررسی کنید. (یک مورد)

۱۰

گرایش به کدام‌یک از موارد داخل کمانک، ویژگی مشترک شعر دوره انقلاب و شعر بیدل است؟
(گرایش به خیال‌بندی - گرایش به حماسه)

۱۱

داستانک‌نویسی (مینی‌مال) در کدام دهه رایج شد؟

درست یا نادرست بودن موارد زیر را مشخص کنید.

۱۲

از ویژگی‌های شعر دوره انقلاب اسلامی، گرایش به عرفان و دوری از حماسه‌سرایی است.

درستی و نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

۱۳

در نثر دوره انقلاب اسلامی، گرایش به برخی قالب‌ها مانند خاطره، قطعه ادبی و سفرنامه از رواج افتاد.

درست نادرست

۱۴

ابهام در شعر معاصر پسندیده است و معنی‌گریزی از ویژگی‌های شعر این دوره است.

درست نادرست

۱۵

تفکر "اومانیزم" که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شود.

درست نادرست

۱۶

بیت زیر، سروده "سلمان هراتی"، شاعر دوره انقلاب اسلامی، است؛ کدام ویژگی "زبانی" در آن دیده می‌شود؟

"گم بود در عمیق زمین شانه بهار بی‌تو ولی زمین پیدا شدن نداشت"

الف) آشنایی‌زدایی و روی آوردن به کاربرد ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه

ب) عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظ پردازی‌های بی‌جا

الف) مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی دوره معاصر حضوری آشکار و تأثیرگذار دارند.

ب) در نثر دوره انقلاب اسلامی، به تدریج به‌ویژه بعد از جنگ، گرایش به سبک‌های جدید داستان‌نویسی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می‌شود.

پاسخ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۱۸) ابهام در شعر معاصر پسندیده است و (معنی‌آفرینی - معنی‌گریزی) از ویژگی‌های شعر این دوره است.

۱۹) گرایش به (خیال‌بندی - واقع‌گرایی) شعر برخی شاعران دوره انقلاب اسلامی را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است.

۲۰) متن زیر از داستان "کباب‌غاز" اثر "جمالزاده" است. دو مورد از ویژگی‌های "سبک نویسندگی" او را ذکر کنید.
"اگر چشمم تو چشمش میافتاد، باهمان زبان بیزبانی نگاه، حَقّش را کف دستش می‌گذاشتم. ولی شستش خبردار شده بود و چشمش مثل مرغ سربریده مدام روی میز از این بشقاب به آن بشقاب می‌دوید و به کائنات اعتنا نداشت."

۲۱) نوشته زیر قسمتی از داستان "آن شب عزیز" اثر "سید مهدی شجاعی" است. باتوجه‌به متن، یکی از مضامین (قلمرو فکری) نثر ادبیات انقلاب اسلامی را بیان نمایید.

"شما شهادتین گفتید و یک بار دیگر امام زمان را صدا زدید و خاموش شدید. افتخارم این است که خودم با پای لنگ شما را به خط رساندم؛ و حالا دلخوشی‌ام به این است که هر روز صبح با این یک پا و دو عصا به اینجا بیایم. سنگتان را بشویم و خاطراتم را با شما مرور بکنم. هر روز چیزهای بیشتری از آن شب عزیز یادم می‌آید. به همین زنده‌ام آقا!"

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را مشخص کنید.

۲۲) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است.

۲۳) دو مورد از ویژگی‌های "زبانی" شعر دوره انقلاب اسلامی را - که در ابیات زیر مشهود است - بنویسید.

"حسن شهادت از همه حُسنی فراتر است ای محسن شهید من، ای حُسن بی‌گناه
یک کربلا شکوه به چشم نهفته است ای روضه مجسم گودال قتلگاه"

۲۴) باتوجه‌به رباعی زیر - که از سروده‌های شاعران دوره انقلاب اسلامی است - به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"کس چون تو طریق پاک‌بازی نگرفت با زخم نشان سرفرازی نگرفت
زین پیش دلورا، کسی چون تو، شگفت! حیثیت مرگ را به بازی نگرفت"

الف) دو مورد از ویژگی‌های فکری شعر را بنویسید.

ب) سطح ادبی سروده را با ذکر دو ویژگی آن بررسی کنید.

۲۵) در سروده زیر، شاعر با بیانی نمادین، به ترسیم فضای جامعه در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی پرداخته است؛ چهار مورد از عناصر واژگانی این سروده را که اسباب خلق این تصاویر نمادین شده، بنویسید.

پیش از تو آب، معنی دریا شدن نداشت   شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت
بسیار بود رود در آن برزخ کبود   اما دریغ! زهره دریا شدن نداشت
در آن کویر سوخته، آن خاک بی‌بهار   حتی علف اجازه زیبا شدن نداشت

- الف) تفکر انسان‌گرایانه، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به‌گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شود.
ب) اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا اجتماعی و در مرحله بعد، سیاسی است.

در سروده زیر شاعر به کدام ویژگی "سطح فکری" شعر دوره انقلاب اسلامی پرداخته است؟

- اگر دشمنه دشمنان، گردنیم
اگر خنجر دوستان، گرده‌ایم
گواهی بخواهید، اینک گواه
همین زخم‌هایی که نشمرده‌ایم

در شعر سنتی دوره انقلاب اسلامی، تقلید از سبک ..... و ..... و تمایل به آن‌ها زیاد است.

درباره سبک شعر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی، کدام گزینه نادرست است؟

- الف) تفکر شاعر، بیشتر زمینی و پیرامون امور دنیوی است.
ب) دست شاعر برای استفاده از همه واژه‌ها بسته است.
پ) معنی‌گریزی، از ویژگی‌های شعر این دوره است.

درستی یا نادرستی عبارتهای زیر را تعیین کنید.

یکی از ویژگی‌های فکری ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی، فراوانی مدح، ذم و هجو در شعر است.

در بررسی سبک‌شناسی شعر زیر، هر گزاره، مربوط به کدام یک از سطوح "زبانی، ادبی یا فکری" ادبیات انقلاب اسلامی است؟

- "سراپا اگر زرد و پژمرده‌ایم
ولی دل به پاییز نسپردیم
چو گل‌دان خالی لب پنجره
پر از خاطرات ترک‌خورده‌ایم"
(قیصر امین‌پور)

"خاطرات ترک‌خورده"، یک ترکیب بدیع و بی‌سابقه است.

شاعر در این سروده از واژه‌های نمادین مانند "پاییز" بهره برده است.

باتوجه به نوشته زیر، دو مورد از ویژگی‌های "زبانی" نثر دوره معاصر تا انقلاب را بنویسید.

- "به قدری عصبانی شده بودم که چشمم جایی را نمی‌دید. از این بهانه تراشی‌هایش داشتم شاخ درمی‌آوردم. بی‌اختیار در خانه را باز کرده و این جوان نمک‌نشناس را مانند موشی که از خمره روغن بیرون کشیده باشند، بیرون انداختم."
(جمال‌زاده)

یکی از ویژگی‌های ادبی شعر انقلاب اسلامی راهیابی نماد در سروده‌های شاعران این دوره است. دو نمونه از "نمادپردازی" سلمان

هراتی را در شعر زیر بنویسید.

- "دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ
امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو
این فصل، فصل من و توست، فصل شکوفایی ما
برخیز با گل بخوانیم اینک بهار من و تو"

واژه‌های کدام گزینه مناسب‌ترین پاسخ برای تکمیل جاهای خالی عبارت زیر است؟

"در حماسه بُعد ..... و در عرفان بُعد ..... غلبه دارد."

- (۱) آسمانی - زمینی
(۲) اخلاقی - تعلیمی
(۳) زمینی - آسمانی
(۴) تعلیمی - اخلاقی

هریک از ویژگی‌های زیر به کدام سطح از قلمروهای سه‌گانه (زبانی، ادبی، فکری) نثر معاصر اشاره دارد؟

۳۵ راه یافتن شماری از واژه‌های اروپایی به زبان فارسی

۳۶ حضور محسوس و آشکار اساطیر یونانی، رومی و عبری در داستان‌نویسی معاصر

۳۷ تنوع و گوناگونی در قالب‌ها و ساختار داستانها

"درستی" و "نادرستی" عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

۳۸ در شعر سنتی دوره انقلاب اسلامی، تقلید از سبک عراقی و خراسانی زیاد است.

۳۹ مدح و هجو و ذم در شعر معاصر بسیار کم است.

هریک از جمله‌های زیر، مربوط به کدام‌یک از ویژگی‌های (فکری - ادبی) است؟

۴۰ در نثر دوره معاصر، سبک‌های متفاوتی در داستان‌نویسی بر اساس "نام نویسنده" وجود دارد.

۴۱ تلفیق حماسه و عرفان را در غزل حماسی انقلاب می‌توان دید.

۴۲ شعر دوره انقلاب اسلامی بهره‌گیری کمتری از تمثیل دارد و شاعران به‌صراحت بیان روی آوردند.

۴۳ متن زیر از "سید محمدعلی جمال‌زاده" است، دو مورد از ویژگی‌های آن را بنویسید.

گفت: "خوب دستگیرم شد. خاطرجمع باشید که از عهده برخوادم آمد" چندین بار درسش را تکرار کردم تا از بر شد، بعد برای تبدیل لباس و آراستن سرووضع او را به اتاق دیگر فرستادم."

۴۴ کدام‌یک از موارد ستون "ب" به جملات ستون "الف" مربوط است؟ (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه الف	گروه ب
۱) در شعر ادبیات معاصر، انتخاب وزن، متناسب با لحن..... گفتار و زبان شعر است.	مصنوع
۲) گونه‌های نثر فنی و ..... در نثر ادبیات دوره معاصر جایگاهی ندارد.	بینابین
۳) در نثر دوره انقلاب اسلامی، زبان داستان‌ها به‌ویژه در زمان جنگ بیشتر ..... است.	عامیانه
	طبیعی

هریک از جملات زیر، مربوط به کدام‌یک از ویژگی‌های (زبانی - ادبی - فکری) است؟

۴۵ در دوره معاصر، گرایش به نماد در تصاویر شعری بیشتر می‌شود.

۴۶ با انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی، بسیاری از واژه‌های مربوط به فرهنگ ایثار و شهادت و مبارزه و مقاومت وارد زبان داستان این دوره شد.

۴۷ گرایش به خیال‌بندی، شعر برخی شاعران دوره انقلاب اسلامی را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است.

هریک از موارد زیر مربوط به کدام ویژگی (زبانی - ادبی - فکری) شعر "ادبیات دوره معاصر تا انقلاب اسلامی" است؟

۴۸ جمله‌بندی‌های ساده در شعر معاصر کاملاً چشمگیر است.

۴۹ مدح و ذم و هجو در شعر این دوره بسیار کم است.

۵۰ گرایش به "نماد" در تصاویر شعری بیشتر می‌شود.

کدامیک از جملات زیر درست و کدامیک نادرست است؟

۵۱ در دهه نخست انقلاب، دوری از سبک‌های جدید داستان دیده می‌شود.

۵۲ روح عرفان و حماسه در شعر دوره بازگشت و بیداری آشکار است.

۵۳ زبان و واژگان شعری در قصاید دوره انقلاب به سبک خراسانی نزدیک است.

۵۴ باتوجه به شعر زیر از "قیصر امین‌پور" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

سراپا اگر زرد و پژمرده‌ایم، ولی دل به پاییز نسپردیم

چو گلدان خالی لب پنجره پر از خاطرات ترک خورده‌ایم

اگر داغ دل بود، ما دیده‌ایم اگر خون دل بود، ما خورده‌ایم

اگر دل دلیل است، آورده‌ایم اگر داغ شرط است، ما برده‌ایم

الف یک مورد از ویژگی‌های فکری "این سروده را بیان کنید.

ب مفهوم کنایی مصراع "اگر خون دل بود، ما خورده‌ایم" چیست؟

۵۵ باتوجه به متن زیر:

"وقتی بچه‌هایی که می‌افتادند، خوابیده به سمت خاکریز نشانه می‌رفتند و آخرین رمق‌هایشان را در آخرین فشنگ‌هایشان می‌ریختند و شلیک می‌کردند. جایز نبود که من همچنان بی‌حرکت بمانم و فقط دنبال شما بگردم. آن قسمت خاکریز را که بیشتر آتش به پا می‌کرد، نشانه رفتم و یک خشاب فشنگم را درست در همان نقطه آتش، خالی کردم و با خاموش شدن آن آتش که تیربار به نظر می‌آمد، نیرو گرفتم..."

"سیدمهدی شجاعی"

الف دو ویژگی "زبانی" برای این متن بنویسید.

ب نویسنده، این متن را در چه قالبی نوشته است؟

۵۶ دو مورد از ویژگی‌های متن زیر از "جمال‌زاده" را بنویسید.

"گفتم ای بابا، خدا را خوش نمی‌آید. این بدبخت‌ها سال آزرگار یک‌بار برایشان چنین پایی می‌افتد و شکم‌ها را مدتی است صابون زده‌اند که کباب غاز بخورند و ساعت‌شماری می‌کنند. چطور است از منزل یکی از دوستان و آشنایان یک‌دست دیگر ظرف و لوازم عاریه بگیریم؟"

۵۷ هر یک از جملات زیر، مربوط به کدامیک از ویژگی‌های (زبانی - ادبی - فکری) است؟

الف در دهه هشتاد شاهد داستانک‌نویسی (مینی‌مال) و مدرن‌نویسی هستیم.

ب موضوع شعر در ادبیات معاصر، محدود نیست و بسیار تنوع دارد و شاعر برای انتخاب موضوع آزاد است.

کدامیک از ویژگی‌های زیر، "وجه اشتراک" سطح زبانی شعر "دوره بازگشت و بیداری" و "دوره معاصر تا انقلاب اسلامی" است؟
 الف) کم‌توجهی کاربرد جمله‌ها و ترکیبات زبانی در شعر
 ب) آشنایی‌زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیبات بدیع
 ج) سادگی و روانی زبان شعر

در جاهای خالی، کلمات مناسب بنویسید.

اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا سیاسی و در مرحله بعد، ..... است.

در شعر سنتی دوره انقلاب اسلامی تقلید از سبک عراقی و ..... و تمایل به آن‌ها زیاد است.

کدامیک از موارد زیر، جزء ویژگی‌های "سطح زبانی شعر معاصر" است؟

۱) لحن شاعر صمیمانه و متواضعانه است.

۲) صور خیال جدید و نو هستند.

۳) موضوع شعر محدود نیست و تنوع دارد.

۴) لغات و ترکیبات امروزی و جدید وارد شعر شده است.

باتوجه به متن زیر، عبارت‌های آمده، مربوط به کدام "ویژگی نثر دوره انقلاب اسلامی" است؟

"آفتاب، چشم‌هایتان را می‌زد، برای همین دستتان را بر چشم‌های درشتتان که در نور آفتاب جمع شده بود، حمایت کرده بودید، دست دیگران را هم به هنگام صحبت کردن تکان می‌دادید، با یک سال و نیم پیش فرق زیادی نکرده بودید. جز ریش‌هایتان که پُتر و بلندتر شده بود و رنگ چهره‌تان که آفتاب‌خورده‌تر و تیره‌تر. لباس نظامی به تنتان برانزده بود، شکل‌تر از همیشه که کت و شلوار می‌پوشیدید."

ساده‌نویسی که در دوره‌های پیش شروع شده بود، در این دوره نیز ادامه یافت.

گرایش به برخی قالب‌های دیگر مانند خاطره، قطعه ادبی، سفرنامه، شرح حال رایج شد.

یکی از مضامین "نثر" دوره انقلاب اسلامی را بنویسید.

کدامیک از واژه‌های داخل کمانک درست است؟

معشوق در ادبیات معاصر مانند دوره‌های آغازین شعر فارسی (زمینی - آسمانی) است.

باستان‌گرایی و علاقه فراوان به استفاده از واژه‌های (کهن - نو) در زبان شعر دوره انقلاب اسلامی، محسوس است.

کدامیک از عبارت‌های زیر ویژگی "ادبی" و کدامیک ویژگی "زبانی" شعر "ادبیات معاصر" است؟

الف) لغات و ترکیبات امروزی و جدید وارد شعر شده است.

ب) صور خیال جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره قبل نیستند.

واژه درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

زبان و واژگان شعری در قاصید دوره انقلاب به سبک (خراسانی، هندی) نزدیک است.

مخاطب شعر در ادبیات معاصر (روشنفکران، عامه مردم) هستند.

هریک از ویژگی‌های زیر، مربوط به کدام‌یک از قلمروهای سه‌گانه "شعر انقلاب اسلامی" است؟

الف

آشنایی‌زدایی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه.:

ب

بعد از پیروزی انقلاب، قالب‌های سنتی موردتوجه قرار گرفت.:

۶۹

در سطح فکری شعر دوره انقلاب، وضعیت حماسه و عرفان چگونه است؟

۷۰

در شعر سنتی دوره انقلاب اسلامی، تقلید و تمایل به کدام سبک‌های شعری زیاد است؟

۷۱

دو مورد از ویژگی‌های "فکری" شعر انقلاب اسلامی را بنویسید.

۷۲

باتوجه به سروده زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"سراپا اگر زرد و پژمرده‌ایم چو گل‌دان خالی لب پنجره اگر داغ دل بود، ما دیده‌ایم اگر دشمنه دشمنان، گردنیم گواهی بخواهید، اینک گواه دلی سربلند و سری سربه‌زیر "قیصر امین پور"	ولی دل به پاییز نسپرده‌ایم پر از خاطرات ترک خورده‌ایم اگر خون دل بود، ما خورده‌ایم اگر خنجر دوستان، گرده‌ایم همین زخم‌هایی که نشمرده‌ایم از این دست عمری به سر برده‌ایم
---	--

الف

قالب سروده موردنظر چیست؟

ب

یک مورد از ویژگی‌های "زبانی" سروده را بنویسید.

پ

در سطح ادبی، تقلید از سبک ..... و خراسانی در سروده بالا دیده می‌شود.

۷۳

چرا در ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی، واحد شعر بیشتر "بند" است نه "بیت"؟

۷۴

همه گزینه‌ها "سطح ادبی" شعر انقلاب اسلامی را نشان می‌دهد. به جز گزینه .....

۱) در این دوره قالب‌های سنتی مورد توجه قرار گرفت و شیوه نیمایی به‌ویژه در میان جوانان تا حدودی از رونق افتاد.

۲) موضوع شعر محدود نیست و بسیار تنوع دارد و شاعر برای انتخاب موضوع آزاد است.

۳) در سال‌های نخستین، شعر این دوره از تمثیل و نمادگرایی، کمتر بهره گرفته است.

۴) گرایش به خیال‌بندی، شعر برخی شاعران این دوره را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است.

درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید.

۷۵

باستان‌گرایی و علاقه فراوان به استفاده از واژه‌های کهن در زبان شعر دوره انقلاب اسلامی محسوس است.

درست نادرست

۷۶

باتوجه به متن زیر از "عبدالحسین زرین‌کوب" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"این تنگ‌عیشی برای او (مولوی) نوعی ریاضت نفسانی بود؛ ناشی از خست و خشک‌دستی نبود. از زندگی فقط به قدر ضرورت تمتع می‌برد. بیش از قدر ضرورت را موجب دور افتادن از خط سیر روحانی خویش می‌یافت.

الف

یک کنایه در متن بیابید و معنی آن را بنویسید.

ب

رابطه بین واژه‌های "تنگ‌عیشی و تمتع" چیست؟

همه گزینیه‌ها "سطح ادبی" شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی را نشان می‌دهد، به جز گزینۀ.....

- (۱) علاوه بر قالب‌های سنتی، قالب نیمایی و سپید پرکاربرد است.
- (۲) صور خیال، جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل نیستند.
- (۳) گرایش به نماد در تصاویر شعری بیشتر می‌شود.
- (۴) معشوق در ادبیات معاصر مانند دوره‌های آغازین شعر فارسی زمینی است.

درست یا نادرست بودن جمله‌های زیر را مشخص کنید.

زبان و واژگان شعری در قاصید دوره انقلاب به سبک خراسانی نزدیک است. ۷۸

اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا اجتماعی و در مرحله بعد سیاسی بود. ۷۹

۱ الف باغ / شب / برزخ سرد / دشت / خورشید / آینه‌دار

ب گزینه ۲

متناقض‌نما

۲ الف عامیانه / ساده / روان / استفاده از واژه‌های فرهنگ و شهادت

ب تشخیص / استعاره / حس‌آمیزی / تناسب

پ مقاومت هشت‌ساله / دفاع مقدس / شهادت‌طلبی / ایثار / دفاع از وطن

پاسخ سؤال ۳

۳ زمینی

پاسخ سؤالات ۴ تا ۵

۴ فکری

۵ ادبی

پاسخ سؤال ۶

۶ درست

۷

الف

۱- قالب شعر همان قالب سنتی (غزل) است.

۲- علاقه شدید به کاربرد صور خیال در شعر.

۳- به کار بردن آرایه های استعاره، تشبیه، استعاره، کنایه، مجاز، ایهام، تشخیص و... ۴- استفاده از نماد: آب، رود، دریا، و...

۵- صراحت کلام در آن دیده می شود.

کویر: استعاره، مجاز به علاقه شباهت هم صحیح است. / اجازه نداشتن علف: تشخیص / نشانه بهار: اضافه استعاری / هراس سنگ:

تشخیص / کویر و خاک: تناسب / سنگ و آئینه: تضاد مفهومی / کویر: نماد / آئینه بودن: تشبیه / صاف بودن دل: کنایه / سوخته بودن:

کنایه از بی آب و علف / زمین و زمینه: جناس ناهمسان افزایشی / خاک بی بهار: مجاز از سرزمین

ب

ظلمستیزی، وجود خفقان و استبداد، بیان فرهنگ دفاع مقدس، روی آوردن به مفاهیم انتزاعی، حضور روح حماسه و عرفان در

شعر این دوره (مفاهیم مربوط به مقاومت و دفاع مقدس پذیرفته است).

۸

مفاهیم انتزاعی

۹

الف

زبان عامیانه، ساده و روان، استفاده از واژگان مربوط به فرهنگ شهادت، ایثار و مقاومت (یا مفاهیم مشابه)

ب

ترویج فرهنگ ایثار، دفاع از وطن و شهادت (یا مفاهیم مشابه)

۱۰

گرایش به خیال بندی

۱۱

دهه هشتاد

پاسخ سؤال ۱۲

۱۲

نادرست

پاسخ سؤالات ۱۳ تا ۱۵

۱۳

نادرست

۱۴

درست

۱۵

درست

۱۶

الف یا آشنایی زدایی و روی آوردن به کاربرد ترکیب های بدیع و بی سابقه

۱۷

الف) فکری

ب) ادبی

۱۸ معنیگیزی

۱۹ خیال‌بندی

۲۰ نثر ساده است. بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در آن به کار رفته است. نثر داستانی تحت تأثیر زبان گفتار و محاوره است. کوتاهی جملات و کاربرد افعال فراوان در متن دیده می‌شود. در این متن گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند.

۲۱ بی‌توجهی به مادیات، دعوت به اخلاقیات، استقبال از شهادت، فرهنگ ایثار، استکبارستیزی، دفاع از وطن، وفاداری به ارزش‌های دفاع مقدس

پاسخ سؤال ۲۲

۲۲ درست.

۲۳ بیشتر شدن واژگان متناسب با دین، جبهه و جنگ، شهادت و ایثار، آشنایی‌زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیبات بدیع و بی‌سابقه. (ذکر دو مورد بسنده است)

۲۴ الف آشکار بودن روح حماسه و عرفان. روی آوردن به مفاهیم انتزاعی. فرهنگ دفاع مقدس.

ب استفاده از قالب سنتی رباعی. گرایش به خیال‌بندی‌های شاعرانه به سبک بیدل و صائب. کاربرد آرایه‌های ادبی نظیر "تشخیص، مراعات نظیر و اغراق". (ذکر دو مورد در هر بخش، بسنده است)

۲۵ آب، دریا، شب، فردا، رود، برزخ کبود، کویر، علف. (ذکر چهار مورد بسنده است)

۲۶ گزینه "الف" یا تفکر انسان‌گرایانه، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به‌گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شود.

۲۷ پرداختن به فرهنگ دفاع مقدس یا هر مفهوم درست دیگر.

۲۸ عراقی و خراسانی

۲۹ گزینه "ب" یا دست شاعر برای استفاده از همه‌واژه‌ها بسته است.

پاسخ سؤال ۳۰

۳۰ نادرست

الف زبانی

ب ادبی

۳۲ (۱) کاهش واژه‌های عربی نسبت به گذشته. (۲) کاربرد واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه * توضیح: سایر ویژگی‌های زبانی نثر دوره معاصر تا انقلاب در متن این سؤال وجود ندارد.

۳۳ غرب باغ، چمن داغ، خورشید، دشت، گل، بهار

گزینه ۳

"زمینی و آسمانی"

پاسخ سؤالات ۳۵ تا ۳۷

۳۵ سطح زبانی

۳۶ سطح فکری

۳۷ سطح ادبی

پاسخ سؤالات ۳۸ تا ۳۹

۳۸ درست

۳۹ درست

پاسخ سؤالات ۴۰ تا ۴۲

۴۰ سطح ادبی

۴۱ سطح فکری

۴۲ سطح ادبی

۴۳ (۱) بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در آن به کار رفته است.
(۲) نثر داستانی تحت تأثیر زبان گفتار و محاوره است.
(۳) کوتاهی جملات و کاربرد افعال فراوان در متن دیده می‌شود.
(۴) در این متن گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند.

- ۴۴ (۱) ← طبیعی
 (۲) ← مصنوع
 (۳) ← عامیانه

پاسخ سؤالات ۴۵ تا ۴۷

- ۴۵ ادبی
 ۴۶ زبانی
 ۴۷ ادبی

پاسخ سؤالات ۴۸ تا ۵۰

- ۴۸ زبانی
 ۴۹ فکری
 ۵۰ ادبی

پاسخ سؤالات ۵۱ تا ۵۳

- ۵۱ درست
 ۵۲ نادرست
 ۵۳ درست

۵۴ الف استقامت و پایداری در دوران دفاع مقدس - سربلندی و افتخار - زنده نگه داشتن خاطرات و حفظ ارزش‌های دفاع مقدس (ذکر یک مورد کافی است)

ب "خون دل خوردن" به مفهوم غصه خوردن و ناراحتی دیدن

۵۵ الف
 ۱. بهره‌گیری از ساده‌نویسی
 ۲. زبان داستان‌ها به‌ویژه در زمان جنگ بیشتر عامیانه است.
 ۳. با انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی، بسیاری از واژه‌های مربوط به فرهنگ ایثار و شهادت و مبارزه و مقاومت وارد زبان داستان این دوره شد. (ذکر دو مورد کافی است)

ب قالب نوشته خاطره‌نویسی است.

- ۵۶ (۱) بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در آن به کار رفته است.
(۲) نثر داستانی تحت تأثیر زبان گفتار و محاوره است.
(۳) کوتاهی جملات و کاربرد افعال فراوان در متن دیده می‌شود.
(۴) در این متن گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند. (به ذکر موارد صحیح دیگر نمره تعلق می‌گیرد)

۵۷ الف ادبی

ب فکری

۵۸ ج) سادگی و روانی زبان شعر

پاسخ سؤالات ۵۹ تا ۶۰

۵۹ اجتماعی

۶۰ خراسانی

۶۱ گزینه ۴

گزینه ۴ صحیح است. (لغات و ترکیبات امروزی و جدید وارد شعر شده است)

۶۲ الف زبانی

ب ادبی

۶۳ بی‌توجهی به مادیات، دعوت به اخلاقیات، استکبارستیزی، مبارزه با بی‌عدالتی اجتماعی، استقبال از شهادت و فرهنگ ایثار و دفاع از وطن. (ذکر یک مورد کافی است)

پاسخ سؤالات ۶۴ تا ۶۵

۶۴ زمینی

۶۵ کهن

۶۶ الف) زبانی

ب) ادبی

الف خراسانی

ب عامه مردم

۶۸ الف زبانی

ب ادبی

۶۹ روح حماسه و عرفان در شعر این دوره آشکار است. در حماسه، بُعد زمینی غلبه دارد و در عرفان بُعد آسمانی.

۷۰ سبک عراقی و خراسانی

۷۱ ۱- شاعران به مفاهیم و مضامین اسلامی به‌ویژه فرهنگ عاشورایی توجه نمودند. ۲- روح حماسه و عرفان در شعر این دوره آشکار است. تلفیق این دو را در غزل حماسی انقلاب می‌توان دید. ۳- روی آوردن به مفاهیم انتزاعی در شعر این دوره آشکار است. ۴- یکی از اصلی‌ترین درون‌مایه‌های شعر این دوره فرهنگ دفاع مقدس است.

۷۲ الف غزل

ب ۱- زبان و واژگان شعر به سبک خراسانی نزدیک است. ۲- ساختمان واژگان بیشتر ساده و متناسب با جنگ و ایثار و وطن‌دوستی است. ۳- آشنایی‌زدایی زبانی و به کار بردن ترکیب‌های تازه و بی‌سابقه مانند: خاطرات ترک‌خورده، سراپا زرد بودن

پ عراقی

۷۳ زیرا رواج شعر نو نیمایی و سنت‌شکنی‌ها در قالب شعر و موسیقی و قافیه، مقبول طبع بسیاری قرار گرفت، واحد شعر بیشتر به‌جای بیت، بند شد.

۷۴ گزینه ۲

موضوع شعر محدود نیست و بسیار تنوع دارد و شاعر برای انتخاب موضوع آزاد است.

پاسخ سؤال ۷۵

۷۵ "درست"

۷۶ الف خشک‌دستی کنایه از خساست

ب تنگ عیشی و تمتّع: تضاد

معشوق در ادبیات معاصر مانند دوره‌های آغازین شعر فارسی زمینی است.

پاسخ سؤالات ۷۸ تا ۷۹

درست ۷۸

نادرست ۷۹

۱ کدامیک از قالب‌های زیر الهام‌بخش نیما برای سرودن "شعر نو" بوده است؟ ویژگی مشترک این دو قالب را بنویسید.

۱) ای مهربان‌تر از برگ در بوسه‌های باران / بیداری ستاره در چشم جویباران

۲) هر لحظه به شکلی بت عیار برآمد / دل برد و نهان شد

۲ بیت "دریای هستی دم به دم / در چرخ و تاب و پیچ و خم" در چه بحری سروده شده است؟ نام کامل بحر را بنویسید.

۳ سروده زیر از تکرار کدام رکن (وزن واژه) عروضی ایجاد شده است؟

"نفسم را پر پرواز از توست / به دماوند تو سوگند، که گر بگشایند / بندم از بند، ببینند که: / آواز از توست"

۴ باتوجه به سروده زیر به سؤالات پاسخ دهید.

"ققنوس، مرغ خوشخوان، آوازه جهان / بر شاخ خیزران / بنشسته است فرد / بر گرد او / بر هر سر شاخی پرندگان / او ناله‌های گمشده ترکیب می‌کند"

الف کدام قالب شعر سنتی، زمینه‌ساز پیدایش این قالب شعری شده است؟

۵ نام بحر کدام بیت، "هزج مسدس محذوف" است؟

۱) سراپا اگر زرد و پژمرده‌ایم ولی دل به پاییز نسپرده‌ایم

۲) بگفتا عشق شیرین بر تو چون است بگفت از جان شیرینم فزون است

۶ باتوجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"در شب تیره دیوانه‌ای کاو / دل به رنگی گریزان سپرده / در دره سرد و خلوت نشسته / همچو ساقه گیاهی فسرده / می‌کند داستانی غم‌آور..."

الف) این سروده، از منظومه ..... به‌عنوان "بیانیه شعر نو" است.

ب) یک ویژگی "ادبی" این شعر را بنویسید.

۷ نام کامل بحر بیت زیر را بنویسید.

"ای مست شبرو کیستی؟ آیا مه من نیستی؟ / گر نیستی، پس چیستی؟ ای همدم تنهای دل"

۸ الف) با مقایسه دو شعر زیر، یک ویژگی مشترک آن‌ها را بنویسید.

ب) قالب شعر "ملک الشعراء بهار" چیست؟

۱) قایقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ‌کسی نیست که در بیشه عشق /

قهرمانان را بیدار کند "سهراب سپهری"

۲) پروانه و شمع و گل شبی آشفتنند / در طرف چمن

وز جور و جفای دهر باهم گفتند / بسیار سخن

شد صبح، نه پروانه به‌جا بود و نه شمع / ناگاه صبا

بر گل بوزید و هر دو باهم رفتند / من ماندم و من "ملک الشعراء بهار"

۹ وزن پارهٔ دوم سرودهٔ نیمایی زیر را بنویسید.

"می تراود مهتاب

می درخشد شب تاب"

۱۰ شعر زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید

من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد / سر گلدستهٔ سرو / من نمازم را پی تکبیرهٔ الاحرام علف می‌خوانم / پی قد

قامت موج / کعبه‌ام بر لب آب / کعبه‌ام زیر افاق هاست / ...

الف یک استعارهٔ مکنیه (بالکنایه) در شعر بالا بیابید و آن را بنویسید.

ب اولین رکن عروضی منظومهٔ بالا چیست؟

۱۱ نشانه‌های هجایی مصرع دوم بیت زیر را بنویسید.

دریای هستی دم‌به‌دم در چرخ و تاب و پیچ‌وخم

۱۲ نیما یوشیج برای رهایی از تنگنایهای عروضی، چگونه دست شاعر را در سرودن شعر باز گذاشت؟

۱۳ باتوجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید:

یاری اندر کس نمی‌بینیم یاران را چه شد؟ دوستی کی آخر آمد، دوست‌داران را چه شد؟

الف مصراع اول را تقطیع هجایی کنید.

ب نام بحر عروضی بیت را بنویسید.

۱۴ باتوجه به سرودهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ اناالحق / ورد زبان اوست"

الف قالب شعر را بنویسید.

۱۵ باتوجه به سرودهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید؟

"هر که گدای در مشکوی توست پادشاست

شه که به همسایگی کوی توست چون گداست"

الف قالب شعر را بنویسید.

ب چرا این نوع شعر را الهام‌بخش "نیما یوشیج" در آفرینش شعر نو دانسته‌اند؟

۱۶ نام وزن متناسب با هر بیت را از ستون مقابل بیابید و بنویسید. (نام یک وزن اضافی است)

وزن	بیت	
رمل مثنیٰ محذوف	هزاران آفرین بر جان	الف
هزج مسدس محذوف	محمد کآفرینش هست خاکش پاکش	
مقارِب مثنیٰ محذوف	چنان سایه گسترد بر عالمی که زالی نیندیشد از رستمی	ب

۱) میان مشرق و مغرب ندای محتضر نیست / که گاه می‌گوید / من از ستاره دنباله‌دار می‌ترسم.

۲) چون درختی در صمیم سرد و بی‌ابر زمستانی / هرچه برگم بود و بارم بود / ... ریخته است.

الف

وزن کدام شعر، "ناهمسان" است؟

ب

مصراع اول شعر دوم چند رکن دارد؟

پ

وزن واژه معادل پایه‌های آوایی مصراع "که گاه می‌گوید" را بنویسید.

۱۸

باتوجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"می‌تراود مهتاب / می‌درخشد شب‌تاب / نیست یک دم شکند خواب به چشم کس ولیک / غم این خفته چند / خواب در چشم ترم می‌شکند

الف

شعر در چه قالبی سروده شده است؟ یکی از ویژگی‌های آن را بنویسید.

ب

شعر از تکرار کدام رکن (وزن) حاصل شده است؟

۱۹

شعر زیر در قالب نو نیمایی سروده شده است؛ وزن شعر از تکرار کدام رکن حاصل می‌شود؟

"تو دانی کاین سفر هرگز به سوی آسمان‌ها نیست / سوی بهرام، این جاوید خون‌آشام / سوی این‌ها و آن‌ها نیست"

۲۰

باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"من ندانم به نگاه تو چه رازی است نهان / که من آن راز توان دیدن و گفتن نتوان"

الف) بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) وزن بیت را بنویسید.

د) یک اختیار "وزنی" مشخص کنید.

۲۱

باتوجه به ابیات زیر بحر مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید. (یک مورد اضافه است)

(رجز مربع سالم - هزج مسدس محذوف - رمل مثنی سالم)

الف) هرکه چیزی دوست دارد، جان‌ودل بر وی گمارد / هرکه محرابش تو باشی، سر زخوت برنیارد

ب) نخستین بار گفتش کز کجایی / بگفت از دار ملک آشنایی

۲۲

"پایه‌های آوایی" مصراع آخر شعر زیر را بنویسید.

"هست شب یک شب دم کرده و خاک / رنگ رخ باخته است / باد، نوباوه ابر از بر کوه / سوی من تاخته است."

۲۳

نام "بحر" کدامیک از بیت‌های زیر با بقیه متفاوت است؟

الف) هرکه چیزی دوست دارد جان‌ودل بر وی گمارد / هرکه محرابش تو باشی، سر ز خلوت برنیارد

ب) غمش در نهان‌خانه دل نشیند / به نازی که لیلی به محمل نشیند

ج) عمر گویندم که ضایع میکنی با خوب‌رویان / وان‌که منظوری ندارد، عمر ضایع می‌گذارد!

"وزن واژه" هریک از مصراع زیر را بنویسید.

۲۴

نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری

۲۵

با من بگو تا کیستی، مهری بگو، ماهی بگو

"می تراود مهتاب / می درخشد شبتاب / نیست یکدم شکند خواب به چشم کس و لیک / غم این خفته چند خواب در چشم ترم می شکند."

نام بحر کدام یک از ابیات زیر "رجز مربع سالم" است؟

الف) دریای هستی دم به دم در چرخ و تاب و پیچ و خم
ب) ای خوش منادی های تو، در باغ شادی های تو بر جای نان شادی خورد، جانی که شد مهمان تو

با ذکر دو دلیل ثابت کنید شعر زیر در قالب "نیمایی" سروده شده است.

تو را من چشم در راهم، شباهنگام / که می گیرند در شاخ تلاجن، سایه ها رنگ سیاهی / وز آن دل خستگانت راست، اندوهی فراهم / تو را من چشم در راهم..."

بیت "دریای هستی دم به دم در چرخ و تاب و پیچ و خم" در بحر ..... سروده شده است.

- ۱) هزج مربع سالم
۲) رجز مربع سالم
۳) هزج مسدس محذوف
۴) رجز مسدس محذوف

نام "قالب" هر یک از اشعار زیر را بنویسید.

الف) "می تراود مهتاب / می درخشد شبتاب / نیست یکدم شکند خواب به چشم کس و لیک / غم این خفته چند / خواب در چشم ترم می شکند"

ب) هر لحظه به شکلی بت عیار برآمد
دل برد و نهان شد
هر دم به لباسی دگر آن یار برآمد
گه پیر و جوان شد

نام بحر کدام یک از ابیات زیر، "رمل مثنی سالم" است؟

الف) هر که چیزی دوست دارد، جان و دل بر وی گمارد
هر که محرابش تو باشی، سر ز خلوت بر ندارد
ب) شیرمردی باید این ره را شگرف
زان که ره دور است و دریا ژرف ژرف

سروده زیر از "سهراب سپهری" را بخوانید و به پرسش ها پاسخ دهید.

"قایقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ کسی نیست که در بیشه عشق / قهرمانان را بیدار کند."

الف) برای این قالب شعری، یک ویژگی بنویسید.

باتوجه به شعر زیر به پرسش ها پاسخ دهید.

"نفسم را پر پرواز از توست / به دماوند تو سوگند، که گر بگشایند / بندم از بند، ببینند که: / آواز از توست / همه اجزایم با مهر تو آمیخته است / همه ذراتم با جان تو آمیخته باد!"

الف) این شعر در چه قالبی سروده شده است؟

ب) یک هجای "کشیده" در مصراع "همه ذراتم با جان تو آمیخته باد!" پیدا کنید.

وزن بیت زیر از تکرار چهار بار ..... پدید آمده است.

"به پایان آمد این دفتر، حکایت همچنان باقی است
به صد دفتر نشاید گفت حسب الحال مشتاقی"

باتوجه به قسمت مشخص شده در شعر زیر، به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید.

"و به آنان گفتم / هرکه در حافظه چوب ببیند باغی، / صورتش در وزش بیشه شور ابدی خواهد ماند. / هرکه با مرغ هوا دوست شود، / خوابش آرام‌ترین خواب جهان خواهد بود."
الف) چند پایه آوایی وجود دارد؟
ب) یک هجای کشیده بیابید و بنویسید.

نام "بحر" بیت زیر را بنویسید.
"روزگار است اینکه گه عزت دهد گه خوار دارد
چرخ بازیگر از این بازیچه‌ها بسیار دارد"

"نام بحر" بیت زیر را بنویسید.
"در خود نمی‌بینم که من بی‌او توانم ساختن
یا دل توانم یک‌زمان از کار او پرداختن"

شعر زیر در چه قالبی سروده شده است؟ یکی از ویژگی‌های این نوع شعر را بنویسید.
"پروانه و شمع و گل شبی آشفتنند
وز جور و جفای دهر باهم گفتند
در طرف چمن
بسیار سخن"

پس از تعیین پایه‌های آوایی، "وزن" مصراع اول را بنویسید.
"در چه هنگامی بگویم من؟
یک نفر در آب دارد می‌کند بیهوده جان قربان؟"

نام بحر حاصل از تکرار وزن زیر را به‌طور کامل بنویسید.
"فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلن"

بیت زیر در کدام "بحر عروضی" سروده شده است؟
"بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم
فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم"

- (۱) بحر هزج مسدس سالم
(۲) بحر هزج مثنی سالم
(۳) بحر هزج مسدس محذوف
(۴) بحر هزج مثنی محذوف

شعر زیر، در چه قالبی سروده شده است؟ دو مورد از ویژگی این نوع شعر را بنویسید.
چون درختی در صمیم سرد و بی ابر زمستانی
هرچه برگم بود و بارم بود
هرچه از فز بلوغ گرم تابستان و میراث بهارم بود؛
هرچه یاد و یادگارم بود،
ریخته است.

"پایه‌های آوایی" و "وزن" یک مصراع از بیت زیر را تعیین کنید و "نام بحر" آن را بنویسید.
به سوزی ده کلامم را روایی
کز آن گرمی کند آتش گدایی

گزینه ۲

۱

هر لحظه به شکلی بت عیار برآمد / دل برد و نهان شد
ویژگی مشترک: کوتاهی و بلندی مصراعها

نوع بحر: بحر رجز

۲

نام کامل: مربع سالم

فعلاتن

۳

الف مستزاد

۴

گزینه ۲

۵

گزینه ۲

الف) افسانه

۶

ب) ویژگی‌هایی مثل تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل، نزدیکی به ادبیات نمایشی، مصراعها کوتاه و بلند هستند یا تعداد نشانه‌های هجایی و وزن واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست.

رجز مثنیٰ سالم

۷

الف) مصراعها کوتاه و بلند هستند یا وزن‌واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست یا نشانه‌های هجایی مصراعها باهم متفاوت هستند یا تعداد هجاها برابر نیست یا مصراعی یک یا چند هجا یا پایه بیشتر از مصراع دیگر دارد.
ب) مستزاد

۸

می‌درخشد: فاعلاتن. شبتاب: فعلن.

۹

الف) باد اذان می‌گوید / تکبیرة الاحرام علف / قد قامت موج

۱۰

ب) فاعلاتن یا U — —

۱۱

— U — — / — U — — یا مستفعلن مستفعلن

۱۲

قید تساوی هجاهای دو مصراع را برداشت.

۱۳ الف (یا / ر / ا / ی / ن / ذ / ر / ک / س / ن / می / بی / نیم / یا / ران / را / چ / شد)

ب بحر رمل مئمن محذوف

۱۴ الف شعر نو (نیمایی)

۱۵ الف مستزاد

ب به دلیل کوتاه و بلند بودن مصراع‌های این نوع شعر

۱۶ الف هزج مسدس محذوف (ب) متقارب مئمن محذوف

۱۷ الف بیت ۱

ب پنج رکن

پ مفاعن فع لن

۱۸ الف شعر نیمایی / وزن عروضی دارد؛ اما کوتاهی و بلندی مصراع‌ها و نیز تعداد هجاها برابر نیست. (ویژگی‌هایی مثل تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل و نزدیکی به ادبیات نمایشی)

ب فاعلاتن

۱۹ مفاعیلن

الف) تقطیع هجایی مصراع اول	من ن دا نم	ب ن گا ه	تُ چ را زی	ست ن هان
ب) نشانه‌های هجایی مصراع اول	- - U -	U U - /	- - U U	- U U
الف) تقطیع هجایی مصراع دوم	ک م نان را	ز ت وان دی	د ن گف تن	ن ت وان
ب) نشانه‌های هجایی مصراع دوم	- - U U	- - U U	- - U U	- U U
ج) وزن بیت	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فعلن

۲۱ الف) بحر رمل مئمن سالم
ب) بحر هزج مسدس محذوف

۲۲ سو ی من تا | خ ت است

۲۳ گزینه ب یا "غمش در نهانخانه دل نشیند..."

۲۴ مفاعیلن

۲۵ مستفعلن

۲۶ فعلاتن فععلن

۲۷ الف یا - دریای هستی دمبه‌دم در چرخ و تاب و پیچ و خم

۲۸ تغییر در آوردن جایگاه قافیه، کوتاهی و بلندی مصراع‌ها، سیر آزاد تخیل، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس - نزدیکی به ادبیات نمایشی نیما - برابر نبودن تعداد نشانه‌های هجایی و وزن‌واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر. (ذکر دو مورد کافی است)

۲۹ گزینه ۲

"رجز مربع سالم"

۳۰ الف شعر نو (نیمایی)

ب مستزاد

۳۱ الف) هر که چیزی دوست دارد، جان و دل بر وی گمارد هر که محرابش تو باشی، سر ز خلوت بر نیارد

۳۲ الف وزن عروضی دارد، کوتاهی و بلندی مصراع‌ها و نیز تعداد هجاها برابر نیست. تعداد ارکان یکسان نیست، نشانه‌های هجایی و وزن واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست. (ذکر یک مورد کافی است)

۳۳ الف نیمایی

ب "میخ" یا "باد" (ذکر یک مورد کافی است)

۳۴ مفاعیلن

۳۵ الف) چهار پایه آوایی (چهارده هجا)

ب) "رام"، فعل "بود" در اصل هجای کشیده است و چون در هجای آخر بیت قرار گرفت مطابق با اختیارات شاعری هجای بلند تلفظ می‌شود.

۳۶ رمل

۳۷ بحر رجز؛ "مثنی سالم"

۳۸ "مستزاد"؛ از مصراع‌های کوتاه و بلند ساخته شده است.

۳۹ در چ هِن گا / می ب گو یَم / مَن؛ فاعلاتن فاعلاتن فع

۴۰ بحر رمل مسدس محذوف

گزینه ۲

۴۱ بحر هزج مثنی سالم آوردن چهار "مفاعیلن"

۴۲ قالب نیمایی (نو) وزن عروضی دارد؛ اما کوتاهی و بلندی مصراع‌ها و نیز تعداد هجاها برابر نیست. همچنین تعداد وزن واژه‌های هر بخش آن یکسان نیست مثلاً در یک مصراع می‌توان یک فاعلاتن آورد و در مصراع دیگر، دو یا سه یا چهار؛ یا حتی می‌توان نیمی از یک وزن واژه را در یک مصراع قرار داد.

بی	وا	رَ	را	مَم	لا	کَ	دِه	زی	سو	به	پایه‌های آوایی
بی	دا	گَ	تَش	آ	نَد	کُ	می	گَر	زان	کَ	
-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	نشانه‌های هجایی
مفاعی			مفاعیلن				مفاعیلن				وزن شعر
هزج مسدس محذوف											نام بحر

آرایه درست را انتخاب کنید.

۱ سعدی از سرزنش خلق، نترسد هیئات غرقه در نیل چه اندیشه کند باران را (اسلوب معادله / حسن تعلیل)

۲ خط شکسته را محکم‌تر و بامزه‌تر از دیگران می‌نوشت. (حسن آمیزی / تضاد)

۳ آرایه‌های "ایهام تناسب - اسلوب معادله - متناقض‌نما - حسن آمیزی" به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(الف) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی / اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را

(ب) روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف خوبی نیست در تفسیر ما

(ج) ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه‌ایم، لیک / تلخی که از تو آید شنیدنی است

(د) گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پر سپید

(۱) الف - ب - د - ج (۲) ج - الف - د - ب

(۳) ب - د - ج - الف (۴) ب - د - الف - ج

۴ کدام بیت "حسن تعلیل" دارد؟ دلیل خود را بنویسید.

(۱) با کمال احتیاج از خلق استغنا خوش است / با دهان تشنه مردن بر لب دریا خوش است

(۲) عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت / که چندین گل اندام در خاک خفت

۵ با ذکر دلیل، آرایه حسن آمیزی را در بند زیر مشخص کنید.

مرد نقال آن - آن صدایش گرم، نایش گرم / آن سکوتش ساکت و گیرا / راه می‌رفت و سخن می‌گفت -

۶ کدام یک از آرایه‌های "تشبیه - تضاد - تناسب - متناقض‌نما" در بیت زیر به کار نرفته است؟

"این که گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را / روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع"

۷ باتوجه به ابیات زیر از شعر "دماوندیه"، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

"شو منفجر ای دل زمانه	و آن آتش خود نهفته میسند
خامش منشین سخن همی گوی	افسرده مباحش خوش همی خند
پنهان مکن آتش درون را	زین سوخته‌جان شنو یک پند
گر آتش دل نهفته داری	سوزد جانت به جانت سوگند

الف) چه آرایه‌ای بین ابیات اول و آخر مشترک است؟

۸ در کدام بیت، اسلوب معادله وجود دارد؟ چرا؟

(الف) قطع زنجیر ز مجنون تو نتوان کردن

(ب) تنور لاله چنان بر فروخت باد بهار

موج جزو بدن آب روان می‌باشد

که غنچه غرق عرق گشت و گل به جوش آمد

متن زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید.
 "اطرافتان که خلوت شد، به سمت سنگرتان راه افتادید و من هم با فاصلهٔ نه‌چندان دور، سعی کردم که پا جای پای شما بگذارم، مثل برق و باد، خودم را به سنگر برسانم و تفنگ را بردارم. آنچه مشکل بود، یافتن شما بود در این معرکه و تاریکی. ... توپخانه شروع کرده بود و صدای مهیب آن، صدای کودکانه اما خشک کلاش را در خود هضم می‌کرد."

الف

در متن بالا یک حس‌آمیزی بیابید.

برای هر یک از ابیات زیر در ستون "الف"، آرایهٔ مناسبی از ستون "ب" انتخاب کنید. (یک مورد اضافی است.)

الف	ب
الف) اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی / خُرم کند چمن را باران صبحگاهی	۱. تلمیح
ب) پشت‌گوژ آمد فلک در آفرینش تا کند / هر زمان پیشت زمین بوس از برای افتخار	۲. حس‌آمیزی
ج) جوان می‌خواند سرشار از غمی گرم / پی دستی نوازش‌بخش می‌گشت	۳. حسن تعلیل
د) چون جواب ابله آمد خامشی / این درازی در سخن چون می‌کشی	۴. اسلوب معادله
	۵. متناقض‌نما

در بیت زیر کدام آرایه وجود ندارد؟

"اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی / خرم کند چمن را باران صبحگاهی"

- ۱) اسلوب معادله
- ۲) تشخیص
- ۳) حسن تعلیل
- ۴) مراعات نظیر

هریک از آرایه‌های ادبی گروه "ب" به کدامیک از بیت‌های گروه "الف" مرتبط است؟ (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه الف	گروه ب
الف) یک روز که خسرو زنگ قرآن در شهنواز شوری به پا کرده بود، مدیر مدرسه آواز او را شنید. ب) سپهبد پرستنده را گفت گرم ج) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی د) فرورفت و بر رفت روز نبرد هـ) از اسب پیاده شو، بر نطع زمین رُخ نه	مراعات نظیر لفونشر ایهام تناسب اسلوب معادله تضمین حس‌آمیزی

در شعر زیر، آرایه‌ای بیابید که با یکی از انواع "موسیقی معنوی" ایجاد شده باشد.
 "رود می‌نالد / جغد می‌خواند / غم بیاویخته با رنگ غروب / می‌تراود ز لبم قصهٔ سرد / دلم افسرده در این تنگ غروب"

الف) کدام آرایهٔ مشترک (به جز مراعات نظیر) در موارد زیر، "موسیقی معنوی" ایجاد کرده است؟
 ب) چگونه به وجود این آرایه پی برده‌اید؟
 ۱) خط شکسته را محکم‌تر و بامزه‌تر از دیگران می‌نوشت.
 ۲) افسوس موها، نگاه‌ها به عبث / عطر لغات شاعر را تاریک می‌کنند.

در کدام یک از ابیات زیر آرایهٔ "حسن تعلیل" یافت نمی‌شود؟
 الف) اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی خرم کند چمن را باران صبحگاهی
 ب) عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت که چندین گل اندام در خاک خفت

با ذکر دو دلیل ثابت کنید آرایهٔ "اسلوب معادله" در بیت زیر وجود دارد؟
 "بیکمالی‌های انسان از سخن پیدا شود پستهٔ بی‌مغز چون لب وا کند، رسوا شود"

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایهٔ ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

گروه ب	گروه الف
اغراق	۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بیوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی
تضاد	۲) از آن مرد دانا دهان دوخته است / که بیند که شمع از زبان سوخته است
ایهام	۳) میشناسمت / چشمهای تو میزبان آفتاب صبح سبز باغهاست / میشناسمت
اسلوب معادله	۴) عهد کردی که کشی فرصت خود را روزی / فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش مکن
حسن تعلیل	

بیت زیر نمونهٔ کاربرد آرایهٔ "حسن تعلیل" است. دلیل هنری و غیرواقعی آن را بنویسید.
 "خمیده‌پشت از آن گشتند پیران جهان دیده / که اندر خاک می‌جویند ایام جوانی را"

آرایهٔ درست هریک از ابیات زیر را از درون کمانک برگزینید.

گوش ترخمی کو، کز ما نظر نپوشد؟ دست غریق یعنی: فریاد بی‌صداییم" (متناقض نما - تلمیح)

بر لب کوه جنون، خندهٔ شیرین بهار / نقش زخمی است که از تیشهٔ فرهاد شکفت (تضاد - حس آمیزی)

جاهای خالی را به درستی پر کنید.

در بیت "سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای / شعله را زود نشانند به خاکستر خویش" مطلبی در دو عبارت مستقل، به نحوی بیان شده که یکی از عبارات، معادلی برای تأیید عبارت دیگر است؛ این شیوه، سبب خلق آرایهٔ ..... گردیده است.

۱) به سان رهنوردانی که در افسانه‌ها گویند / گرفته کوله‌بار زاده بر دوش / فشرده چوب‌دست خیزران در مشت / گهی پرگویی و گه خاموش / در آن مه‌گون فضای خلوت افسانگی‌شان راه می‌پویند / ما هم راه خود را می‌کنیم آغاز / سه ره پیداست ... من اینجا بس دلم تنگ است / و هر سازی که می‌بینم بدآهنگ است / بیا ره‌توشه برداریم / قدم در راه بی‌برگشت بگذاریم / ببینیم آسمان هر کجا آیا همین رنگ است؟ / ... (اخوان ثالث)

۲) قایقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ‌کسی نیست که در بیشه عشق / قهرمانان را بیدار کند / قایق از تور تهی / و دل از آرزوی مروارید / همچنان خواهم راند ... (سهراب سپهری)

الف

هر دو شاعر، در منظومه‌های خود از نظر "قلمرو فکری" به طرح چه موضوع مشترکی پرداخته‌اند؟

ب

نام بحر عروضی منظومه شماره یک چیست؟

آرایه مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

۲۳

زمانه از ورق گل، مثال روی تو بست / ولی ز شرم تو در غنچه کرد پنهانش (ایهام تناسب - حسن تعلیل)

۲۴

از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر / یادگاری که در این گنبد دوار بماند (حسن آمیزی - ایهام)

۲۵

سفر برون کند ز مرد، خامی‌ها / کباب، پخته نگردد مگر به گردیدن (تضمین - اسلوب معادله)

۲۶

آرایه‌های ادبی "حسن تعلیل، حسن آمیزی، اسلوب معادله و ایهام تناسب" به ترتیب در کدام گزینه‌ها به کار رفته‌اند؟

الف) لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید / مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی

ب) دخل بی‌جا همه‌جا در سخنم می‌آید / این مگس لازم شیرینی گفتار من است

پ) گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پر، سپید

ت) باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر / پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد

۲۷

شاعر در کدام بیت، برای آفرینش "حسن آمیزی" از آمیختگی حواس ظاهری با امور ذهنی و انتزاعی بهره برده است؟

الف) از این شعر تر شیرین ز شاهنشاه عجب دارم / که سر تا پای حافظ را چرا در زر نمی‌گیرد؟

ب) نیست پروا تلخکامان را ز تلخی‌های عشق / آب دریا در مذاق ماهی دریا خوش است

۲۸

با ذکر دو دلیل وجود آرایه "اسلوب معادله" را در بیت زیر توضیح دهید.

"چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند / پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید"

آرایه مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

۲۹

به یک کرشمه که در کار آسمان کردی / هنوز می‌پرد از شوق چشم کوكب‌ها (حسن تعلیل / لفونشر)

۳۰

همه آرایه‌های ادبی کدام گزینه در بیت زیر دیده می‌شود؟

"ترگس همی رکوع کند در میان باغ زیرا که کرد فاخته بر سرو مؤذنی"

الف) حسن تعلیل، تناسب، تلمیح، استعاره / ب) تشخیص، اسلوب معادله، تلمیح، کنایه

- (۱) صورت نیست در دل ما کینه کسی آیینه هرچه دید فراموش می‌کند
 (۲) پشت گوژ آمد فلک در آفرینش تا کند هر زمان پیشت زمین بوس از برای افتخار
 (۳) محرم این هوش جز بیهوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست
 (۴) ملامت از دل سعدی فرونشوید عشق سیاهی از حبشی چون رود که خودرنگ است

در کدام یک از ابیات زیر آرایه "حسن تعلیل" به کار رفته است؟ دلیل هنری شاعر را در آفرینش این آرایه معنوی ذکر کنید.

- (الف) از سیم به سر یکی کله خود ز آهن به میان یکی کمر بند
 (ب) تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر چهر دل بند

باتوجه به بیت‌های زیر آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید و بنویسید.

ز سخت‌گیری دوران چه باک عارف را ز قحط سال، هما بینوا نخواهد شد (اسلوب معادله - اغراق)

بوی دهن تو از چمن می‌شنوم رنگ تو ز لاله و سمن می‌شنوم (تضمین - حس آمیزی)

باتوجه به آرایه‌های (اغراق - حس آمیزی - ایهام تناسب - تناقض) برای هر بیت یک آرایه مناسب بنویسید. (یک مورد در کمانک اضافی است).

چون زخم دل اهل نظر تازه نماند تا پسته خندان تو حرفش نمکین است

یک ویژگی "فکری" شعر زیر را بنویسید.

"آغوش سحر تشنه دیدار شماس است خورشید که در اوج فلک، خانه اوست
 مهتاب، خجل ز نور رخسار شماس است همسایه دیوار به دیوار شماس است"

شعر زیر:

"آن کیست که تقریر کند حال گدا را در حضرت شاهی؟

کز غلغل بلبل چه خبر باد صبا را جز ناله و آهی؟"

(الف) در چه "قالبی" سروده شده است؟

(ب) این قالب شعری، با کدام یک از قالب‌های شعر فارسی، شباهت دارد؟

برای بیت زیر دو آرایه ادبی بنویسید.

"فکر شنبه تلخ دارد جمعه اطفال را عشرت امروز بیان‌دیشه فردا، خوش است"

برای هریک از بیت‌های زیر، یکی از آرایه‌های داخل کمانک را انتخاب کنید.

باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر پیداست که از دست کریم تو حیا کرد (ایهام - حسن تعلیل)

سپهر مردم دون را کند خریداری بخیل سوی متاعی رود که ارزان است (اسلوب معادله - تلمیح)

خداوند لباس هراس و گرسنگی را به آنها چشاند. (حس آمیزی - متناقض‌نما)

۴۲ در شعر: "رود می نالد / جغد می خواند / غم بیاویخته با رنگ غروب / می تراود ز لبم قصه سرد / دلم افسرده در این تنگ غروب"
الف) آرایه قسمت مشخص شده چه نام دارد؟
ب) چگونه به وجود این آرایه، پی برده‌اید؟

۴۳ با ذکر یک دلیل ثابت کنید در بیت زیر، آرایه "اسلوب معادله" به کار رفته است.
"سعدی از سرزنش خلق نترسد، هیهات
غرقه در نیل چه اندیشه کند باران را"

برای هریک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۴۴ به سرو گفت کسی میوه‌ای نمی‌آری؟ جواب داد که آزادگان تهیدستند (لفونشر - حسن تعلیل)

۴۵ چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید (اسلوب معادله - تضمین)

۴۶ در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است.)

گروه ب	گروه الف
متناقض‌نما	(۱) گر چه گاهی شهابی / مشق‌های شب آسمان را / زود خط می‌زد و محو می‌شد / باز در آن هوای مه‌آلود /
تضمین	پاک‌کن‌هایی از ابر تیره / خط خورشید را پاک می‌کرد
حس‌آمیزی	(۲) گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد دست غریق یعنی فریاد بی‌صداییم
مراعات	(۳) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است
نظیر	(۴) سپهبد پرستنده را گفت گرم سخن‌های شیرین به آوای نرم
اغراق	(۵) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم کز نسیمش "بوی جوی مولیان آید همی"
اسلوب معادله	

۴۷ در عبارت زیر، قسمت مشخص شده، چه آرایه‌ای را پدید می‌آورد؟
"اصرارهای من که بوی التماس می‌داد، عاقبت شما را متقاعد کرد."

۴۸ باتوجه به بیت: "قطع زنجیر ز مجنون تو نتوان کردن موج جزو بدن آب روان می‌باشد":
الف) عبارت زیر درست است یا نادرست؟

"بیدل" در مصراع "دوم"، "جدایی‌ناپذیری موج از آب را معادل و تأییدی برای مفهوم جدایی‌ناپذیری زنجیر از عاشق مجنون (دیوانه) بیان کرده است.

ب) نام آرایه مناسب بیت باتوجه به توضیح قسمت "الف" چیست؟
ج) این آرایه بر پایه ..... است.

۴۹ چگونه به وجود آرایه "حسن تعلیل" در بیت زیر پی برده‌اید؟ (ذکر یک دلیل کافی است)
"به سرو گفت کسی میوه‌ای نمی‌آری؟ جواب داد که آزادگان تهیدست‌اند"

برای هریک از ابیات زیر، کدام آرایه داخل کمانک نادرست است؟

۵۰ باران هم بر جای عرق می‌چکد از ابر پیداست که از دست کریم تو حیا کرد (مراعات نظیر - حسن تعلیل - جناس)

"نرگس همی رکوع کند در میان باغ زیرا که کرد فاخته بر سرو مؤذنی"

الف شاعر چه دلیلی برای "رکوع گل نرگس" بیان کرده است؟

ب این آرایه و هنر شاعرانه چه نام دارد؟

باتوجه به ابیات:

(۱) از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر یادگاری که در این گنبد دوار بماند

(۲) دل چو غافل شد ز حق، فرمان‌پذیر تن بود می برد هر جا که خواهد اسب، خواب‌آلوده را

الف در کدام بیت آرایه "اسلوب معادله" وجود دارد؟

ب چگونه به وجود این آرایه در بیت پی برده‌اید؟ (ذکر یک دلیل کافی است)

در سروده "با من بیا به خیابان / تا بشنوی بوی زمستانی که در باغ رخنه کرده است":

الف آرایه قسمت مشخص شده چه نام دارد؟

ب دلیل خود را برای وجود این آرایه بنویسید.

در هر یک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

گروه "ب"	گروه "الف"
تضاد	(۱) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی "من از آن روز که در بند توام، آزادم"
تضمین	(۲) موج ز خود رفته‌ای تیز خرامید و گفت هستم اگر می‌روم گر نروم نیستم
اسلوب معادله	(۳) برهنه چو تیغ تو بیند عقاب نیارد به نخجیر کردن شتاب
لف و نشر	(۴) عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را
اغراق	

بیت: "دستم نداد قوت رفتن به پیش دوست

چندی به پای رفتم و چندی به سر شدم"

الف تقطیع هجایی کنید.

ب نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

پ وزن بیت را بنویسید.

باتوجه به دو بیت زیر:

بر لب کوه جنون خنده شیرین بهار نقش زخمی است که از تیشه فرهاد شکفت

سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای شعله را زود نشانند به خاکستر خویش

الف کدام بیت، آرایه "اسلوب معادله" دارد؟

ب چگونه به آرایه "اسلوب معادله" در این بیت، پی برده‌اید؟

در بیت "محرم این هوش جز بی‌هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست" کدام آرایه ادبی به کار نرفته است؟

(۲) متناقض‌نما

(۱) مراعات نظیر

(۴) حسن تعلیل

(۳) اسلوب معادله

کدام آرایه در بیت "در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملتی که مردم صاحب قلم نداشت" دیده نمی‌شود؟

- (۱) تشبیه
(۲) حس آمیزی
(۳) کنایه
(۴) مراعات نظیر

باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:

"خمیده پشت از آن گشتند پیران جهان دیده
که اندر خاک می‌جویند ایام جوانی را"

الف

نام آرایهٔ بیت را بنویسید.

ب

دلیل خود را برای انتخاب این آرایه بیان کنید؟

در هر یک از بیت‌های زیر، قسمت‌های مشخص شده کدام آرایهٔ "معنوی" را به وجود آورده است؟

الف

سپهد پستنده را گفت گرم سخن‌های شیرین به آوای نرم

در هر یک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایهٔ ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

گروه "ب"	گروه "الف"
تضاد تلمیح لف و نشر متناقض‌نما اغراق	(۱) آیین طریقی از نفس پیرمغان یافت (۲) درنیابد حال پخته هیچ خام (۳) گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را (۴) مَنَعَم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش آن خضر که فرخنده پی‌اش نام نهادند پس سخن کوتاه باید؛ والسلام از نازکی آزار رساند بدنش را من انس به سرو و گل و بادام گرفتم

هر یک از آثار در ستون "الف" به کدامیک از پدیدآورندگان آن در ستون "ب" مربوط است. (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه "الف"	گروه "ب"
(۱) زمستان (۲) مدیر مدرسه (۳) منشآت جلال آل احمد قائم مقام فراهانی مهدی اخوان ثالث حمید سبزواری	

برای هریک از ابیات زیر یک آرایهٔ ادبی بنویسید.

الف

عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را
دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را

ب

رسم بدعه‌دی ایام چو دید ابر بهار
گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسرین آمد

چگونه به آرایهٔ "حس آمیزی" در بیت زیر پی می‌برید؟

"بر لب کوه جنون خندهٔ شیرین بهار
نقش زخمی است که از تیشهٔ فرهاد شکفت"

در کدامیک از بیت‌های زیر "آرایهٔ اسلوب معادله" آمده است؟ برای تشخیص خود دلیل بیاورید.

الف) ابر از آن پیدا شود کز رشک خورشید رُخش
ب) فکر شنبه تلخ دارد جمعهٔ اطفال را
آستین بر رُخ نهد با دامن تر آفتاب
عشرت امروز بی‌اندیشهٔ فردا خوش است

شاعر در بیت "غنچه و گل، اشک بلبل گر نمی‌کردند پاک خلق کرده است؟ در مورد تشخیص خود بنویسید.

آستین آن چرا خونین شد و دامان آن "چه آرایه‌ای را در شعر

در بیت "رنگین سخنان در سخن خویش نهانند بخشی را که آرایه در آن قرار دارد، مشخص کنید.

از نُکته خود نیست به‌هرحال جدا گُل" چه آرایه‌ای به کار رفته است؟

باتوجه به شعر زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- ۱- چون گشت زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند
- ۲- بناوخت ز خشم بر فلک مشت آن مشت تویی تو ای دماوند
- ۳- تا درد و ورم فرونشیند کافور بر آن ضماد کردند
- ۴- شو منفجر ای دل زمانه وان آتش خود نهفته میسند

آرایه شاخص بیت سوم چیست؟ در مورد آن بنویسید.

باتوجه به بیت "خمیده‌پشت از آن گشتند پیران جهان‌دیده

که اندر خاک می‌جویند ایام جوانی را"

الف) شاعر چه دلیلی برای "خمیدگی پشت پیران" بیان کرده است؟

ب) این هنر شاعرانه سبب پیدایش کدام آرایه معنوی، در بیت شده است؟

آرایه‌های "اسلوب معادله" و "حس آمیزی" را در ابیات زیر بیابید و دلیل تشخیص خود را برای هر مورد بنویسید.

الف) آسمان فریبی آبی‌رنگ شد.

ب) سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای شعله را زود نشانند به خاکستر خویش

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ "قسمت" "ب" یک مورد اضافه است.

"ب"	"الف"
۱- اغراق ۲- حسن تعلیل ۳- تلمیح ۴- مراعات نظیر	الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل ب) بر لب کوه جنون خنده شیرین بهار ج) اگرچه نقش دیوارم به‌ظاهر از گران‌خوابی کجا دانند حال ما سبک‌باران ساحل‌ها نقش زخمی است که از تیشه فرهاد شکفت اگر رنگ از رخ گُل می‌پرد، بیدار می‌گردم

باتوجه به بیت "آب آتش‌فروز، عشق آمد جدول زیر قرار دهید.

آتش آب‌سوز عشق آمد" پایه‌های آوایی، نشانه‌های هجایی و وزن شعر را در

پایه‌های آوایی
نشانه‌های هجایی
وزن شعر

در بیت زیر کدام آرایه ادبی وجود ندارد؟

"گر ندیدی قبض و بسط عشق را گریه مینا نگر خندیدن ساغر بین"

(۲) لف‌ونشر

(۱) تضاد

(۴) تناقض

(۳) تشخیص

آرایه "حسن تعلیل" و "اسلوب معادله" را در بیت‌های زیر بیابید و برای تشخیص خود در هر بیت، دلیل بیاورید.

الف) دل چو شد غافل ز حق، فرمان پذیر تن بود می‌برد هر جا که خواهد اسب خواب‌آلوده را

ب) به یک کرشمه که در کار آسمان کردی هنوز می‌پرد از شوق، چشم کوکب‌ها

در بیت‌های زیر، هریک از قسمت‌های مشخص شده، کدام آرایه معنوی را به وجود آورده است؟

ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه‌ایم، لیک تلخی که از زبان تو آید، شنیدنی است

در همه گزینه‌ها به جز گزینه ..... آرایه "اسلوب معادله" به کار رفته است.

۱) چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید

۲) نیست پروا تلخ‌کامان را ز تلخی‌های عشق آب دریا در مذاق ماهی دریا خوش است

۳) عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت که چندین گل اندام در خاک خفت

۴) بی‌کمالی‌های انسان از سخن پیدا شود پسته بی‌مغز چون لب واکنند، رسوا شود

در بیت: "محرم این هوش جز بی‌هوش نیست

است؟

مرزبان را مشتری جز گوش نیست" کدام آرایه ادبی به کار نرفته

۱) تمثیل

۲) متناقض‌نما

۳) اسلوب معادله

۴) حسن تعلیل

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ "قسمت" "ب" یک مورد اضافه است.

"ب"	"الف"
۱- اسلوب معادله ۲- ایهام ۳- حسن تعلیل ۴- حس آمیزی	الف) از آن مرد دانا دهان دوخته است ب) خداوند لباس هراس و گرسنگی را به آن‌ها چشانند. ج) چون جام شفق موج زند خون به دل من با این همه دور از تو مرا چهره زردی است که بیند که شمع از زبان سوخته است

در بیت‌های زیر، هریک از قسمت‌های مشخص شده، کدام آرایه معنوی را به وجود آورده است؟

سپهبد فرستنده را گفت گرم سخن‌های شیرین به آوای نرم

تویی بهانه آن ابرها که می‌گیرند بیا که صاف شود این هوای بارانی

پاسخ سؤالات ۱ تا ۲

۱ اسلوب معادله

۲ حس آمیزی

۳ گزینه ۴

"ب - د - الف - ج"

۴ گزینه ۲

عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت / که چندین گل اندام در خاک خفت
دلیل: شاعر دلیلی هنری و غیرواقعی برای امری (شکفتن گل‌ها) آورده است.

۵ صدایش گرم - آمیختن دو حس با یکدیگر یا ترکیب حس شنوایی با حس لامسه

۶ متناقض‌نما

۷ الف استعارهٔ مکنیه / تشخیص / استعارهٔ مصرّحه (لفظ استعاره به تنهایی قابل قبول است.) / تناسب

۸ در بیت "الف"

یکی از طرفین، معادلی برای تأیید عبارت دیگر - می‌توان بین دو مصراع، "همان‌طور" قرار داد. - بیان مفهوم ذهنی در یک مصراع یا بیت، و مفهومی محسوس در مصراع دیگر برای تأیید آن - رابطهٔ دو مصراع بر پایهٔ شباهت است. (موارد مشابه، قابل پذیرش است.)

۹ الف صدای خشک

۱۰ الف ← اسلوب معادله

ب ← حسن تعلیل

ج ← حس آمیزی

د ← تلمیح

(حسن تعلیل)

الف) ← ایهام تناسب

ب) ← حس آمیزی

ج) ← تضمین

د) ← لف و نشر

ه) ← مراعات نظیر؛ اسلوب معادله اضافه است.

حس آمیزی

الف) حس آمیزی

ب) در هر دو متن، آمیختگی چند حس بر تأثیر و زیبایی کلام افزوده است.

الف یا اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی خرم کند چمن را باران صبحگاهی

هریک از دو مصراع استقلال (نحوی و معنایی) دارند. یک مصراع (با مفهومی محسوس) در حکم مصداق و تأییدی برای مصراع دیگر (با مفهوم ذهنی) است. زیبایی آفرینی بر پایه شباهت است.

۱) ← تضاد

۲) ← حسن تعلیل

۳) ← اغراق

۴) ← ایهام

شاعر، دلیل خمیدگی پشت پیران را جُستن ایام جوانی در خاک دانسته است.

پاسخ سؤالات ۱۹ تا ۲۰

متناقض نما.

حس آمیزی.

پاسخ سؤال ۲۱

اسلوب معادله.

الف سفر به آرمان شهر یا مدینه فاضله یا مورد درست دیگر.

پاسخ سؤالات ۲۳ تا ۲۵

۲۳ حسن تعلیل

۲۴ حس آمیزی

۲۵ اسلوب معادله

۲۶ به ترتیب (ت، ب، پ و الف) بیت‌ها را به ترتیب هم بنویسند، کافی است.

۲۷ مورد ب: نیست پروا تلخکامان را ز تلخی‌های عشق آب دریا در مذاق ماهی دریا خوش است

۲۸ (۱) مصراع دوم، مصداق یا نمونه‌ای برای مصراع اول است.

(۲) رابطه دو مصراع بر پایه شباهت است.

(۳) هر دو مصراع، استقلال نحوی و معنایی دارند.

پاسخ سؤال ۲۹

۲۹ حسن تعلیل

۳۰ مورد الف: حسن تعلیل، تناسب، تلمیح، استعاره در بیت دیده می‌شود.

۳۱ گزینه ۲

"پشت گوژ آمد فلک ..."

۳۲ گزینه "ب"، علت پوشاندن چهره کوه دماوند (انزوای مبارزان) به خاطر ظلم و ستم حاکم بر جامعه و ظلم‌پذیری مردم آن است.

پاسخ سؤالات ۳۳ تا ۳۴

۳۳ اسلوب معادله

۳۴ حس آمیزی

پاسخ سؤال ۳۵

۳۵ حس آمیزی

۳۶ توصیف عظمت مقام شهیدان، ارزشهای انقلابی و رشادتهای دفاع مقدس

۳۷ الف) مستزاد

ب) شعر نو (نیمایی)

۳۸ تضاد (امروز و فردا)، اسلوب معادله، حس آمیزی (تلخ بودن جمعه)

پاسخ سؤالات ۳۹ تا ۴۱

۳۹ حسن تعلیل

۴۰ اسلوب معادله

۴۱ حس آمیزی

۴۲ الف) حس آمیزی

ب) زیرا شاعر دو حس شنوایی و لامسه را باهم آمیخته است.

۴۳ هریک از دو مصراع استقلال نحوی و معنایی دارند و مصراع دوم با مفهومی محسوس در حکم مصداق و تأییدی برای مصراع اول است. شاعر بر پایه تشبیه بین دو مصراع ارتباط معنایی برقرار کرده است. (ذکر یک دلیل کافی است)

پاسخ سؤالات ۴۴ تا ۴۵

۴۴ حسن تعلیل

۴۵ اسلوب معادله

۴۶ ۱) ← مراعات نظیر

۲) ← متناقض نما (پارادوکس)

۳) ← اغراق

۴) ← حس آمیزی

۵) ← تضمین

۴۷ حس آمیزی

۴۸ الف) درست

ب) اسلوب معادله

ج) تشبیه یا شباهت

زیرا شاعر دلیلی هنری و لطیف برای میوه ندادن سرو بیان کرده است. یا (این یک دلیل غیرواقعی و ادعایی است و زیبایی آفرینی بیت از همین علت‌سازی خیالی است).

پاسخ سؤال ۵۰

۵۰ جناس

۵۱ الف

شاعر علت رکوع گل نرگس را اذان گفتن فاخته بر روی سرو دانسته است.

ب

حسن تعلیل

۵۲ الف

بیت ۲، دل چو غافل شد ز حق، فرمان‌پذیر تن بود می‌برد هر جا که خواهد اسب، خواب‌آلوده را

ب

هریک از دو مصراع استقلال نحوی و معنایی دارند و مصراع دوم در حکم مصداق و تأییدی برای مصراع اول است. شاعر، بر پایه تشبیه بین دو مصراع ارتباط معنایی برقرار کرده است، (ذکر یک دلیل کافی است)

۵۳ الف

حسن آمیزی

ب

زیرا شاعر دو حس بویایی و شنوایی را آمیخته کرده است.

۵۴

(۱) - تضمین

(۲) - تضاد

(۳) - اغراق

(۴) - اسلوب معادله

۵۵ الف

تقطیع هجایی	دَس	تَم	ن	دا	د	قُو	و	ت	زَف	تَن	بِ	پِی	شِی	دوست
تقطیع هجایی	چَن	دِی	بِ	پا	ی	زَف	ت	مُ	چَن	دِی	بِ	سَر	شِی	دَم

ب

نشانه‌های هجایی	-	-	U	-	U	-	U	U	-	U	-	U	-	U	-
--------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

وزن	مفعول	فاعلات	مفاعیل	فاعلن
-----	-------	--------	--------	-------

۵۶

الف

بیت "سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای شعله را زود نشانند به خاکستر خویش"

ب

می‌توان دو مصراع را جابه‌جا کرد و به‌جای یکدیگر به کار برد که این از ویژگی‌های آرایه "اسلوب معادله" است. (به مفاهیمی که مقصود را برساند، نمره تعلق می‌گیرد.)

۵۷

گزینه ۴

گزینه ۴ صحیح است. (حسن تعلیل)

۵۸

گزینه ۲

گزینه ۲ صحیح است.

۵۹

الف

حسن تعلیل

ب

علت خمیدگی پشت پیران جهان‌دیده این است که در خاک در جستجوی ایام جوانی خود هستند.

۶۰

الف

حسن آمیزی

۶۱

- (۱) ← تلمیح
- (۲) ← تضاد
- (۳) ← اغراق
- (۴) ← لف و نشر

۶۲

- (۱) ← مهدی اخوان ثالث
- (۲) ← جلال آل احمد
- (۳) ← قائم‌مقام فراهانی

۶۳

الف

اسلوب معادله، استعاره، مراعات نظیر (یک مورد)

ب

حسن تعلیل، استعاره مکنیه، تشخیص، مراعات نظیر (یک مورد)

۶۴

در ترکیب "خنده شیرین" دو حس "شنوایی" و "چشایی" به هم آمیخته‌اند.

۶۵

"ب" بیان مطلب در هر دو مصراع مستقل است. به نحوی که مصرع دوم معادل و مصداق مصراع اول است. بر پایه "تشبیه" است؛ همان طوری که فکر شنبه جمعه اطفال را خراب می کند. اندیشه فردا نیز خوشی امروز را خراب می کند. (یک دلیل کافی است)

۶۶

"حسن تعلیل" دلیل خونین بودن برگ و گلبرگ های غنچه و گل، پاک کردن اشک خونین بلبل است. "دلیلی هنری؛ اما غیرواقعی و خیالی است که مخاطب را قانع می سازد.

۶۷

حسن آمیزی - رنگین سخنان

۶۸

الف

حسن تعلیل، علت نشستن برف بر قلّه دماوند را تسکین درد می داند.

۶۹

الف) که در خاک به دنبال جوانی می گردند که یک دلیل ادبی و غیرواقعی است
ب) حسن تعلیل

۷۰

الف) حسن آمیزی؛ دلیل: آمیزش یک امر ذهنی با حس بینایی
ب) اسلوب معادله؛ دلیل: بیان مطلبی در دو عبارت مستقل به نحوی که یکی از طرفین که به صورت ضرب المثل است، برای تأیید عبارت دیگر.

۷۱

الف) با "۴" مراعات نظیر / ب) با "۳" تلمیح / ج) با "۱" اغراق

۷۲

آب آتَش	فُ رُو زِ عِش	قا مَد	پایه های آوایی
آ تِ ثِش آ ل	بِ سُو زِ عِش	قا مَد	
- - U -	- U - U	- -	نشانه های هجایی
فا عِلا تُن	مَفا عِلن	فَع لُن	وزن شعر

۷۳

گزینه ۴

تناقض

۷۴

الف) "اسلوب معادله" زیرا هر مصراع استقلال نحوی و معنایی خودش را دارد.
ب) "حسن تعلیل" زیرا شاعر دلیلی شاعرانه و غیرواقعی برای سخن خویش آورده است. یا چشمک زدن ستارگان را از ناز و کرشمه یار بر آسمان می داند.

۷۵

الف

حسن آمیزی

۷۶

گزینه ۳

عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت

که چندین گل اندام در خاک خفت

حسن تعلیل

الف) ← (۳) "حسن تعلیل" ۷۸

ب) ← (۴) "حسن آمیزی"

ج) ← (۲) "ایہام"

الف ۷۹
حسن آمیزیب
حسن تعلیل

۱

با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 دیروز اگر سوخت ای دوست، غم برگ و بار من و تو
 آن‌جا در آن برزخ سرد، در کوچه‌های غم و درد
 دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ
 امروز می‌آید از باغ، بوی بهار من و تو
 غیر از شب آیا چه می‌دید چشمان تار من و تو؟
 امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو...

الف

یک مورد آشنزادایی (روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه) را در ابیات بالا بنویسید.

۲

با توجه به بیت "هر چه داری اگر به عشق دهی / کافرم گر جوی زبان بینی" به سؤالات پاسخ دهید.

الف

مصرع اول بیت را تقطیع هجایی کنید. مرز آوایی هر پایه را مشخص کنید.

۳

مفهوم کنایی قسمت مشخص شده را بنویسید.

"این تنگعیشی برای او (مولوی) نوعی ریاضت نفسانی بود؛ ناشی از خشک‌دستی نبود. از زندگی فقط به قدر ضرورت تمتع میبرد. بیش از قدر ضرورت را موجب دور افتادن از خط سیر روحانی خویش می‌یافت."

۴

در نوشته "فردای آن روز به خاطر آمد که دیروز یک دست از بهترین لباس‌های نودوز خود را با کلیه متفرعات به انضمام مایحتوی، به دست چلاق‌شده خودم از خانه بیرون انداخته‌ام، ولی چون تیری که از شست رفته باز نمی‌گردد، یک‌بار دیگر به کلام بلندپایه از ماست که بر ماست، ایمان آوردم و پشت دستم را داغ کردم که تا من باشم دیگر پیرامون ترفیع رتبه نگردم.":

الف

مفهوم کنایی "پشت دست داغ کردن" چیست؟

ب

بیت "سخن گفته دگر باز نیاید به دهن / اول اندیشه کند مرد که عاقل باشد" با کدام ضرب‌المثل این نوشته، مفهوم مشترکی دارد؟

۵

یک ویژگی "فکری" شعر زیر را بنویسید.

"آغوش سحر تشنه دیدار شماس
 خورشید که در اوج فلک، خانه اوست
 مهتاب، خجل ز نور رخسار شماس
 همسایه دیوار به دیوار شماس"

۶

سروده زیر از "دهخدا" شاعر "عصر بیداری" است، دو دلیل برای "سادگی و روانی" زبان شعر این دوره بنویسید.

"ای مرغ سحر چو این شب تار
 وز نوحه روحبخش آسحار
 بگذاشت ز سر سیاه‌کاری
 رفت از سر خفتگان خماری
 یزدان به کمال شد پدیدار
 و اهریمن زشت‌خو حصار
 یاد آر ز شمع مرده یاد آر"

۷

بیت‌های زیر سروده "عارف قزوینی" است، دو مضمون سروده او را بنویسید.

"فکری ای هم‌وطنان، در ره آزادی خویش
 بنمایید که هرکس نکند، مثل من است
 خانه‌های کاو شود از دست اجانب، آباد
 ز اشک ویران کنش آن خانه که "بیتالحن" است
 جامه‌ای کاو نشود غرق به خون بهر وطن
 بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است"

۱ الف یک چمن داغ

۲ الف هر / چه / دا / ری   ا / ا / ا / ا / ع / ش   ق / د / ا / هی

۳ خسیس بودن (خست یا بخل)

۴ الف عبرت گرفتن و اظهار پشیمانی

ب ضرب‌المثل: تیری که از شست رفته باز نمی‌گردد.

۵ توصیف عظمت مقام شهیدان، ارزشهای انقلابی و رشادتهای دفاع مقدس

۶ به دلیل موقعیت اجتماعی و انقلابی، توجه به مردم و استفاده از شعر برای آگاهسازی آنان

۷ وطنپرستی، ستیز با نادانی، آزادیخواهی دردمندی و عشق او به میهن

آینده از آن توست! هر قدمی که
امروز برداری، تو رو به رویاهات
نزدیک تر میکنه. به تلاشت ادامه
بده، ما کنارت هستیم!

بیا تو سایت کلی خبر خوب

برات داریم 😊

www.notruphil.com

  notruphil

بانک جزوات امتحانی نوتروفیل!

منتظر تماس است هستیم!

۰۲۱-۹۱۰۱۲۳۹۳